

Ainevaldkond „Keel ja kirjandus“

1.1. Keele ja kirjanduse pädevus Ruila Põhikoolis

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku, riikliku ja iseenda identiteedi alust, mõista erinevaid kirjandustekste ning nende tähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos. Keele- ja kirjanduspädevus hõlmab teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele- ja kultuuriteadlikku inimest, kes käitub nii suulisel kui ka kirjalikus suhtluses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt.

Keele- ja kirjandusõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks omandab õpilane järgmised valdkonnapädevused:

- 1) austab keelt kui kultuuri kandjat ja vahendajat, hindab seda kui avaliku suhtluse vahendit, väärtustab eesti rahvuskirjandust ja rahvapärimust ning keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
- 2) saavutab keeleteadlikkuse, arvestab kultuuris välja kujunenud keelekasutus- ja suhtlustavasid, teadvustab keeleoskust õpioskuste alusena ning identiteedi osana;
- 3) loeb, esitab ning kirjutab eri tüüpi ja liiki tekste, analüüsib tekstide keelekasutust, ülesehitust ja vormistust, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 4) leiab, hindab kriitiliselt ning kasutab eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit;
- 5) mõistab ilukirjandusteose kunstilisi väärtusi, analüüsib ja tõlgendab eri tüüpi ning eri žanris tekstide ülesehitust, väljendust ja sisu;
- 6) omandab lugemisharjumuse, väärtustab lugemist, kujundab loetu põhjal oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, rikastab mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi.

1.2. Ainevaldkonna õppeained ja nädalatundide jaotumine

Õppeaine	Nädalatunde klassiti									
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Kokku
Eesti keel	7	6	6	5	3	3	2	2	2	36

Kirjandus					2	2	2	2	2	10
-----------	--	--	--	--	---	---	---	---	---	----

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Põhikooli keele- ja kirjandusõpetust ühendab eesmärk tundma õppida, osata ja vallata loomulikku keelt, mis on mõtete ja tunnete vahendaja, kultuurilise, riikliku ja iseenda identiteedi kandja ning rahvuskultuuri vundament. Keeleoskus kõnes ja kirjas on inimese mõtlemis- ja tundevõime kujunemise, intellektuaalse arengu ja sotsialiseerumise alus. Eesti keele valdamine Eestis on hariduslik vajadus, mis on eduka ja jätkusuutliku õppimise eeldus kõikides õppeainetes. Vene keele valdamise eesmärk vene õppekeele klassis on hoida sidet emakeelse kultuuripärandiga.

Ainevaldkonna õppeainetes omandab õpilane keele- ja kirjandusteadmisi, arendab lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusoskusi, et kasvada põhikooli lõpuks teadlikuks, aktiivseks ja vastutustundlikuks lugejaks, kirjutajaks ja suhtlejaks. Ainevaldkonna õppeained toetavad õpilase keele- ja kirjanduspädevuse kujunemist, identiteediloomet ning sotsiaalset ja kultuurilist arengut. Õpilane on võimeline eetilisi norme, olusid ja partnerit arvestades suhtlema, motiveeritult ja teadlikult õppima ja tegutsema.

1.–4. klassis arendatakse eesti / kõiki keeleõpetuse osaoskusi, esmajoones suhtlus-, lugemis- ja tekstiloomeoskust ning õigekeelsust eri tekstiliikide, sealhulgas ilukirjandustekstide lugemise, jutustamise ja kirjutamise kaudu. Alates 5. klassist on eesti / vene keel ja kirjandus eri õppeained, mida seob tekstikeskne ja žanriteadlik käsitlusviis ning kõikide keeleõpetusoskuste mitmekülgne ja tasakaalustatud arendamine.

Eesti keele kui teise keele õpe lähtub Euroopa keeleõppe raamdokumendi ja selle lisade põhimõtetest ning nendes kirjeldatud keeleoskustasemetest. Eesmärk on õpilaste toimetulek eestikeelses ühiskonnas, sh suutlikkus jätkata õpinguid ja siseneda tööturule. Ainevaldkonnasisese lõimingu põhialus on tekstikeskne keele- ja kirjandusõpetus, kus tekstikäsitlus hõlmab erinevaid tekste ja tekstitoiminguid. Tekstide kaudu õppides täieneb õpilase tekstikogemus ning kujuneb žanri- ja kontekstitunnetus. Keeleõppe tekstivalikus on eeldatavalt esindatud erinevad autentset ühiskonnas toimimiseks vajalikud tekstitüübid ja -liigid, nii suulised kui ka kirjalikud tekstid, mis peegeldavad suhtlustavasid ja -olukordi.

Oskust tekste mõista ja luua arendatakse lõimitud aine- ja tekstiõpetuse kaudu, mis seotakse ortoloogia, grammatika ja leksika õpetamisega. Kirjandusõppes soodustatakse õpilase kirjandushuvi, arendatakse tema lugejavõimeid, mõtte ja tundemaailma, kujundatakse eetilisi tõekspidamisi ja esteetilisi hoiakuid, vaadeldakse sõnakunsti poeetikat ja kujundikeele olemust ning edendatakse väljendusoskust nii kõnes kui ka kirjas. Kirjandustekstide lugemise ja uurimise eesmärk on avardada õpilase kultuurikogemust, rikastada tema keeletunnetust, pakkuda inspiratsiooni ning toetada isiksuslikku arengut. Keele- ja kirjandusõpetusse lõimitakse audiovisuaalseid väljendusviise (pilt, film, video jm).

Keele ja kirjanduse valdkonnapädevuste väljatöötamisel on lähtunud järgmistest keele- ja kirjandusõpetuse aluspõhimõtetest ehk ainevaldkonna nn vaiadest:

1. Õpilase isiksuse kujundamine, tema huvide, võimete ja vajadustega arvestamine. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase lugemisharjumusi, -oskusi ja -vilumust, seeläbi ka tema identiteeti ja maailmapilti.
2. Tegelemine väärtuskasvatusega. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab tema mõtte- ja tundemaailma.
3. Suhtlemis- ja väljendusoskuse arendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase sotsiaalseid ja kommunikatiivseid oskusi, suulist ja kirjalikku väljendusoskust.
4. (Kirjandus)tekstide sisu, väljenduse ja vormivõtete analüüsimine, tõlgendamine ja mõistmine. Keele- ja kirjandusõpetus aitab õpilasel mitmekülgsemalt ja sügavamalt tundma õppida (kirjandus)tekstide ehitust ja tähendust, mõista kujundlikku keelekasutust ja väärtustada sõna- ja tekstiloomet.
5. Loominguline eneseväljendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase loovvõimeid ja loomingulist eneseväljendust nii suulises kui ka kirjalikus vormis eri laadis ja žanris tekstide kaudu.
6. Kultuuripärandi väärtustamine, keele- ja kirjandusteadmiste omandamine. Keele- ja kirjandusõpetus võimaldab tundma õppida rahvuskultuuri, aga ka teiste kultuuride pärandit ning omandada elulistes praktikates vajalikke keele- ja kirjandusteadmisi.

Keele- ja kirjandusõpetuse valdkondlikud üldpõhimõtted on järgmised:

- tegeletakse eluliste suhtlussituatsioonidega probleemipõhiselt ja kogemuslikult nii suulises kui ka kirjalikus vormis;
- loetakse ja käsitletakse eri tüüpi ja liiki tekste ea- ja jõukohasuse ning valikulisuse ja huvidele vastavuse põhimõttel;
- kujundatakse õpilase keeleteadlikkust, keeleressursside ja -allikate teadlikku kasutamise oskust;
- arendatakse ilukirjandustekstide vaba ja loovat analüüsi-, tõlgendamis- ja mõistmisoskust;
- arendatakse loovvõimeid verbaalse tekstiloome, sealhulgas omaloomingulise kirjutamise kaudu;
- tegeletakse tekstiloome ja -esitlusega digivahendite abil ja veebikeskkondades;
- kasutatakse keele- ja kirjandusõppe e-allikaid, näiteks tekstikorpusi, veebisõnaraamatuid, e-õpistsenaariume jm;
- rakendatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid, rakendatakse aktiivsust ja refleksiooni soodustavaid õpitegevusi;
- kujundatakse üldinimlikke, ühiskondlikke ja kultuurilisi väärtusi ning üld- ja valdkonnapädevusi õppesisu ning õpitulemuste kaudu;
- käsitletakse õppekava läbivaid teemasid ja lõimitakse keele- ja kirjandusõpetust nii teiste õppeainete kui ka eluliste valdkondadega.

1.4. Üldpädevuste kujundamise võimalusi, valdkonnasisene lõiming ja läbivate teemade käsitlemine

Üldpädevused keel ja kirjandus üldpädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu, ent ka tunni- ja koolivälises tegevuses	Tegevused ja protsessid
Kultuuri- ja väärtuspädevus – suutlikkus hinnata inimsuhteid ning tegevusi üldkehtivate moraalnormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, loodusega, oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdisaegse kultuuri sündmustega, väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt	Kirjandusõpetuses kujundatakse kõlbalisi ja esteetilis-emotsionaalseid väärtusi ning kultuuriväärtuste mõistmist ilukirjandus- ja aimetekstide kaudu. Keeleõpetus rõhutab vaimseid ja kultuuriväärtusi: keele kui rahvuskultuuri kandja tähtsust, keeleoskust kui inimese identiteedi olulist osa. Keeleõpetuses väärtustatakse funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse. Ajakirjanduse areng Eestis. Suhtlus ja kõlblus. Ajalooline taust kroonikatele. Kaasaja ühiskonna elu. Ülekoolilised üritused (aktused, aastapäevad, rahvatants) Eesti heliloojate tekstidele laulud Kooli traditsioonid (õpetajatepäev, Tartu rahu, Eesti Vabariigi aastapäev, advendiüritus) Rahvakalendri tähtpäevad (mardipäeva kombestik, sõbrapäev) Kirjandus 9.kl rahvuslik ärkamisaeg, lõiming muusikas (Koidula isamaateemalised laulud), Jannseni Eesti hümn. Lõiming geograafiaga (kohanimede õigekiri, Eesti kaart, pinnavormid, lühendid jne) Lõiming ajaloo (sündmuste õigekiri) Algklassides erinevate riikide ja rahvaste kommete tutvustamine. Lõiming inimeseõpetusega (Perekond, väärtused, peremudelid, sugupuud.) Rahvaluule, muistendid jne. Kodukandi autori memuaristika lugemine ("Seltsimees laps"). Väärtuskonfliktid kirjandusteostes, lugemistundides. Etenduste, kirjandusteoste arvustuste kirjutamine, arutlused klassis.

Sotsiaalne- ja kodanikupädevus –

suutlikkus ennast teostada, toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ning järgida ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja norme ning erinevate keskkondade reegleid; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel

Keele- ja kirjandustundides kasutatava paaris- ja rühmatöö käigus kujundatakse koostööoskust, julgustatakse oma arvamust välja ütleva, kaaslaste ideid tunnustama ja teistega arvestama, ühiseid seisukohti otsima. Eri laadi ülesannete kaudu kujundatakse oskust suhelda eetilisel ja olusid arvestades nii suuliselt kui ka kirjalikult, nii vahetult kui ka veebikeskkonnas.

Reportaaž, lugejakiri, juhtkiri, arvamislugu, portreelugu, arvustus ja uudis.

Pangandus ja raha teema.

Ühiskonnakriitika kirjanduses.

Kooli kodukorraga nõustumine

Liiklemine kooliteel

Õpilasmavalitsuse töö (klassivanema valimine)

Õpilaste suutlikkus klassikaaslaste ja õpetajatega suhelda, vastata ootustele.

Kirjanduses ja eesti keeles tegelaskujude analüüs kirjandusteostes. Väitlused, kirjanduslik kohtuprotsess ("Libahundi" põhjal jmt), raamatukokkuvõtted. Kooliüritusteks valmistumine, eeskavade valmistamine, klassidevaheline ettelugemine.

Kohtumised kirjanikega, erinevate avaliku elu tegelastega.

Etenduste arvustuste kirjutamine.

Selgituskirja kirjutamine, analüüs.

Inimeseõpetuses juhtumi analüüs.

Enesemääratluspädevus –

suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; järgida terveid eluviise; lahendada oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid ning inimsuhetes tekkivaid probleeme

Tekstide üle arutledes kujundatakse õpilastes positiivset minapilti.

Õpiolukordades luuakse võimalused suhestuda käsitletavate teemadega, loovülesannete kaudu tuuakse esile õpilaste eripärad ja anded, vormitakse maailmavaade.

Keeltekaart, hõimurahvad. Murded.

Elukestev õpe

Huviringi valik, kooli tervisepäev, spordipäevad (tunda oma võimeid, planeerida õppetööd)

	<p>Regulaarne eneseanalüüs (tööde tulemuste põhjal) ja küsimused teemade omandamise kohta, nt teema lõpus või õppeperioodi lõpus. Lõiming esinemisõpetusega - enesekindel ja teadlik esinemine (luuletused, näidendid). Omaloominguline eel- või järelloo kirjutamine, kuidas muudaksid negatiivse mõtlemise ja käitumise karakteri käitumist positiivseks.</p>
<p>Õpipädevus – suutlikkus organiseerida õpikeskkonda ja hankida õppimiseks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ning seda plaani järgida; kasutada õpitut, sealhulgas õpioskusi ja -strateegiaid, erinevates kontekstides ning probleeme lahendades; analüüsida enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasiõppimise vajadust.</p>	<p>Keele- ja kirjandustundides arendatakse kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, erinevatest allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.</p> <p>Raamatukogu tund (ennustav lugemine). Raamatukogust vajaliku info otsimine, võimaluste kasutamine, koostöö. Raamatukogutunnid igas vanuseastmes.</p> <p>Hindamisjuhendiga tutvumine</p> <p>Loovtöö teema valimine (ajaplaan, vastutus) ja kirjutamine.</p> <p>Olympiaadidel, spordivõistlustel, konkurssidel osalemine.</p> <p>Koduõppe päevad (motivatsioon, ajaplaan, vastutus, õpistrateegiad), etluskonkurss.</p> <p>Strateegiad: refereerimine, konspekterimine, tsiteerimine, illustreerimine, viitamine jne. Digimaterjalide kasutamine (veebisõnastikud, töö tekstidega). Funktsionaalse lugemisoskuse treenimine. Oma eluloo kirjutamine. RaRa haridusprogrammid.</p>
<p>Suhtluspädevus – suutlikkus ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.</p>	<p>Keele- ja kirjandustundides kujundatakse suulise ja kirjaliku suhtluse oskust, suhtluspartneri ja tema suulise ja kirjaliku kõne mõistmist, suhtluspartneriga arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust. Õppetegevuse ja õppetekstide kaudu pannakse alus õpilaste diskuteerimis- ja väitlemis- ning tänapäevasele kirjaliku suhtlemise oskusele.</p> <p>Vestlus tööandjaga, ametikirjad. Osata kirjutada ametlikke kirju: avaldus, motivatsioonikiri, selgituskiri, CV.</p>

	<p>Rühmatöös ja paaristöös osalemine, tulemuse esitlemine. Loovtöö esitlus.</p> <p>Suuline vastamine, peast vastamine.</p> <p>Oskus valida vastavalt suhtlusolukorrale sobiv stiil/ sõnavara.</p> <p>Raamatuesitlused ja -kokkuvõtted, loetu ja kuuldu põhjal küsimuste esitamine ja vastamine.</p>
<p>Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus –</p> <p>suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid erinevaid ülesandeid lahendades kõigis elu- ja tegevusvaldkondades</p>	<p>Teabetekstide abil arendatakse oskust lugeda teabegraafikat või muul viisil visuaalselt esitatud infot, leida arvandmeid, lugeda ja mõista tabelite, skeemide, graafikute ning diagrammidena esitatud infot ning seda analüüsida, sõnalise teabega seostada ja tõlgendada. Vanemates tekstides kasutatud mõõtühikute teisendamise kaudu edendatakse arvutusoskust. Õpitakse eristama teaduslikku teavet ilukirjanduslikust ja populaarteaduslikust teabest ning kasutama tehnoloogilisi abivahendeid tekstide loomisel, korrigeerimisel ja esitamisel.</p> <p>Arvsõnade õigekiri, kuupäevade märkimine, lühendite kirjutamine, mõistete tähendus</p> <p>Keeltekaart, murded</p> <p>Kohanimedede õigekiri</p> <p>Tekstide vormistamine arvutis</p> <p>Veebis artiklite lugemine ja kriitiline hindamine</p>
<p>Ettevõtlikkuspädevus –</p> <p>suutlikkus ideid luua ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi; seada eesmärged ja neid ellu viia; korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi ja vastutada tulemuste eest; reageerida paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske. Olla teadlik edasiõppimisvõimalustest, rakendada finantskirjaoskust.</p>	<p>Ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, nende suhtes seisukoha võtmise ja neile lahenduste otsimisega nii keele- ja kirjandustundides kui ka loovtöös. Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.</p> <p>Klassiajalehe väljaandmine, Vabariigi aastapäeva laululehed, erinevate kogumike koostamine (nt haikukogumik, kooli almanahh), intervjuude läbiviimine, loovtööde koostamine sh küsimustikud.</p>

	<p>Osavõtt keelevõistlusest "Sõnaus". Klassi- ja ülekooliliste ürituste korraldamine. Tervisepäev /mardipäeva laad. Jõuluball (kostüümid, menüü koostamine, etteasted) Koolikohvik Rahatarkuse nädal (laen, investeerimine) Playback</p>
<p>Digipädevus-</p> <p>suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutavas ühiskonnas nii õppides, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest, osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.</p>	<p>Suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat abistab toimetulekut kiiresti muutavas ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes. Oluline on oskus leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle usaldusväärsust. Digipädevus annab õpilasele võimaluse osaleda digitaalses sisuloomes: tekstide, piltide vms loomisel ja kasutamisel, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades. Olla teadlik digikeskkonna ohtudest, osata kaitsta privaatsust, isikuandmeid; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.</p> <p>Veebisõnaraamatud, kirjakeele uuendus, keele korraldus, iseseisev töö interneti tekstiga, e-kiri, väärteave, libauudis, kallutatud info. Laensõnad ja vörsõnad. Tööde korrektne, nõuetekohane vormistus. Infootsing. Kirjade kirjutamine ja vormistus. Artiklite analüüs ja informatsiooni õigsuse kontrollimine. Eesti keele käsiraamatu kasutamine. Regulaarne kirjalik töö EIS keskkonnas (kõik klassid). Esseed, arvustused, kokkuvõtted</p>

1.5. Õppe kavandamise ja korraldamise erisused

Valdkondlikku õpetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üld- ja valdkonnapädevustest, kooliastme lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja kooli õppekavas sätestatud õppesisust, kooliastmete õppe ja kasvatus rahuasetustest ning lõimingust teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) arvestatakse didaktika nüüdisaegsete käsituste ja ainevaldkonnas toimunud arenguga, võetakse arvesse kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas;
- 3) toetatakse lõimingut valdkonna sees, õppeainete vahel ja õppekava läbivate teemadega, arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid;
- 4) rakendatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid õpetegevusi, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi;
- 5) arvestatakse õpilaste eelteadmisi, huvisid, individuaalseid eripärasid ja -võimeid, kasutatakse diferentseeritud sisu ja sobivat pingutust

nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpiraskustele ning pakutakse õpiabi;

6) taotletakse mõõdukat ja ühtlaselt jaotuvat õpikoormust, mis soodustab motivatsiooni ning jätab aega puhkuseks ja huvitegevuseks;

7) tegeldakse probleemikeskselt ja kogemuspõhiselt eluliste nähtuste ja olukordadega, seostatakse oskusi igapäevaelu ja jätkuõpingutega.

1.6. Ainevaldkondlikud hindamise erisused

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada seda teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks ja ennastjuhtiva õppija kujundamiseks. Hinnatakse õpitulemuste saavutatust, mis on kooskõlas õppesisu ja -tegevustega ning vastavuses ainealaste teadmiste, oskuste ja hoiakutega. Hoiakute hindamisel (nt mõistab, kujundab, tähtsustab, väärtustab) antakse õpilasele suunavaid ja toetavaid sõnalisi hinnanguid.

Hinnatakse nii õppeprotsessi vältel kui ka õppeteema lõpus. Selleks rakendatakse nii diagnostilist, kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist, mida väljendatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka numbriliste hinnatena. Diagnostilise hindamise käigus selgitatakse välja õpilaste eelteadmiste ja oskuste tase, ainealased väärarusaamad ja spetsiifilised õpiraskused, et kavandada järgnevat õppimist ja õpetamist.

Õppeprotsessi käigus rakendatakse kujundavat hindamist, kus õpilane saab suulist ja kirjalikku tagasisidet oma õpitulemuste saavutamise taseme ning tugevate külgede ja arenguvõimaluste kohta. Kokkuvõttev hindamine toimub üldjuhul õppeperioodi või mahuka õppeteema lõpul, et kontrollida nii õppetöös püstitatud eesmärkide saavutamist kui ka riikliku õppekavaga sätestatud õpitulemuste saavutatust. Kokkuvõttev hinne võib kujuneda õppeperioodi jooksul toimunud hindamise tulemusena, seejuures arvestatakse, et hinnatel võib sõltuvalt töö mahust olla erinev kaal.

Alates esimesest kooliastmest kaasatakse õpilane hindamisprotsessi nii oma töö hindamisel kui ka kaasõpilaste tagasisidestamisel. Õpilasele on õppeprotsessi alguses teada, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ning millised on hindamise kriteeriumid. Õpilast suunatakse õppeprotsessi käigus oma õppimist ja püstitatud eesmärkide saavutamist analüüsima ja reflekteerima.

Eesti keele õppimisel I kooliastmes hinnatakse õpilase

-) suulist keelekasutust, s.o kõnelemist ja kuulamist,
2) lugemist, s.o lugemistehnikat, kirjandus- ja muude tekstide tutvustamist, analüüsi ja mõistmist,
3) kirjutamist, s.o kirjatehnikat, õigekirja ja tekstiloomet.

Eesti	keele	õppimisel	II	ja	III	kooliastmes	hinnatakse	õpilase
1)		suulist		ja		kirjalikku		suhtlust,
2)	tekstide		vastuvõttu,		s.o	analüüsi	ja	mõistmist,
3)	tekstiloomet,	s.o	eri	tüüpi	ja	liiki	tekstide	kirjutamist,
4)	keeleteadmisi, s.o õigekeelsuse ja keelehoolde põhimõtete rakendamist ning keelevalikute teadvustamist.							

Keeleõpetuses on suurem osakaal erinevate kirjalike tekstide hindamisel, sest kirjalik keel on peamine keeleoskuse näitaja. Õigekeelsust ja keeleteadlikke valikuid hinnatakse üldjuhul tekstiloomes osana tekstiliigi eripära ja kirjutamise eesmärgi kontekstis.

Eesti keeles või vene keeles hinnatakse peamiselt eri tüüpi ja liiki kirjalikke tekste.

I kooliastmes hinnatakse jutustavaid tekste, näiteks suulisi ja kirjalikke ümberjutustusi, kirjalikku jutustust pildi, pildiseeria või muu alusteksti põhjal, jutustusi enda elust.

II kooliastmes hinnatakse jutustavaid, kirjeldavaid ja põhjendavaid tekste, sealhulgas kirjalikku jutustust alusteksti põhjal, jutustavat kirjandit, arvustust. Teabetekstidest hinnatakse kirjeldust, iseloomustust, kokkuvõtteid, kultuuriainelisi lühiuurimusi, nende põhjal loodud esitlusi ja ettekandeid ning e-kirja kirjutamist. III kooliastmes hinnatakse ka arutlevat kirjandit, selle ülesehitust, vastavust teemale, asjakohaseid näiteid, võrdlemise, seoste loomise ja järelduste tegemise oskust ning isikliku suhtumise väljendamist põhjendatud argumentide toel.

III kooliastmes hinnatakse teabetekstidest kindlal eesmärgil kirjutatud ülevaateid ja kultuuriainelisi lühiuurimusi, nende põhjal loodud esitlusi ja ettekandeid ning avaliku suhtluse žanre, nagu näiteks avaldus. Peale selle hinnatakse oskust kirjutada levinumaid meediažanre. Tekstide hindamisel seatakse hindamiskriteeriumid, mis arvestavad tekstiliigile omaseid tunnuseid ja õpilase keelelist arengut. Hindamiskriteeriumid puudutavad tekstide sisu ja ülesehitust, konteksti sobivat lausestust ja sõnastust, õigekirja ja vormistust.

Eesti keele ja kirjanduse õpitulemuste kontrolli ja hindamise vormid peavad olema mitmekesised. Need peavad hõlmama suulisi ja kirjalikke tegevusi, ühe- ja mitmeotstarbelisi sooritusi, nagu individuaalsed, paaris- ja rühmatööd, rakenduslikud testid ja harjutused, ainealased kontrolltööd, analüüsi- ja tõlgendusülesanded, lugemispäeviku pidamine ja õpimapi koostamine. Hindamiseks sobivad veel mitmesugused oskusi edendavad sooritusülesanded, nagu luule-, proosa- ja draamateksti esitamine, arutleva kirjandi kirjutamine, uurimis- või praktilise töö tegemine, projekti koostamine ja elluviimine, ettekande loomine ja esitlemine, avalik esinemine. Lugemiskontrollile, mis piirdub sisu meenutavate faktiküsimustega, tuleb eelistada arutlusele suunavaid analüüsi- ja tõlgendusküsimusi, mõttevahetust teksti väärtuste ja sõnumi üle.

Hindamine lähtub Ruila Põhikooli hindamisjuhendist. Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest.

Teadmiste ja oskuste hindamise eesmärk on:

1. anda tagasisidet õpilase õpiedukusest ja toetada õpilase arengut
2. suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, toetada edasise haridustee valikut
3. innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima
4. suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel.

Kõik õppeõlgned on vaja likvideerida õppeaasta lõpuks (31. augustiks).

1.7 Õppekeskkonna erisused

Kool koostöös aineõpetajatega korraldab keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpet:

- 1) viisil, kus luuakse üksteist austav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivaldavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu;
- 2) ruumis, kus saab kasutada digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, et arendada info-, meedia- ja digikirjaoskust;
- 3) ruumis, kus on võimalik liikumist eeldavateks tegevusteks inventari ümber paigutada (nt rühmatööd, õppemängud, draamaõppe ülesanded);
- 4) eesti keel teise keelena õppetunnis rühmades, mille soovitatav suurus on kuni 15 õpilast;
- 5) väljaspool kooliruume, et rakendada õppimist toetavaid ja mitmekesistavaid õppevorme (nt projekt-, õues- ja reisiõpe) ja -tegevusi (nt õppekäik teatrisse, muuseumisse, raamatukokku, kohtumised kirjanike ja tõlkijatega, osavõtt olümpiaadidest ja konkurssidest, valdkondlikud teemapäevad ja -nädalad).

Pädevuste peamiste komponentide – teadmiste, oskuste ja hoiakute – kujundamisel on kandev roll õpetajal, kes loob sobiva õppekeskkonna ja toetab väärtuskasvatust, ning koolil, kus normide, väärtuste, rituaalide, sümbolite ja lugude kaudu edendatakse omanäolist koolikultuuri.

2.1. Õppeaine kirjeldus

1.–4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärgi. I kooliastmes loeb õpilane vähemalt kümme, 4. klassis vähemalt neli tervikteost eesti või maailma lastekirjandusest. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eraldi, kuid tugevasti lõimitud õppeained, mille kaudu arendatakse sihipärase lugemise, suulise keelekasutuse ja kirjutamisoskust.

I kooliastmes keskendutakse õpilaste teadmiste ja oskuste kujundamisel nii suulisele kui ka kirjalikule keelele. Kuulamine, kuulust arusaamine ja kõnelemine on tihedalt seotud lugemis- ja kirjutamisoskuse arendamisega. Esmase kirjutamisoskuse kujundamisest sõltub edasise kirjaliku eneseväljendusoskuse tõhusus. Suuline keelekasutus hõlmab siin eneseväljendust tavaolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edastamist.

Lugemise õpetamisel arendatakse lugemistehnilist vilumust ja kujundatakse oskust loetud tekstiga jõukohaste juhiste järgi eesmärgistatult töötada. Kirjutamise õpetamisel viimistletakse kirjatehnikat, kujundatakse õigekirjaoskust õpitud keelendite piires ning arendatakse suutlikkust väljendada end loovalt ja eesmärgipäraselt. Loetav käekiri on alus kirjalikule eneseväljendusele viisil, kus ka teised kirjapandust aru saaksid. Esimeses kooliastmes on oluline saavutada sihipärane kirjutamisoskus, samuti oskus oma mõtteid kirjalikult väljendada.

Ilukirjanduse terviktekste valib õpilane õpetaja soovitusel lugemiseks nii eesti kui ka välisautoritelt, arendades oskust loetud teost tutvustada, selle põhjal jutustada ja küsimuste toel arutleda. Tähtis on kujundada lugemisharjumus, soodustada positiivset lugemiskogemust ja pakkuda lugemisrõõmu.

II ja III kooliastmes kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloome ning keeleteadlikkus. Siingi on eesti keele õpetamise keskmes (tervik)tekstid ja katkendid või tekstikorpused ning nendega seotud tekstitoimingud. Keelepädevuse tagab võimalikult eripalgeline, kuid autentne ja adekvaatne tekstivalik, mis võimaldab omandada keeleteadmisi ja kujundada hoiakuid.

Suhtlemisõpetusega kujundatakse oskust kasutada multimodaalses suhtluses eri kanaleid ja keskkondi (sh netikeskkonda), oskust arvestada suhtlemisel eesmärgi, partnerit ja olukorda, oskust vahendada teavet, väljendada oma arvamusi ja hinnanguid. Tähelepanu pööratakse ka netiturvalisusele. Suhtlusoskuse arendamisel tehakse informatiivseid esitlusi (nt raamatututvustusi) nii individuaalselt kui ka koostöös.

Teksti vastuvõtu õpetusega kujundatakse oskust tekste leida ja valida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, samuti rakendatakse erinevaid lugemis- ja kuulamisvõtteid ning süvendatakse oskust teksti mõista ja sellele reageerida. Arendatakse kriitilise lugemise oskust ning analüüsitakse erinevaid tarbetekste. Elulähedaste ja tähenduslike aine- ja muude tekstide käsitlemine lõimitakse tekstide ülesehitusliku eripära, sõnavara, grammatika ja õigekeelsuse õpetamisega, et kujundada õpilases loomulik keeleteadlikkus.

Tekstiloome õpetusega kujundatakse mitmekülgset ja eesmärgistatud eneseväljendusoskust, mille puhul õpilane tajub situatsiooni ja adressaati ning suudab oma mõtteid selgelt ja täpselt, tekstiliigile omasel viisil väljendada. Jutustavate, kirjeldavate ja arutluselementidega tekstide kõrval

hõlmab kirjutamine avarat tekstivälja alates tarbetekstidest kuni ilukirjanduseni. Tekstiloomes on põhirõhk kirjutamise protsessil, õpilane järgib kirjutamise etappe alates eeltööst kuni lõpptulemuse vormistamise ja viimistlemiseni.

Keeleteadlikkuse õpetusega avardatakse keeleteadmisi, omandatakse õigekeelsuspõhimõtted, kujundatakse eesti keelt väärtustavat hoiakut. Arendatakse oskust tänapäeva eesti kirjakeelt teadlikult kasutada, kujundatakse arusaamist keele arengust ja muutumisest ning murrete eripärast. Keeleteadlikkust, mis peab tagama korrektse ja mitmekülgse kirjakeele omandamise, õpetatakse muude tekstitoimingute osana.

Et õpilane osaleks aktiivselt ja vahetult õppeprotsessis, peavad keeleõppe tegevused olema mitmekülgsed ja funktsionaalsed. Keeletundides omandatakse konkreetseid keeleteadmisi ja praktilisi oskusi, analüüsitakse loetut ja kuuldot, kujundatakse keelega seotud hoiakuid ja antakse hinnanguid ning kirjutatakse eri liiki tekste. Arendatakse oskust sobivatest allikatest ja keskkondadest infot hankida, seda lugeda ja kriitiliselt hinnata. Keeleallikate kasutamine lõimitakse tekstiloomesse, st, et õpilane oskab teabe põhjal langetada teadlikke keelevelikuid, mis arvestavad suhtlusolukorra sobivust. Tekstitöös on oluline ka digitaalse sisu loomine, muutmine ja taasesitamine

2.2. Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Põhikooli eesti keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

1. väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit, suhtub lugupidamisega teiste rahvaste keeltesse ja kultuuridesse;
2. tajub keeleoskust õpioskuste alusena ja oma identiteedi olulise osana, kujuneb teadlikuks keelekasutajaks;
3. omandab põhiteadmised keelest ja õigekirjaoskuse, tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasiõppimisel;
4. arendab keeleoskust kui eneseväljendus- ja suhtlusvahendit, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;
5. õpib asjakohaselt kasutama eri suhtluskanaleid; arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
6. õpib tundma eri tekstiliike, nende seoseid ja kasutamisevõimalusi, arendab oma tekstitööoskusi nii tekstide vastuvõtja kui ka loojana;
7. arendab kriitilist mõtlemist ning analüüsi-, järeldus- ja põhjendusoskust;
8. harjub oma kirjakeeleoskuse täiendamiseks kasutama sõna- ja käsiraamatuid ning veebiallikaid;
9. suhtub tolerantsetl eesti keele kui võõrkeele kasutamisse ja toetab muu emakeelega kaaslaste eesti keele omandamist.

I kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
- 2) väärtustab eesti keelt;
- 3) omandab eesti keele lugemistehnika;
- 4) loeb eesmärgistatult eri allikatest ja keskkondadest;

- 5) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste käsikirjaliselt ja arvutil eri keskkondades;
- 6) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult;
- 7) analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;

II kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
- 2) mõistab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit;
- 3) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult;
- 4) teeb õpitu piires keeleteadlikke valikuid, kasutab korrektset kirjakeelt ja sobivat sõnavara;
- 5) loeb tekste ladusalt ja eesmärgistatult eri keskkondades ja allikatest;
- 6) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel;
- 7) analüüsib ja hindab eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
- 8) mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära;
- 9) kujundab lugemise kaudu hoiakuid ja tõekspidamisi;
- 10) väärtustab lugemist, leiab endale sobivat lugemisvara.

III kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) väärtustab oma rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
- 2) väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit.
- 3) on keeleteadlik, väljendab end eesmärgipäraselt, selgelt, asjakohaselt ja keeleliselt korrektselt suuliselt ning kirjalikult;
- 4) loeb tekste vilunult, eesmärgistatult ja kriitiliselt eri keskkondades ja allikatest;
- 5) kirjutab eesmärgistatult ja keeleliselt korrektselt eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel;
- 6) analüüsib ja hindab kriitiliselt eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste, arvestab intellektuaalomandiga;
- 7) mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära ning funktsiooni;
- 8) kujundab lugemise kaudu väärtushoiakuid ja tõekspidamisi;
- 9) väljendab end sobivat ja rikkalikku sõnavara kasutades;
- 10) omandab lugemisharjumuse ja väärtustab lugemist.

2.3. Õpitulemused ja õppesisu I kooliastmes ning nende jaotumine klassiti

Eesti keel 1.klass

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Suuline keelekasutus

Kuulamine

Helide, häälte ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine, põhirõhk täishääliku pikkusel.

Õpetaja ja kaaslaste kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslaste ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.

Kõnelemine

Häädus- ja intonatsiooniharjutused. Hääduse harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale.

Töö lähedase tähendusega sõnaga, sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine.

Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel.

Lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.

Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.

Esemete, nähtuste, tegelaste jms võrdlemine, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitamine.

Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus.

Jutustamine kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine.

Klassiga ühiselt kogetud sündmuste vahendamine jutustades: jutustamine eri rollides. Pantomiim-mõistatused tuttavate juttude kohta.

Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine.

Õpitulemused

1. eristab häälikuid (asukoht ja järjekord sõnas), täishääliku pikkusi;
2. toimib õpetaja ja kaaslaste suulise juhendi järgi;
3. kuulab õpetaja ja kaaslaste esituses lühikest eakohast teksti, mõistab kuuldu lause, jutu sisu;
4. teab, et sõnadel on lähedase või vastandtäheendusega sõna ja nimetab neist mõningaid;
5. väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt: palub, küsib, tänab, vabandab;

6. jutustab suunavate küsimuste toel kuuldust, nähtust, loetust;
7. koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutu;
8. esitab luuletust peast.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming:

Aineteülene lõiming: muusika- laululusõnade õppimine, rütmiharjutused (silbitamine); matemaatika - tekstülesannete koostamine, võrdlemine; inimeseõpetus - viisakas suhtlemine; loodusõpetus - õuesõpe, tants- nähtu, kogetu kirjeldamine.

Lõiming AHK plaaniga: septembri aktus, emakeelenädal, mardipäev/kadripäev, jõuluball, vabariigi aastapäev, "Välek", väljasõitude nädala kokkuvõte, kevadpidu.

Kodukoha käsitluse võimalused: jutustamine, mida saadi teada Ukukivi kohta.

IKT ja praktilised tööd: infootsing kodukoha pärimuse kohta (Ukukivi), koduõppepäevad, loodusvaatluste ja projektide kokkuvõte.

Praktilised tööd:

Õppesisu

Lugemine

Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.

Trükitähtede (nii suurte kui väikeste) tundma õppimine. Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade moodustamine.

Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo, oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.

Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.

Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, õnnitlus, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine.

Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Loole lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. Küsimustele vastamine, millele vastus on tekstis otsesõnu kirjas.

Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid), skeemide, kaartide lugemine õppekirjanduses, nende tähenduse tabamine.

Luuletuste ilmikas (mõtestatud) lugemine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.

Tekstiliiikide eristamine: jutt, muinasjutt, luuletus, mõistatus.

Kirjandustekstid: liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend.

Loetud raamatu autori, kunstniku (illustraatori), tegelaste nimetamine, loetust jutustamine. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine (lõbus, tõsine, igav jne).

Huvipakkuva raamatu leidmine kooli või kodukoha raamatukogust täiskasvanu abiga.

Õpitulemused

1. tunneb häälik-tähelist vastavust, loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt;
2. mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu;
3. vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud;
4. mõtleb jutule alguse või lõpu;
5. on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav ...).

Lõimingu võimalused

Vadlkonnasisene lõiming:

Valdkonnaülene lõiming: Muusika - laululusõnade lugemine õpikust, hinnangu andmine; matemaatika - tekstülesannete lugemine, võrdlemine; inimeseõpetus - viisakas suhtlemine; loodusõpetus - teksti mõistmine, mõistetest arusaamine; tants – loetu väljendamine kehakeeles; kunst ja tööõpetus – korralduste järgimine.

Lõiming AHK plaaniga: emakeelenädal, mardipäev/kadripäev, vabariigi aastapäev, “Välek”, väljasõitude nädala kokkuvõte. Raamatulaat.

Kodukoha käsitluse võimalused: Ukukivi kohta info lugemine. Leelo Tungla loominguga tutvumine. Tutvumine raamatukogus kodukoha kohta käiva kirjanduse ja kodukoha autorite teoste valikuga.

IKT ja praktilised tööd: Ukukivi kohta tehtud Elena Niidase loovtöö lugemine. Ukukivi kohta info lugemine. Koduõppepäevad.

Praktilised tööd:

Õppesisu

Kirjutamine

Kirjatehnika

Kirja eelharjutused. Kirjutamine pliiatsi ja kriidiga, joonistähete kirjutamine. Õige pliiatsihoid ja kirjutamisasend istudes ja seistes (tahvli juures). Väikeste kirjatähete õppimine. Suurte kirjatähete õppimine (vajadusel 2.klassis). Tähtede seostamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine näidise järgi, töö puhtus, käekirja loetavus. Teksti ärakiri tahvliilt, õpikust.

Kirjalik tekstiloome

Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitlus (kujundamine näidise järgi).

Jutu kirjutamine pilditaiendusena (pildi allkiri, kahekõne jms). Jutule lõpu kirjutamine. Loovtöö kirjutamine (pildi, pildiseeria, küsimuste järgi).

Lükkümberjutustuse kirjutamine.

Õigekeelsus

Häälik, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik, võõrtähtede vaatlus. Häälikute märkimine kirjas. Sõna ja lause ladumine ja kirjutamine.

Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikuühendi vaatlus. Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri, kaashääliku pikkusega tutvumine. Sulghäälik (k, p, t) omasõnade alguses. i ja j ning h sõna alguses seoses tähtede õppimisega.

Õpitulemused

1. kasutab õigeid kirjutamisvõtteid, teab, kuidas väikesi ja suuri kirjatähti kirjutatakse ning sõnas õigesti seostatakse;
2. kirjutab tahvlilt ära;
3. täidab tahvlinäidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, varustab töö kuupäevaga;
4. koostab näidise järgi kutse;
5. eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset;
6. kirjutab omasõnade algusesse *k*, *p*, *t*;
7. kirjutab õigesti lühemaid (kuni 2-silbilisi) sõnu ja lauseid;
8. teab, et lause lõpeb punktiga;
9. teab, et lause alguses, inimeste, loomade, oma kodukoha nimes kasutatakse suurt algustähte;
10. kirjutab õigesti oma nime.

Lõimingu võimalused

Vadlkonnasisene lõiming:

Valdkonnaülene lõiming: matemaatika – piltide põhjal tekstülesannete koostamine, küsimuste moodustamine, vastuste sõnastamine; inimeseõpetus - pere kohta kirjalike tööde tegemine; loodusõpetus - loovtöö kirjutamine, õuesõpe.

Lõiming AHK plaaniga: 1. septembri aktus, emakeelenädal, mardipäev/kadripäev, jõuluball, vabariigi aastapäev, "Välek", väljasõitude nädala kokkuvõte, kevadpidu.

Kodukoha käsitlemise võimalused: Kokkuvõtva lehe täitmine väljasõitude nädala kohta

IKT ja praktilised tööd: Koduõppepäevad, referaadi/uurimuse koostamine

Praktilised tööd:

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Suuline keelekasutus

Kuulamine

Hääliku pikkuste eristamine sõnamängus, liikumise ja liigutuste abil, põhirõhk suluta kaashäälikul.

Õpetaja ja kaaslase suulise mitmeastmelise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine mängus, praktilise ülesande lahendamisel (välitund, otsimine, mõõtmine).

Õpetaja ettelõetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine õpetaja juhendamisel.

Kaaslase ettelugemise kuulamine ja hinnangu andmine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana).

Kõnelemine

Häädus- ja intonatsiooniharjutused sõnamängulistest harjutustest, kiirkõne, kajamäng. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus: muinasjuttude esitamine, igapäevaolukordade lavastamine.

Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses: rongi, loomade hääle jm imiteerimine.

Kõnelemine eri olukordades (telefonitsi, rühma esindajana), rollimängud.

Nii enese kui ka teiste soorituste tunnustav kommenteerimine.

Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine. Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine.

Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil.

Sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks.

Kuuldud jutu ümberjutustamine; pikema dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja sisule.

Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.

Eri meeleoluga luuletuste (aastaajad, laste elu) mõtestatud peast esitamine.

Õpitulemused

1. eristab täis- ja suluta hääliku pikkusi;
2. kuulab õpetaja ja kaaslase eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil;
3. koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil;
4. kasutab kõnes terviklauseid;

5. teab ja leiab vastandtäheendusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu;
6. väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust;
7. annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu;
8. koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu;
9. vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel;
10. esitab luuletust peast.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming:

Aineteülene lõiming: Muusika - laululusõnade õppimine, rütmiharjutused (silbitamine), suuliselt nähtud muusikali sisu ja kogemuste edastamine; matemaatika - tekstülesannete koostamine, võrdlemine; inimeseõpetus - viisakas suhtlemine; loodusõpetus - ; tants - nähtu, kogetu kirjeldamine.

Lõiming AHK plaaniga: 1. septembri aktus, emakeelenädal, mardipäev/kadripäev, jõuluball, vabariigi aastapäev, "Välek", väljasõitude nädala kokkuvõte, kevadpidu.

Kodukoha käsitluse võimalused: Jutustamine, mida nad said teada Töökmani pais-kalatrepi kohta.

IKT ja praktilised tööd: Luuletuste esitamised, ettelugemispäevad. Klassi ajalehe kirjutamine.

Praktilised tööd:

Õppesisu

Lugemine

Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse, sobiva intonatsiooni kasutamine.

Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.

Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.

Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes.

Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine. Õpiku sõnastiku kasutamine.

Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades.

Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnastik) mõistev lugemine. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.

Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine.

Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga.

Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu). Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste

iseloostamine.

Luuletuste ilmekas (mõtestatud) esitamine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.

Tekstiliikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistatus, vanasõna.

Kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend.

Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamine. Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga.

Õpitulemused

1. Loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu;
2. mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu;
3. vastab teemakohastele (ka lihtsamatele tekstis mitte otsese infoga seotud) küsimustele;
4. leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel;
5. tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna;
6. kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi;
7. on lugenud jõukohaseid lasteraamatuid, nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi.

Lõimingu võimalused

Vadlkonnasisene lõiming:

Valdkonnaülene lõiming: Muusika- laululusõnade õppimine, rütmiharjutused (silbitamine); matemaatika - tekstülesannete koostamine, võrdlemine; inimeseõpetus - viisakas suhtlemine; loodusõpetus; tants - nähtu, kogetu kirjeldamine.

Lõiming AHK plaaniga: emakeelenädal, mardipäev/kadripäev, vabariigi aastapäev, "Välek", väljasõitude nädala kokkuvõte. Raamatulaat.

Kodukoha käsitluse võimalused: Leelo Tungla loominguga lugemine, koostöö Ruila raamatukoguga.

IKT ja praktilised tööd: Koduõppepäevad (info selekteerimine).

Praktilised tööd:

Õppesisu

Kirjutamine

Kirjatehnika

Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine.

Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel.

Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile; kuupäeva kirjutamine.

Kirjalik tekstiloome

Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga.

Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel.

Loovtöö skeemi, kaardi toel; fantaasialugu.

Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine.

Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutlemine.

Õigekeelsus

Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri;

k, p, t s-i ja h kõrval; i ja j silbi alguses, h sõna alguses.

Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted.

Õpitulemused

1. kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid;
2. kirjutab tahvliilt või õpikust ära;
3. täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, kirja joonelisele lehele, varustab töö kuupäevaga;
4. koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate;
5. kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil;
6. eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit;
7. kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse;
8. märgib kirjas õigesti täishäälikuid;
9. teab peast võõrtähtedega tähestikku;
10. alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga;
11. kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimedes;
12. kirjutab õigesti sõnade lõppu
 - d (mida teed?),
 - te (mida teete?),
 - sse (kellesse? millesse?),
 - ga (kellega? millega?),
 - ta (kellela? milleta?);

13. kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (20–25 sõna lihtlausekena).

Lõimingu võimalused

Vadlkonnasisene lõiming:

Valdkonnaülene lõiming: Muusika - laululusõnade õppimine, rütmiharjutused (silbitamine); matemaatika - tekstülesannete koostamine, võrdlemine; inimeseõpetus - viisakas suhtlemine; loodusõpetus; tants- nähtu, kogetu kirjeldamine.

Lõiming AHK plaaniga: 1. septembri aktus, emakeelenädal, mardipäev/kadripäev, jõluball, vabariigi aastapäev, "Välek", väljasõitude nädala kokkuvõte, kevadpidu.

Kodukoha käsitluse võimalused: kooli sünnipäevaks luuletuste ja juttude loomine.

IKT ja praktilised tööd: Koduõppepäevad, emakeelepäeva tähistamine (valmid, luuletused, jutud jmt)

Praktilised tööd:

Eesti keel 3.klass

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Suuline keelekasutus

Kuulamine

Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk sulghääliku pikkusel.

Pikema suulise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine. Kaaslase ja õpetaja juhtnööride kuulamine, nende järgi toimimine. ettelugemise kuulamine. Kaaslase ettelugemise hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). Kuuldu ning nähtu kommenteerimine. Fakti ja fantaasia eristamine.

Õpetaja ettelõetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ning lihtsa skeemi koostamine.

Kuuldu (muinasjutt, lühijutt lapse elust, proosa-, luule ja ainetekst), nähtu (lavastus, film) sisu ümberjutustamine. dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja nende ütlustele.

Kõnelemine

Häälde- ja intonatsiooniharjutused. Selge häälde jälgimine teksti esitades. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsiooni) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses.

Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel. Suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine. Kõnelemine eri olukordades: vestlus tundmatuga, sh telefonitsi, klassi/kooli esindamine,

võistkonda kutsumine, koostegevusest loobumine jms.

Sõnavara arendamine: sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtäheendusega sõna leidmine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.

Oma arvamuse avaldamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslaste arvamuse küsimine.

Mõtete väljendamine terviklausetena ja sobiva sõnastusega (sõnavalik, mõtte lõpuleviimine). Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine.

Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine.

Sündmuste, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi ning tabeli abil. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeleolude väljendamiseks.

Tuttava luuletuse ja dialoogi ilmikas (mõtestatud) esitamine.

Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.

Õpitulemused

- kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi;
- väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab; vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid;
- vaatleb sihipäraselt, kirjeldab eesmärgipäraselt nähtut, eset, olendit, olukorda, märkab erinevusi ja sarnasusi;
- avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta;
- annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi;
- jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; mõtleb jutule alguse ja lõpu;
- leiab väljendamiseks lähedase ja vastandtäheendusega sõnu;
- esitab luuletust peast.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming:

Aineteülene lõiming: Muusika- laululusõnade õppimine, rütmiharjutused (silbitamine); matemaatika - tekstülesannete koostamine, võrdlemine; inimeseõpetus - viisakas suhtlemine; loodusõpetus; tants- nähtu, kogetu kirjeldamine; inglise keel – enda tutvustamine, pildi järgi jutustamine.

Lõiming AHK plaaniga: 1. septembri aktus, emakeelenädal, mardipäev/kadripäev, jõuluball, vabariigi aastapäev, "Välek", väljasõitude nädala kokkuvõte, kevadpidu. Raamatulaat.

Kodukoha käsitluse võimalused: Õppekäigul kogutud info ettekanded. "Seltsimees laps" vaatamine. Oma kodukoha muistendite ette kandmine.

IKT ja praktilised tööd: Koduõppepäeva uurimistöode esitlused.

Praktilised tööd:

Õppesisu

Lugemine

Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus).

Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse).

Ladus ja automatiseerunud lugemine. Oma ja kaaslaste lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemise klassitahviilt ja vihikust.

Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra, sõnastiku, teate, eeskirja, retsepti, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediateksti) lugemine.

Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning laste ajakirjanduses.

Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi.

Töö tekstiga: tekstist õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. Õpiku sõnastiku iseseisev kasutamine. Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi, kaardi koostamine. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine. Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine, tegelaste iseloomustamine. Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades.

Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine. Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt.

Tekstiliiikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri.

Kirjandus: folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piltjutt, mõistatus, vanasõna.

Õpitulemused

1. Loeb nii häälega ja kui endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti;

2. loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga;
3. töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel;
4. vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta;
5. eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku, keeldu;
6. tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kirja;
7. on lugenud läbi vähemalt neli eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust;
8. teab nimetada mõnda lastekirjanikku.

Lõimingu võimalused

Vadlkonnasisene lõiming:

Valdkonnaülene lõiming: Muusika- laululusõnade õppimine, rütmiharjutused (silbitamine); matemaatika - tekstülesannete koostamine, võrdlemine; inimeseõpetus - viisakas suhtlemine; loodusõpetus- kaartide legendide lugemine; tants- nähtu, kogetu kirjeldamine; Inglise keel – enda tutvustamine, pildi järgi jutustamine.

Lõiming AHK plaaniga: 1. septembri aktus, emakeelenädal, mardipäev/kadripäev, jõuluball, vabariigi aastapäev, Felix Tungali jooks, “Välek”, väljasõitude nädala kokkuvõte, kevadpidu.

Kodukoha käsitluse võimalused: Info otsimine mantelkorstna kohta. Kohamuistendite lugemine, Leelo Tungla loominguga lugemine. Felix Tungali seos Ruila kooliga

IKT ja praktilised tööd: Koduõppepäevad (tekstiloomes arvutis). Omaloomingulised projektid, võistlused, konkursid. Etenduste/kontsertide arvustuste kirjutamine.

Praktilised tööd:

Õppesisu

Kirjutamine

Kirjatehnika

Kirjutamise tehnika süvendamine, oma loetava käekirja kujundamine, kirjutamise kiiruse arendamine. Kirjutamisvilumuse saavutamine (õiged tähekujud ja proportsioonid, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane välimus, töö vormistamine).

Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust. Kirjutatu kontrollimine õpiku ja sõnastiku järgi. Oma kirjavea parandamine. Etteütlemise järgi kirjutamine.

Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik.

Õigekiri

Tähestiku järjekord. Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. Täis- ja suluta kaashääliku pikkuse kordamine, sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekiri. *k, p, t* s-i ja *h* kõrval. *i* ja *j* õigekiri (v.a võõrsõnades ja tegijanimedes). *h* sõna alguses. Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses. Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, tuntumates kohanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes. Poolitamise harjutamine. Liitsõna.

Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus. Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel. Mitmuse nimetava ning sse-lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus.

Olevik ja minevik. Pöördelõppude õigekirjutus. Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus).

Väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause. Lause lõpumärgid. Koma kasutamine loetelus; *et, sest, vaid, kuid, aga, siis, kui* puhul; sidesõnad, mis koma ei nõua.

Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (30–40 sõna). Oma kirjavea iseseisev leidmine.

Sõnavara: lähedase ja vastandtähendusega sõna. Sõna ja tema vormide õigekirja ning tähenduse omandamine ja täpsustamine.

Tekstiloom

Lausete laiendamine ja sidumine tekstiks.

Tarbeteksti (ajaleheartikli, teate, nimekirja jne) kirjapanek.

Ümberjutustuse kirjutamine tugisõnade, skeemi, kaardi või kava toel.

Loovtöö kirjutamine (vaba jutt, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu). Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus.

Sündmusest ja loomast kirjutamine.

Jutule alguse ja lõpu kirjutamine.

Kirja kirjutamine.

Oma kirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine.

Õpitulemused

1. kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid, kirjutab loetava käekirjaga;
2. kirjutab tahviilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrekselt paberile või arvutis, vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt;
3. valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu;
4. märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; märgib kirjas õigesti käänd- ja pöörsõnade õpitud lõppe ja tunnuseid;
5. teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestik- järjestuses;

6. kirjutab suure algustähega lause alguse, inimeste- ja loomade nimed ning õpitud kohanimed;
7. piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi;
8. kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (30–40 sõna);
9. koostab kutse, õnnitluse, teate, e-kirja; kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a. ümberjutustusi) küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel.
10. kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga eakohaseid tekste vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming:

Valdkonnaülene lõiming: Muusika- laululusõnade õppimine, rütmiharjutused (silbitamine); matemaatika - tekstülesannete koostamine, võrdlemine; inimeseõpetus - viisakas suhtlemine; loodusõpetus; tants- nähtu, kogetu kirjeldamine; Inglise keel – enda tutvustamine, pildi järgi jutustamine.

Lõiming AHK plaaniga: 1. septembri aktus, emakeelenädal, mardipäev/kadripäev, jõuluball, vabariigi aastapäev, Felix Tungali jooks, “Välek”, väljasõitude nädala kokkuvõte, kevadpidu.

Kodukoha käsitluse võimalused: mantelkorstna matka töölehe täitmine. Kodukoha muistendite kirjutamine.

IKT ja praktilised tööd: Koduõppepäevad (tekstilooma arvutis). Omaloomingulised projektid ja võistlused, konkursid. Etenduste/kontsertide arvustuste kirjutamine.

Praktilised tööd:

2.4. Õpitulemused ja õppesisu II kooliastmes ning nende jaotumine klassiti

Eesti keel 4.klass

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Suuline ja kirjalik suhtlus

Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Juhendi järgimine ja kuuldu põhjal tegutsemine.

Kuuldud teksti ümberjutustamine. Lavastuse, kuuldud proosa-, luule- ja ainetekstide sisu ümberjutustamine. Õpetaja ettelugemise järel (ainealane tekst, lõikhaaval) oluliste mõistete ja seoste leidmine.

Kuuldu kohta täpsustavate küsimuste esitamine. Esitatud küsimuste mõistmine ja küsimustele vastamine.

Loetu ja kuuldu kohta arvamuse avaldamine ja seisukoha põhjendamine, näite toomine tekstist. Kaaslaste arvamuse küsimine. Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine eakohasel viisil. Mõtete väljendamine selgelt ja arusaadavalt, mõtte lõpuleviimine ja mõtete omavaheline seostamine.

Rühmavestlus etteantud teemal, vestluse tulemuse esitus. Rühmareeglite kokkuleppimine, sobiva koostöövormi valimine. Kõnelemisel kaaslaste mõtete ümbersõnastamine, enda mõtete lisamine. Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele, mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid.

Dialoogi ja dramatiseeringu esitamine. Rollimäng.

Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.

Õpitulemused

1. Kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi;
2. jutustab kuuldu teksti ümber;
3. esitab kuuldu ja nähtu kohta küsimusi;
4. väljendab oma arvamust, annab infot arusaadavalt edasi;
5. leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku vormi;
6. esitab peast ilukirjandusteksti omal valikul, loeb teksti rollis;
7. annab juhiste alusel kaaslastele tagasisidet.

Õppesisu

Teksti vastuvõtt

Tundmatu sõna tähenduse leidmine õpiku sõnastikust ja Sõnaveebist. Tähenduse selgitamine.

Lugemiseks valmistumine, lugemise eesmärgistamine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, korduv ülelugemine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine. Lugemist hõlbustavad võtted. Lause, lõigu ning tervikteksti mõistmine ja ümberjutustamine.

Tarbeteksti ja ilukirjandusteksti eesmärgi ja lugemise eripära. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, remarkide, üksiksõnade jm alusel.

Enne lugemist olemasolevate teemakohaste teadmiste ja kogemuste väljaselgitamine, oma küsimuste esitamine ning uute teadmiste vastu huvi äratamine (mida tean, mida tahaksin teada).

Ilukirjandustekst, kujundlik keelekasutus. Ilukirjanduse põhiliigid: luule, proosa, draama, nende erijooned.

Jutustava teksti vastuvõtt. Süžee, sündmuste toimumise koht, aeg ja tegelased, käivitav sündmus, lahendus. Sündmuste järjekorra edasi edasiandmine. Arutlemine tekstis käsitletud teema, tegelaste motiivide üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine tekstinäidete toel.

Küsimustele vastamine tekstinäidete või oma sõnadega. Loetava kohta märkmete, märksõnaskeemi, kava ja küsimuste koostamine. Loetud teksti dramatiseering õpetaja juhiste toel.

Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeleolu kirjeldamine. Luuletuse ja proosateksti mõtestatud esitamine (meeleolu,

laad).

Vajaliku ja huvipakkuva raamatu leidmine kataloogi või e-otsingut kasutades. Loetud raamatu sisu ja tegelaste tutvustamine ja lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja põhjendamine.

Rahvaluule põhiliikide ära tundmine ja tunnuste nimetamine: muinasjutt, muistend, lühivormid (mõistus, vanasõna, anekdoot).

Õpitulemused

1. Otsib teavet tundmatute sõnade kohta, selgitab nende tähendust;
2. valdab lihtsamaid lugemistehnikaid, eesmärgistab lugemist;
3. kirjeldab tarbe- ja ilukirjandusteksti peamisi erinevusi;
4. vastab teksti põhjal koostatud küsimustele tekstinäidete või oma sõnadega, koostab teksti kohta küsimusi ja leiab tekstist vajalikku infot;
5. nimetab ilukirjanduse põhiliike, proosa, luule, draama, ja nende tunnuseid;
6. nimetab rahvaluule põhiliike ja nende tunnuseid;
7. tutvustab loetud proosateose sisu ja tegelasi ning kõneleb loetust; kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise aega, kohta ja tegelasi;
8. kirjeldab luuletuse meeleolu, aega, kohta;
9. esitab ilukirjandusteksti mõtestatult;
10. leiab vajaliku või huvipakkuva raamatu;
11. on läbi lugenud vähemalt neli eakohast väärtkirjandusteost (raamatut);
12. tutvustab loetud raamatut kaaslastele, annab loetule hinnangu ning põhjendab seda.

Õppesisu

Tekstiloome

Ümberjutustamine ja ümberjutustuse kirjutamine: tekstilähedane, valikuline (mõne tegelase vaatepunktist), kokkuvõtlik, loov. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamise või asendamisega. Ümberjutustus kavapunktide, märksõnade ja küsimuste toel.

Aheljutustamine. Fantaasialoo, muinasjutu või muistendi kirjutamine.

Lühemate tarbetekstide kirjutamine: seletus- ja veenmiskiri, e-kiri, teade. Kirja esitav osa ja taustaosa. Juhendavate tekstide kirjutamine: retsept, juhend või reeglistik. Kiri, ümbriku vormistamine.

Protsesskirjutamine: kirjutamiseks valmistumine (märksõnad, idee- või mõtteskeem, sündmuste kaart), mustandite kirjutamine, tagasiside põhjal töö täiendamine, toimetamine, viimistlemine, avaldamine.

Õpitulemused

1. Jutustab ja kirjutab loetust ning läbielatud sündmusest;
2. jutustab tekstilähedaselt, kokkuvõtlikult kavapunktide järgi, märksõnaskeemi ja küsimuste toel;
3. kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga jutustava teksti;
4. kirjutab lühema tarbeteksti vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile;

5. tunneb kirjutatavate teksti ülesehitust ja vormistustavasid;
6. kirjutab eakohase pikkusega loovjutte küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel;
7. tunneb protsesskirjutamise etappe, täiendab oma tööd tagasiside põhjal;
8. rakendab omandatud keeleteadmisi teksti kirjutamisel ja toimetamisel.

Õppesisu

Keeleteadlikkus

Häälikuõpetus ja õigekiri

Helilised ja helitud häälikud. Liidete *-gi* ja *-ki* õigekiri. Täis- ja kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi õigekiri, sulghäälik sõna keskel. Tähtede *i* ja *j* õigekiri tegijanimedes ja liitsõnades.

Sõnavaraõpetus

Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, täiendi funktsioon liitsõnas. Liitsõna tähendus. Liitsõna ja liitega sõna erinevused.

Sõna tähenduse selgitamine oma sõnadega sõnastiku tähendusseletuse ja näidislause põhjal (nii raamatu- kui ka veebivariandist).

Vormiõpetus

Sõnaliigid ja nende funktsioon.

Tegusõna. Jaatava ja eitava kõne kasutamine tekstis. Tegusõna pöörde, tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses.

Käändsõna. Käändsõnad: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käändsõna arv, ainsus ja mitmus.

Muutumatud sõnad: määrsõnad, hüüdsõnad, sidesõnad, kaassõnad.

Lauseõpetus

Lause ja lauseliikmed. Alus, öeldis, sihitis määrus ja nende ülesanne lauses kui tervikus. Lihtsamad lause laiendamise võimalused.

Õpitulemused

1. Kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi ja kaashäälikuühendi reeglit ja erandeid;
2. järgib kirjutamisel õpitud häälikuõigekirjareegleid;
3. eristab liitsõna täiend- ja põhiosa, liitsõna ja liitega sõna, aimab liitsõna tähendust täiend- ja põhiosa põhjal;
4. selgitab sõna tähendust sõnastiku tähendusseletuse ja näidislause põhjal;
5. järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;
6. eristab sõnu liigiti;
7. oskab pöörata tegusõnu ainsuses ja mitmuses ning kasutada jaatavat ja eitavat kõnet tekstis;
8. oskab määrata lauseliikmeid ja teab nende ülesannet lauses;

9. moodustab ja kirjavahemärgistab lauseid õpitu piires korrektselt.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming:

Aineteülene lõiming: Muusika- laululusõnade õppimine, matemaatika - lühendite kirjutamine, mõistete tähendus, arvsõnade õigekiri; loodusõpetus-referaadi koostamine; tants- nähtu, kogetu kirjeldamine; inglise keel – enda tutvustamine, pildi järgi jutustamine.

Lõiming AHK plaaniga: 1. septembri aktus, emakeelenädal, mardipäev/kadripäev, jõuluball, vabariigi aastapäev, Felix Tungali jooks, "Välek", väljasõitude nädala kokkuvõte, kevadpidu.

Kodukoha käsitluse võimalused: Ruila karjäärid ja Härgsoo tiik - töölehe täitmine

IKT ja praktilised tööd: Koduõppepäevad (tekstiloome arvutis). Omaloomingulised projektid ja võistlused, konkursid. Etenduste/kontsertide arvustuste kirjutamine.

Praktilised tööd:

Eesti keel 5.klass

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Suuline ja kirjalik suhtlus

Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis.

Teabe ja abi küsimine erinevates suhtluskanalites ja -olukordades. Sobiva formaadi ja kanali valimine. Vahepealne vestlus, telefonivestlus, e-kiri. Telefonivestluse alustamine ja lõpetamine.

Kaasõpilase ja õpetaja või muu suulise teksti eesmärgistatud kuulamine. Suuline arvamuse avaldamine ja vestlus etteantud teemal, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldu kohta arvamuse avaldamine, väite esitamine ja selle

põhjendamine. Kuuldu põhjal järelduse sõnastamine suuliselt või kirjalikult.
Suuline arvamusalvaidus ja vestlus etteantud teemal, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine.

Õpitulemused

1. Väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt koolis, avalikus kohas, eakaaslaste ja täiskasvanutega suheldes;
2. oskab olukorrale vastava suhtluskanali valida;
3. tunneb vahetu suhtluse tavaid ja oskab neid rakendada;
4. lahendab probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös;
5. esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, sh kriitilisi;
6. avaldab viisakalt ja olukorrast lähtuvalt arvamust, sõnastab väite ja järelduse.

Õppesisu

Teksti vastuvõtt

Teksti analüüsimine. Teksti kasutusvaldkond, suhtlusolukorra kirjeldamine (ametlik, tööalane, õppimisega seotud, isiklik). Tekstiligi ja eesmärgi nimetamine. Autori keelekasutuse ja stiili iseloomustamine ja põhjendamine ning näidete toomine tekstist. Tekstide võrdlemine ülesehituse, vormistuse ja keelekasutuse põhjal.

Teabe- ja õppetekstid, nende peamised liigid ja allikad. Ainealaste teabeallikate ja andmebaaside nimetamine, leidmine ning kasutamine: Eesti Keele Instituudi keeleallikad. Lihtsama päringu koostamine Estris.

Multimodaalse teabe töötlus. Pildiline ja tekstiline teave, lugemine teabe saamise eesmärgil (reegel, juhend, tabel, skeem, diagramm, plaan, kaart jm). Visuaalselt esitatud info (foto, joonise, graafik, tabel) verbaliseerimine, lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine. Kuuldu teabe jälgimine, märkmete tegemine.

Konspekterimise võtted ja märkmete tegemine. Pliiatsiga lugemine, teabe rühmitamine skeemi, märksõnade jm alusel. Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, vaatamine, kokkuvõtte tegemine, kuuldu konspekterimine.

Kriitiliste küsimuste koostamine teksti kohta. Usaldusvääruse kontrollimine teiste allikate toel. Usaldusvääruse kontrollimine tekstivälise ja tekstisiseste tunnuste põhjal (teksti vormistus, ülesehitus, sisuline täpsus, autori tausta kontrollimine, faktide kontrollimine). Fakti ja arvamuse eristamine.

Õpitulemused

1. Analüüsib teksti väljenduslaadi lähtuvalt kasutusvaldkonnast ja suhtlusolukorrast;
2. nimetab teksti liiki, selle eesmärgi ja iseloomustab autori väljenduslaadi õpitud keeleteadmiste põhjal;

3. võrdleb tekste ülesehituse, vormistuse ja keelekasutuse põhjal;
4. tunneb keele ja kirjanduse valdkonna teabekeskondi, leiab neist vajaliku teabe, koostab lihtsama päringu;
5. hindab sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa, verbaliseerib graafilise teabe;
6. tunneb konspekteerimise võtteid, teeb lugedes või kuulates märkmeid, koostab skeeme;
7. oskab sõnastada lugemise, vaatamise, kuulamise eesmärgi ja teeb eesmärgist lähtuva kokkuvõtte;
8. esitab teksti kohta kriitilisi küsimusi ja avaldab arvamust, kontrollib teksti usaldusväärsust, eristab arvamust ja fakti.

Õppesisu

Tekstiloomed

Lühiettekanne ja esitlus internetist või teatmeteostest leitud ainealase info põhjal. Privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika: lihtsama viite vormistamine, refereerimine.

Jutustava, kirjeldava, põhjendava teksti koostamine protsessikeskselt.

Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumistest jutustamine minavormis. Jutustuse ülesehitus: aja- ja koha nimetamine, tegelase või tegelaste kirjeldamine, käivitav sündmus, tegelase mõtted ja tegevus selle lahendamise nimel, lõpetus. Jutustava teksti tunnused: ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses.

Kirjeldamine. Täpne sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemelise, olendi ja inimese kirjeldamine ja neile iseloomulike tunnuste nimetamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ning selle väljendamine.

Arutlemine. Põhjuse ja tagajärje väljendamine. Arutleva teksti tunnused: rõhutavad sõnad, võrdlemine, näidete toomine, põhjendavate sidendite kasutamine. Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt.

Õpitulemused

1. Teeb lühiettekande, oskab allikaid valida ja hinnata, koostab lihtsama viite;
2. kirjutab tekste protsessikeskselt, täiendab tagasiside põhjal tekste;
3. jutustab oma elamustest ja kogemustest, ehitab jutustuse tavakohaselt üles;
4. kirjeldab eset, olendit ja inimest, ehitab kirjelduse tavakohaselt üles;
5. arutleb suuliselt ja kirjalikult, ehitab arutleva teksti tavakohaselt üles ja kasutab arutlevale tekstile omaseid keelendeid;
6. vormistab tekstid korrektselt nii käsitsi kui arvutil;
7. põhjendab oma hinnangut tekstinäidetega.

Õppesisu

Keeleteadlikkus

Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled. Sugulaskeeled ja sugulasrahvad. Vöörtähed ja -häälikud. Vöörsönade õigekiri, sagedamini esinevate vöörsönade tähendus, hääldus ja õigekiri. Häälduse ja kirjapildi kontrollimine sõnastikest.

Sulghäälik vöörsöna algul ja sõna lõpus. Tähe *h* õigekiri vöörsönades. Tähtede *f* ja *š* õigekiri. Poolitamisreeglite meenutamine.

Sõnavaraõpetus

Sünonüümid, antonüümid, homonüümid, nende kasutamine tekstis. Sünonüümide tähendusvarjundid, tesauruse ja kasutamine. Tähendusseletuste vördlemine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist). Sobiva sõna kasutamine oma tekstis.

Vormiõpetus

Sõnaliikide meenutamine.

Tegusöna ajad: olevik, lihtminevik, täis- ja enneminevik ning nende tähenduserinevus. Sobiva ajavormi valimine teksti.

Käänamine. Käänded, nende küsimused ja tähendus. Käändetunnus, mitmuse lõpp. Sobiva käände valik sõltuvalt lause kontekstist.

Omadussönade vördlusastmed, keskvörde ja ülivörde kasutamine tekstis.

Lauseõpetus

Liht- ja liitlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlause. Koondlause ja loetelude kasutamine ja kirjavahemärgistamine tekstis. Üte ja selle kirjavahemärgid. Otseköne ja kaudköne. Saatelause ja otsekönelause. Saatelause otseköne ees, keskel ja järel. Otseköne kirjavahemärgid ja kasutamine.

Muud õigekirja teemad

Algustäheõigekiri: kohad, ajaloosündmused, ametinimetused ja üldnimetused, perioodikaväljaanded, tooted. Nime ja pealkirja eristamine, teoste pealkirjad (heliteosed, filmid, raamatud, lavastused jne).

Õpitulemused

1. Nimetab Eestis kõneldavaid keeli, sugulaskeeli ja rahvaid;
2. kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi;
3. kirjutab sagedamini esinevad vöörsönad korrektselt;
4. kasutab enda tekstis sünonüüme, arvestades nende tähendusvarjundeid;
5. kasutab sobivat tegusöna ajavormi enda tekstis;
6. valib sobiva käänevormi lause kontekstist lähtuvalt;

7. moodustab omadussõnade võrdlusastmeid ja kasutab neid enda tekstis korrektselt;
8. moodustab ja kirjavahemärgistab liitlauseid ja lihtlauseid, sh koondlauseid;
9. kasutab enda tekstis korrektselt otsekõnet;
10. eristab nime ja nimetust, märgib enda tekstis nimed ja nimetused korrektselt;
11. järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid ja omandatud keeleteadmisi tekstiloomes.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming:

Aineteülene lõiming: ajalugu: vanaaegsed mõõtühikud ja esemed (Kross “Mardileib”), ajaloosündmused (suur ja väike algustäht), rahvausund; loodusõpetus- geograafiliste objektide õigekiri; kirjandus (muistendid); inimeseõpetus (kooli kodukord)

Lõiming AHK plaaniga: kooli aastapäev, ülekoolilised aktused (kõne koostamine, etlemine)

Kodukoha käsitluse võimalused: kooli aastapäev, “Välek”, liiklemine kooliteel, õpilasmavalitsuse töö, liikumisnädal

IKT ja praktilised tööd: teabekeskond: info leidmine teatmeteosest, äriplaani koostamine (retseptid koolikohviku jaoks) ja kirjalik vormistamine

Praktilised tööd:

Eesti keel 6.klass

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Suuline ja kirjalik suhtlus

Tekstide kriitiline kuulamine, faktide leidmine ja kontrollimine, kuuldule hinnangu andmine. Kriitiliste küsimuste esitamine vahetus suhtluses.

Seisukoha põhjendamine paaris- või rühmatöö ajal. Klassivestlus, diskussioon. Vestluses kõnejärje hoidmine ja üleandmine kaaslasel. Kaaslase aktiivne kuulamine, kaaslane õeldu täiendamine ja täpsustamine. Vestluskaaslasel positiivse tagasiside andmine.

Suulises keeleteaduses kirjakeele põhinormingute järgimine ning mõtete sobiv sõnastamine. Viisakusväljendite kasutamine, sobiva suhtlusstiili valimine, parasiitkeelendite vältimine, mõtte lõpuleviimine. Viisakas ja ohutu suhtlus virtuaalkeskkonnas.

Õpitulemused

1. Esitab kuuldu ja loetu kohta kriitilisi küsimusi ning avaldab arvamust, sõnastab järelduse;
2. lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös;
3. osaleb aktiivselt klassi- ja rühmavestluses;
4. põhjendab oma seisukohta ja aktsepteerib kaaslase põhjendatud seisukohti;
5. kasutab suhtluses sobivaid keelevahendeid, sh korrektset kirjakeelt õpitu piires nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses.

Õppesisu

Teksti vastuvõtt

Arutlevate meediatekstide ülesehituse analüüs. Lõigu, teksti eesmärk, varjatud eesmärk. Argumendi osad. Mõjutusvõtete ja hinnanguliste keelendite leidmine.

Meediakanalid ja -väljaanded Eestis, kommertsmeedia ja rahvusringhääling. Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid. Raadiosaate eesmärgistatud kuulamine, telesaate eesmärgistatud vaatamine, kuuldu konspekteerimine, võrdlemine, kokkuvõtte tegemine.

Trüki ja veebiajakirjandus. Ajalehežanrite (uudis, arvamyslugu, intervjuu, olemuslugu) eesmärgid ja ülesehitus. Pilt meediatekstides: pressifoto, karikatuur, pildiallkirja eesmärk.

Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam.

Õpitulemused

1. Nimetab põhilisi Eesti meediakanaleid, eristab rahvusringhäälingu ja kommertskanalite eesmäärke;
2. tunneb õpitud meediatekstide liike ja nende kasutamise võimalusi, oskab analüüsida meediatekste nende ülesehituse põhjal;
3. kasutab meediatekstide analüüsil õpitud keele- ja tekstimõisteid;
4. leiab tekstist argumendi ülesehituse osad;
5. teeb järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina;
6. võrdleb meediatekste, esitab kriitilisi küsimusi ja avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte.

Õppesisu

Tekstiloomine

Protsesskirjutamise etappide meenutamine. Lisateabe otsimine. Alusteksti kasutamine enda tekstis: refereerimine. Alustekstile enda mõtete lisamine, autori ja enda mõtete vastandamine, kõrvutamine. Kirjandi ülesehitus: Sissejuhatus, teemaarenduse lõigud e argumendid, kokkuvõte. Lõigu ülesehitus: väide, selgitus, näide, järeldus. Tabav pealkiri. Oma sõnastuse ja lausestuse toimetamine, õigekirja korrektori kasutamine, oma vigade leidmine ja parandamine. Teksti vormistamine arvutil: reavahe, joondus, lõiguvahed, pealkirjastamine.

Multimodaalse teksti loomine: pildi-, video ja graafilise materjali kasutamine. Teksti kujundamine erinevates rakendustes.

Ajakirjandustekstide kirjutamine: reklaam, uudis, arvamislugu, intervjuu.

Õpitulemused

1. Leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet, tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe, täiendab tagasiside põhjal oma teksti;
2. valdab alustekstil kirjutamise põhilisi võtteid, täiendab alusteksti enda mõtetega;
3. kirjutab kirjandi, milles kasutab kirjeldamist, jutustamist, koostab argumentatsiooni;
4. avaldab viisakalt ja olukorrast lähtudes arvamust sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult;
5. kirjutab eesmärgipäraselt multimodaalseid tekste ja ajakirjandusžanre;
6. vormistab kirjalikud tekstid korrektselt nii käsikirjas kui ka arvutis;
7. kasutab tekste toimetades ja kaaslast tagasisidestades omandatud keele- ja tekstimõisteid.

Õppesisu

Keeleteadlikkus

Eesti murded. Murdekaart, murdekeelenäited, murdesõnastiku kasutamine.

Õigekiri

Õigekirja kontrollimine õigekeelsussõnaraamatust (nii raamatu- kui ka veebivariandist), märkide lugemine.

Veaohlikud liited: -lik; -likkus.

Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri. Lühendite lugemine

Sõnavaraõpetus

Kirjakeel ja argikeel (sh släng), sõnade stiiliväärtus ja märgendid sõnastikes. Sõnavaliku täpsus erinevates tekstides ja enda tekstis. Sobiva sõnavaliku tegemine vastavalt kontekstile: oma või võõrsõna, harvad, vanamoelised sõnad jne.

Vormiõpetus

Grammatiline ühildumine käändes ja arvus.

Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine (ne- ja line-liitelised omadussõnad).

Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Põhi- ja järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Kuupäeva kirjutamise võimalusi.

Arvsõnade käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ja numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis.

Sõnastike kasutamine käändevormide kontrollimiseks.

Lauseõpetus

Liitlause. Liitlauseste sidumine liitlauseks. Rindlause ja osalused. Sidesõnaga ja sidesõnata rindlause. Rinnastavad sidendid.

Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Alistavad sidendid. Põimlause kirjavahemärgistamine.

Õpitulemused

1. Nimetab Eesti suuremaid murdealasid
2. kasutab õigekeelsussõnaraamatud õigekirja kontrollimiseks;
3. teab üldtuntud lühendeid ja kasutab neid tekstis;
4. eristab kirjakeelt ja argikeelt, teeb sobiva sõnavaliku vastavalt kontekstile;
5. moodustab ja kirjavahemärgistab liitlauseid enda tekstis;
6. kasutab veebi- ja pabersõnaraamatut sõna tähenduse ja õigekirja kontrollimiseks;
7. rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsid ja hinnates.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming:

Aineteülene lõiming: Kirjandus - pärimus, muistend; ajalugu - ajaloosündmuste ja ürituste algustähe õigekiri, vabariigi aastapäev (kõne koostamine, eestlus); informaatika - tarbetekstide vormistamine, info leidmine veebilehtedelt, tabelitest jm, inimeseõpetus - pildi järgi situatsiooni kirjeldamine, karakteristika ja iseloomustuse kirjutamine; matemaatika - arvsõnade õigekiri, muusikaõpetus - eesti heliloojate tekstidele loodud laulud

Lõiming AHK plaaniga: kooli aastapäev, emakeelepäev, adventiaja üritused (luuletused, pärimused), mardilaat (mardipäeva kombestik), sõbrapäev (rahvakalendri tähtpäevad), Vabariigi aastapäev, Tartu rahu (kirjand eestlusest, sõjast ja vabadusest)

Kodukoha käsitluse võimalused: kodukoha kirjanik L Tungal (Ruila-ainestik teostes, koolilaul), "Väle", rattamatk

IKT ja praktilised tööd: info leidmine teatmeteosest; loovtöö nõuetekohane vormistamine, kõne koostamine ja arvutis vormistamine

Praktilised tööd:

2.5. Õpitulemused ja õppesisu III kooliastmes ning nende jaotumine klassiti

Eesti keel 7. klass

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Suuline ja kirjalik suhtlus

Dialog. Suulise ja kirjaliku teksti erinevused.

Släng.

Ametlik stiil.

Avaldus, seletus, CV.

Suhtlusolukorda sobiva stiili ja sõnavara valimine.

Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, telefonivestlus.

Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmatöö ajal arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Diskussioon. Kompromissi leidmine ning kaaslaste õeldu/tehtu täiendamine ja parandamine.

Kaaslase tööle põhjendatud hinnangu andmine. Suulise arutelu tulemuste kirjalik talletamine. Väitlus, väitluse reeglid. Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine ning asjakohaste küsimuste esitamine.

Väitlus ja selle reeglid. Aktiivõppemeetodite rakendamise reeglid (ajurünnak, rühma- ja paaritöö, rühmatöö klassile esitlemine, näitlemine, keelemängud). Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmatöö ajal arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, telefonivestlus.

kaaslase õeldu/tehtu täiendamine ja parandamine. Kaaslase tööle põhjendatud hinnangu andmine vastavalt õpetaja juhendile. Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine ning asjakohaste küsimuste esitamine.

Õpitulemused

1. väljendab oma seisukohti ning sõnastab vajaduse korral eriarvamuse
2. suhtlusolukordades osalemine, diskuteerib erinevatel teemadel
3. oskab argumenteerida
4. esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid
5. võtab loetut ja kuuldut eesmärgipäraselt kokku ja vahendab nii suulises kui ka kirjalikus vormis
6. kokkuvõtte, tekstide analüüs.
7. arutleb eakohastel teemadel ja lahendab probleemülesandeid ning osaleb diskussioonide
8. kirjutab erinevaid tarbekirju
9. valib sobiliku suhtluskanali ja viisi

Õppesisu

Teksti vastuvõtt

Suulise ja kirjaliku teksti erinevuste mõistmine.

Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediažanrid), nende eesmärgid ning keelekasutus.

Uudis, selle eesmärk, täpsus, ülesehitus.

Arvamuslugu ja selle ülesehitus.

Arvustus. Portreelugu.

Intervjuu, dialoogiline persoonilugu, *online*-intervjuu, välkintervjuu.

Juhtkiri. Avaldus, seletus, CV. Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid.

Meilivestlus.

Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine.

Peamised

tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediažanrid), nende eesmärgid ning keelekasutus.

Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine.

Meedia olemus ja eesmärgid; meediatekstide tunnused; meediatekstide põhiliigid: uudislugu ja arvamislugu, intervjuu ja reportaaž

Teemakohaste tekstide lugemine; meediatekstide lugemine ja analüüs.

Põhiliste meediakanalite võrdlus.

Meediatekstide lugemine ja analüüs.

Teabe- ja tarbetekstid.

Teemakohaste tekstide lugemine; teabe- ja tarbetekstide lugemine ja analüüs.

Teabe- ja tarbetekstide lugemine ja analüüs.

Õpitulemused

1. leiab loetud ja kuulnud tekstidest vajalikku infot analüüsib loetut ja kuuldut, teeb selle põhjal järeldusi; *teemakohaste tekstide lugemine; jutu lugemine ja analüüs.
2. sõnade tähendusvarjundite eristamine.
3. tunneb tunnuste järgi ära teksti eesmärgi, märkab kujundlikkust mõjutusvahendina
4. fakti ja arvamuse eristamine.
5. seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli
6. võrdleb tekste omavahel, selgitab arusaamatuks jäänut, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega
7. ilukirjandusteksti katkendi lugemine ja analüüs
8. nimetab peamisi meedia- ja reklaamižanreid, leiab tekstides nende põhijooni, selgitab ajakirjanduslike tekstide kasutusvõimalusi; ; televisioon ning raadio.
9. leiab loetud ja kuulnud tekstidest vajalikku infot, analüüsib loetut ja kuuldut, teeb selle põhjal järeldusi; *tunneb tunnuste järgi ära teksti eesmärgi, märkab kujundlikkust mõjutusvahendina
10. võrdleb tekste omavahel, selgitab arusaamatuks jäänut, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi
11. nimetab teabe- ja tarbetekste, leiab tekstides nende põhijooni
12. leiab loetud ja kuulnud tekstidest vajalikku infot, analüüsib loetut ja kuuldut, teeb selle põhjal järeldusi;

13. võrdleb tekste omavahel, selgitab arusaamatuks jäänut, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega Teabe- ja tarbetekstide lugemine ja analüüs
14. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel, tekstide seostamisel ja tekstile reageerimisel

Õppesisu

Tekstiloomed

Alustekstide (meedia- ja teabetekstide) põhjal kirjutamine: refereerimine, tsiteerimine, arutlemine.

Teabe edastamine,

reprodutseerimine ning seostamine konkreetse teema või isikliku kogemuse piires.

Ettekande koostamine ning esitamine.

Intervjuu tegemine: valmistumine, küsitlemine

Uudise kirjutamine: materjali kogumine, infoallikate leidmine ja hindamine, vastutus avaldatu eest; uudise pealkirjastamine; intervjuu teksti kirjutamine, toimetamine ja vormistamine; kuulutuse kirjutamine ja vormistamine; kirjeldava kirjandi kirjutamine

Teabetekstide lugemine ja analüüs

Lõikude järjestamise põhimõtted

Arvamuse kirjutamine: isikliku seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, selle põhjendamine; arvustuse kirjutamine

Õpitulemused

1. leiab loetud ja kuulnud tekstidest vajalikku infot, analüüsib loetut ja kuuldut, teeb selle põhjal järeldusi
2. teemakohaste tekstide lugemine; jutu lugemine ja analüüs.
3. tunneb tunnuste järgi ära teksti eesmärgi, märkab kujundlikkust mõjutusvahendina
4. fakti ja arvamuse eristamine *seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli;
5. võrdleb tekste omavahel, selgitab arusaamatuks jäänut, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega
6. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel
7. valmistab ette kõne, näitlikustab seda
8. tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise etappe;
9. intervjuu tegemine: valmistumine, küsitlemine
10. oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande) oskab ette valmistada, kirjutada ja suuliselt esitada eri tüüpi tekste (jutustav, kirjeldav)
11. vormistab tekstid korrektselt
12. leiab iseseisvalt tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist; *tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise etappe oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande)

13. oskab ette valmistada, kirjutada ja suuliselt esitada eri tüüpi tekste (kirjeldav, arutlev)
14. vormistab tekstid korrektselt; Arvamuse kirjutamine: isikliku seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, selle põhjendamine; arvustuse kirjutamine
15. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid ise tekste luues

Õppesisu

Õigekeelsus ja keelehoole

Kirjakeel ja argikeel.

Võõrsõnad. Võõrkeelse nime, sõna, väljendi, tsitaatsõna ja – väljendi tunnused.

Eesti keele eripära ning võrdlus teiste keeltega.

ÕS kasutamine

Väljed

Häälikute liigitamine

Sõnaliigid

Tekstide liigid

Argikeel, murdekeel, släng

Murded

Oskussõnavara

Keeleuuendus

Kirjakeele areng tänapäeval: võimalused ja ohud

Keelesugulus, soome-ugri ja indoeuroopa keeled

Eesti keele eripära ning võrdlus teiste keeltega

Eri liiki tekstide ja esitluste kirjutamine; esitus

Pöördsõnad, nende veahtlikud vormid, pöörded, tüvi, aeg, tegumood, kõneviis, kõneliik

Meediatekstide lugemine ja analüüs, loomine

Tegusõnade kokku- ja lahkukirjutamine; muutumatute sõnade kokku- ja lahkukirjutamine

Eri liiki tekstide ja esitluste kirjutamine; esitus

Tegusõna käändelised vormid; muutumatud sõnad (kaas- ja mäarsõnad)

Õpitulemused

1. järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid
2. oskab õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest, sõna- ja käsiraamatutest
3. ÕS-i kasutamine; käändsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad), nende veahtlikud vormid

4. astme- ja vältevaheldus, käänded, käänetevahelised seosed.
5. kirjutab ja esineb kirjakeele normide järgi*
6. eri liiki tekstide ja esitluste kirjutamine; esitus
7. teab eesti keele häälikusüsteemi, käändsõna liike ja vorme
8. häälikute liigitamine, käändsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad), nende veaohklikud vormid; rõhk ja välde, astme- ja vältevaheldus, käänded, käänetevahelised seosed
9. teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust;
10. eristab kirjakeelt argikeelest
11. teab eesti keele murdeid;
12. järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest
13. kirjutab ja esineb kirjakeele normide järgi; tunneb ära pöördsõna, oskab selle vorme moodustada
14. teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni
15. kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust
16. järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid
17. oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest kirjutab ja esineb kirjakeele normide järgi
18. tunneb ära tegusõna käändelised vormid, muutumatud sõnad
19. teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust.

Õppesisu

Häälikuõpetus ja õigekiri

Häälikute liigitamine. Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälikuühendi õigekirja erandid. Veaohtrliku häälikuõigekirjaga sõnad. Silbitamine.

Poolitamine, sh võõrsõnade ja nimede poolitamine.

Õigehäldus: rõhk ja välde. Välte ja õigekirja seosed.

Omasõnad ja võõrsõnad. Veaohtrlike võõrsõnade õigekiri. ÕSist (nii veebi- kui ka raamatuvariandist) õigekirja ning õigehälduse kontrollimine.

Õpitulemused

1. oskab häälikuid liigitada
2. rakendab kaashäälikuühendi põhireeglit ja selle erandeid
3. teab veaohtrlike sõnu
4. oskab silbitada ja poolitada, sh võõrsõnade ja nimede poolitamine

5. teab õigehäälduse põhimõtteid: rõhk ja välde

6. teab välte ja õigekirja seosed

Õppesisu

Sõnavaraõpetus

Sõna ja tähendus. Sõnastuse rikastamine, sünonüümide tähendusvarjundid. Homonüümid ning veaohlikud paronüümid. Keelendite stiilivärving.

Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine, liitmine, laenamine teistest keeltest ja sõnade loomine.

Sagedamini esinevad tuletusliited ja nende tähendus.

„Eesti õigekeelsussõnaraamat” nii raamatu kui veebiallikana ja nende kasutamine. Sõnaraamatute kasutamine sõnade tähenduse ning stiilivärvingu leidmiseks

Õpitulemused

1. tunneb sünonüümi, antonüümi, homonüümi ja paronüümi mõistet, oskab näiteid tuua
2. tajub keelendite stiilivärvinguid
3. oskab sõnu tuletada
4. teab sagedasemaid nimisõna-, omadussõna- ja tegusõnaliiteid
5. tunneb laensõnu
6. oskab kasutada ÕS-i

Õppesisu

Vormiõpetus ja õigekiri

Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad) ning muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja hüüdsõnad).

Sõnaliikide funktsioon lauses.

Tegusõna pöördelised vormid: pööre, arv, aeg, kõneviis, tegumood. Tegusõna vormide kasutamine lauses. Tegusõna astmevaheldus: veaohlikud tegusõnad ja sõnavormid. Õige pöördevormi leidmine ÕSist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Liit-, ühend- ja väljendtegasõna. Tegusõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Tegusõna käändelised vormid.

Käändsõnad. Käänetevahelised seosed. Veaohlikud käändevormid. Vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Omadussõna võrdlusastmed. Veaohlikud määr- ja kaassõnad ning nende kokku- ja lahkukirjutamine.

Käändsõna astmevaheldus.

Numbrite kirjutamine: põhi- ja järgarvud, kuupäevad, aastad, kellaajad.

Muutumatud sõnad. Määr- ja kaassõnade eristamine. Muutumatute sõnade kokku- ja lahkukirjutamise põhireeglid.

Õpitulemused

1. tunneb käänd- pöörd- ja muutumatuid sõnu
2. teab sõnaliikide jagunemist
3. pöörab tegusõnu
4. tunneb kõneviise
5. moodustab tegusõna aegu
6. tunneb ära isikulise ja umbisikulise tegumoe
7. eristab liit-, ühend- ja väljendverbe, oskab nende kokku-lahkukirjutamise reegleid
8. tunneb tegusõnade käändelisi vorme
9. teab käänetevahelisi seoseid
10. oskab eeskujuvorme kasutada
11. moodustab omadussõnade kesk- ja ülivõrret
12. tunneb muutumatuid sõnu ja nende õigekirja
13. eristab kaas- ja määrsõnu
14. teab käänd- ja pöörd sõnade astmevaheldust
15. oskab kirjutada arvsõnu

Õppesisu

Lauseõpetus ja õigekiri

Lauseliikmed: öeldis, alus, sihtis, määrus ja öeldistäide. Täiend. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ning täiendite kirjavahemärgistamine, koondlause. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ning kasutamine lauses.

Õpitulemused

1. leiab lauses lauseliikmed
2. kirjavahemärgistab koond-, rind- ja põimlauset
3. leiab lauses ütte

Õppesisu

Muud õigekirjateemad

Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri; kohad ja ehitised; asutused, ettevõtted ja organisatsioonid; riigid ja osariigid; perioodikaväljaanded; teosed, dokumendid.

Tsitaatsõnade märkimine kirjas. Võõrnimede õigekiri ja vormimoodustus

Õpitulemused

1. oskab nimede õigekirja
2. kirjutab tsitaatsõnu, võõrnimesid

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming: eesti keel: sõnavara rikastamine

Valdkonnaülene lõiming: Ajalugu - mälestused, kirjalikud ajalooallikad (kultuuri- ja väärtuspädevus); kirjandus – argikeel, kirjakeele ajalugu (suhtluspädevus; kultuuri- ja väärtuspädevus), eestlaste uskumuste tundmine (sotsiaalne ja kodanikupädevus, kultuuriline identiteet); tegelaste väärtuste üle arutlemine, iseloomustamine (väärtused ja kõlblus)

inimeseõpetus - kultuuriline identiteet, väärtused;

ajalugu - vanaaegsed mõõtühikud ja esemed;

inglise ja vene keel - sõna teistes keeltes, keelekontaktid (suhtluspädevus);

loodusõpetus - kohanimed, geograafilised objektid, nende õigekiri (kultuuriline ja väärtuspädevus);

teabekeskond - info leidmine teatmeteosest (kultuuri- ja väärtuspädevus; ettevõtlikkuspädevus);

Muusikaõpetus - koolilaul (Tungal, Kuljus)

Lõiming AHK plaaniga: kooli traditsioonilised üritused (aastapäev, õpetajate päev, jõulupidu, vabariigi aastapäev, Tartu rahu)

Kodukoha käsitluse võimalused: “Välek”, L. Tungal Ruila memuaarid (“Seltsimees laps”), kodukohaluule, koolilaul

IKT ja praktilised tööd: teabekeskond: info leidmine teatmeteosest; loovtöö nõuetekohane vormistamine, kõne koostamine ja arvutis vormistamine, teabe- ja tarbekirjade kirjutamine ja nõuetekohane vormistamine

Praktilised tööd:

Eesti keel 8.klass

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Suuline ja kirjalik suhtlus

Teksti vastuvõtt

Kõne- ja kirjakeele erinevused. Släng. Murre.

Suhtlusolukord, selle komponendid, suhtluspartnerid. Erinevates suhtlusolukordades osalemine. Töövestlus, enesetutvustus, intervjuu andmine. Suhtlusolukorra ja partneri arvestamine.

Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, telefonivestlus. Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmatöö ajal arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Diskussioon. Kompromissi leidmine ning kaaslaste õeldu/tehtu täiendamine ja parandamine. Kaaslaste tööle põhjendatud hinnangu andmine vastavalt õpetaja juhendile. Suulise arutelu tulemuste kirjalik talletamine. Kuuldust ja loetust kokkuvõtte ja konspekti tegemine ning asjakohaste küsimuste esitamine. Väitlus, väitluse reeglid.

Pressikonverents ja selle korraldamine.

Suulise ja kirjaliku teksti erinevuste mõistmine

Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediažanrid), nende eesmärgid ning keelekasutus

Juhtkiri, intervjuu, lugejakiri, arvustus, arvamislugu, portreelugu, uudis, reportaaž

Loetu suuline vahendamine

Rühmaarutelu; suhtlusolukordades osalemine, diskussioon

Suulise suhtlemise tavad eesti keeles:

pöördumine, tervitamine; telefonivestlus

Teemakohaste tekstide lugemine; alustekstide lugemine ja analüüs

Kriitiline lugemine

Teemakohaste tekstide lugemine; teabetekstide lugemine ja analüüs

Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm); pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine

Teabetekstide lugemine ja analüüs, kokkuvõtte tegemine nii suuliselt kui kirjalikult

Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusringis; meediaeetika kesksete põhimõtete üle

Teemakohaste tekstide lugemine; tarbe ning meediatekstide lugemine ja analüüs

Kriitiline lugemine, avaliku ja varjatud mõjutamise äratundmine, peamiste keeleliste mõjutamisvõtete eristamine

Meedia olemus ja eesmärgid tänapäeval. Meediatekstide tunnused. Põhilised meediakanalid. Kvaliteetajakirjandus ja meelelahutuslik meedia. Meediatekstide põhiligid:

uudislugu, arvamislugu, intervjuu, reportaaž, kuulutus.

Reklaamtekst, reklaamtekstide eesmärk ja tunnused.

Kriitiline lugemine. Avalik ja varjatud mõjutamine.

Peamised keelelised mõjutamisvõtted. Meediaeetika kesksed põhimõtted. Sõnavabaduse põhimõte ning selle piirangud. Veebilehtede eesmärgid. Veebist saadava info kriitiline hindamine.

Teabetekstide (õpiku, populaarteadusliku teksti) eesmärk, teabeteksti tunnused ja ülesehitus. Uurimuse eesmärk ning ülesehitus. Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine

Tarbetekstide (juhendi, elulookirjelduse, avalduse, seletuskirja, taotluse) eesmärk, tarbetekstide tunnused ja ülesehitus. Tarbe- ja teabetekstidest olulise info leidmine, süstematiseerimine ning selle põhjal järelduste tegemine.

Õpitulemused

1. esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid
2. suudab asjalikult sekkuda diskussiooni; kommenteerib veebis asjakohaselt leiab loetud ja kuulnud tekstidest vajalikku infot, analüüsib loetut ja kuuldut, teeb selle põhjal järeldusi
3. seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli; võrdleb tekste omavahel, selgitab arusaamatuks jäänut, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega
4. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel, tekstide seostamisel ja tekstile reageerimise
5. käsitleb koos partneri või rühmaga sihipäraselt eakohaseid teemasid ning lahendab probleemülesandeid, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi
6. leiab loetud ja kuulnud tekstidest vajalikku infot, analüüsib loetut ja kuuldut, teeb selle põhjal järeldusi
7. teab peamisi mõjutusvahendeid *võrdleb tekste omavahel, selgitab arusaamatuks jäänut, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega
8. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel, tekstide seostamisel ja tekstile reageerimisel
9. võtab loetut ja kuuldut eesmärgipäraselt kokku ja vahendab nii suulises kui ka kirjalikus vormis
10. alustab suhtlust, tõstatab teema, arendab seda, vajadusel katkestab viisakalt suhtluse; väljendab oma seisukohti ja sõnastab vajadusel oma eriarvamuse; teeb ettepanekuid, esitab omapoolseid põhjendusi, annab vajadusel lisateavet
11. käsitleb koos partneri või rühmaga sihipäraselt eakohaseid teemasid ning lahendab probleemülesandeid, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi
12. valib sobiliku suhtlusviisi vastavalt suhtluskanalile
13. teab, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast liigist ja autorist; eristab tarbe-, teabe-, meedia- ja reklaamtekstide stiile üksteisest, argisuhtluse ja ilukirjanduse stiilist;
14. kvaliteetajakirjanduse ning meelelahutusliku meedia eristamine, teab peamisi mõjutusvahendeid
15. võrdleb tekste omavahel, selgitab arusaamatuks jäänut, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega
16. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel, tekstide seostamisel ja tekstile reageerimisel
17. nimetab peamisi teabetekste, leiab tekstides nende põhijooni, selgitab teabetekstide kasutusvõimalusi
18. loeb ja tunneb ära eri liike meediatekste
19. kirjutab uudisartikli
20. on lugenud vähemalt erinevaid veebilehti

21. oskab saada infot teabetekstidest
22. kirjutab vormikohase CV, avalduse, seletuskirja

Õppesisu

Tekstiloomed

Kirjandi teema valimine; kirjandi kirjutamise eeltöö: mõtete kogumine, kava koostamine, mustandi kirjutamine. Kirjandi teema ja peamõte ning kirjandi ülesehitus; arutleva kirjandi kirjutamine, arutluse põhiskeem: väide, põhjendus, järeldus; teksti liigendamine

Ettekande esitamine

Loetu kirjalik vahendamine. alustekstide (meedia- ja teabetekstide) põhjal kirjutamine: refereerimine, arutlemine; teabe edastamine, reprodutseerimine ning seostamine konkreetse teema piires; arutleva kirjandi kirjutamine

Teabeallikatele ja alustekstidele viitamise eri võimalused

Teabe edastamine, reprodutseerimine ning seostamine konkreetse teema või isikliku kogemuse piires. Alustekstide (meedia- ja teabetekstide) põhjal kirjutamine: refereerimine, arutlemine. Teadustekstid: teadusartikkel, uurimus, monograafia ja väitekiri, nende eesmärgid, ülesehitus.

Aimekirjandus ja selle eesmärgid

Referaadi koostamiseks vajaliku materjali otsimine raamatukogust ja internetist, selle talletamine

Kirjalike tööde vormistamise põhimõtted, nende rakendamine; teksti arvutitöötlus.

Ettekande esitamine

Lauseliigid, nende abil oma tekstide rikastamine

Arutleva kirjandi kirjutamine

Portreelugu. Intervjuu, dialoogiline persoonilugu, *online* intervjuu, välkintervjuu. Juhtkiri.

Õpitulemused

1. tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise protsesse ja kohandab neid oma eesmärkidele oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande)
2. oskab eesmärgipäraselt kirjutada kirjandit
3. vahendab kuulnud ja loetud tekste sobiva pikkuse ja täpsusega, viidates allikale; Teabeallikatele ja alustekstidele viitamise eri võimalused
4. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid ise tekste luues
5. leiab iseseisvalt tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist, osundab allikaid sobivas vormis
6. tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise protsesse ja kohandab neid oma eesmärkidele
7. oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande);
8. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid ise tekste luues

9. kirjutab arutlevalt, kirjeldavalt, jutustavalt eri liiki tekste
10. oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande)
11. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid ise tekste luues
12. oskab eesmärgipäraselt kirjutada kirjandit; asjalikke kommentaare ja arvamusalvaidusi
13. oskab kirjutada elulugu, avaldusi, seletuskirju ja taotlusi
14. kirjutab erinevaid meediatekste
15. seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga eesmärgiga ja teiste tekstidega
16. tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise protsesse ja kohandab neid oma eesmärkidele
17. oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja/või kõne) oskab eesmärgipäraselt kirjutada kirjandit; asjalikke kommentaare ja arvamusalvaidusi
18. oskab kirjutada elulugu, avaldusi, seletuskirju ja taotlusi seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga eesmärgiga ja teiste tekstidega
19. tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise protsesse ja kohandab neid oma eesmärkidele
20. oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande); ettekande esitamine
21. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid ise tekste luues; sünonüümia, homonüümia, paronüümia; stiil.

Õppesisu

Õigekeelsus ja keelehoole

Kirjakeel ja argikeel. Eesti keele murded. Eesti kirjakeele kujunemine 19. sajandil
Keeleuuendus. Kirjakeele areng tänapäeval: võimalused ja ohud. Keelesugulus, soome-ugri ja indoeuroopa keeled. Eesti keele eripära ning võrdlus teiste keeltega
Omadussõna võrdlusastmed; käändsõnade kokku- ja lahkukirjutamine
Eri liiki tekstide ja esitluste kirjutamine; esitlus
Lauseliikmed (alus, öeldis, sihitis, täiend, määrus, öeldistäide)
Alustekstide lugemine ja analüüs
Suuline ja kirjalik tekst, nende tunnused
Koondlause, lisandiga lause, liitlause kirjavahemärgistus
Sõnajärg lauses; koondlause, lisand; liitlause
Teabetekstide lugemine ja analüüs, loomine, kokkuvõtte tegemine nii suuliselt kui kirjalikult
Rind- ja põimlause, segaliitlause, lauselühendiga lause, otsekõnega lause kirjavahemärgistus
Eri liiki tekstide ja esitluste kirjutamine; esitlus
Tarbetekstide ja ajakirjanduslike tekstide lugemine ja analüüs, loomine.

Kõne kuulamine ning märkmete tegemine.

Konspekterimine. Kõne põhjal küsimuste esitamine. Kõnest olulisema teabe ja probleemide leidmine ning kokkuvõtte tegemine.

Tegusõna pöördelised vormid: pööre, arv, aeg, kõneviis, tegumood. Tegusõna vormide kasutamine lauses. Tegusõna käändelised vormid.

Tegusõna astmevaheldus: veahtlikud tegusõnad ja sõnavormid. Õige pöördevormi leidmine ÕSist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Liit-, ühend- ja väljendteguõna. Tegusõnade kokku- ja lahkukirjutamine.

Õpitulemused

1. järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest
2. kirjutab ja esineb kirjakeele normide järgi
3. teab eesti keele lauseehituse peajooni, teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni
4. kasutab tekstide koostamisel
5. tavakohast ülesehitust ja vormistust
6. teab suulise ja kirjaliku keelevormi erijooni
7. järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest
8. kirjutab ja esineb kirjakeele normide järgi
9. teab eesti keele lauseehituse peajooni
10. teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust
11. järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest kirjutab ja esineb kirjakeele normide järgi
12. teab eesti keele lauseehituse peajooni
13. teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust.
14. oskab kõnet analüüsida ja koostada
15. tunneb tegusõna pöördelisi ja käändelisi vorme
16. oskab moodustada tüüpsõna järgi tegusõnade erinevaid vorme
17. tunneb liit-, ühend- ja väljendverbe, oskab nende õigekirja
18. oskab pöördsõnade astmevaheldust

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming:

Valdkonnaülene lõiming: geograafia (keeltekaart, kohanimede õigekiri), ajalugu (ajaloosündmuste õigekiri, ajalooline taust kroonikatele, ühiskonnaelu sündmused), ühiskonnaõpetus (rahaühikud erinevates maades, lühendid); muusikaõpetus - ärkamisaeg, laulupeod, luule viisistamine; geograafia - väliseesti kirjanike elukohad, kultuuriloolised paigad Eestis; matemaatika - arvsõnade ortograafia; meediaõpetus (e-kiri, spämm, kallutatud info, vääртеave interneti vahendusel), ühiskonnaõpetus (reportaaž, lugejakiri, juhtkiri, arvamislugu, arvustus, lugejakiri, arvamislugu)

Lõiming AHK plaaniga: õpetajatepäeva etteastete korraldamine, rahvakalendri tähtpäevade tundmine ja tähistamine, Tartu rahu, vabariigi aastapäeva aktus, ülekoollised üritused ja aktused, eesti heliloojate tekstid

Kodukoha käsitluse võimalused: "Välek", rattaretk, Padise kloostri ajalugu (tööleht)

IKT ja praktilised tööd: info leidmine teatmeteosest; loovtöö nõuetekohane vormistamine, kõne koostamine ja arvutis vormistamine, teabe- ja tarbekirjade kirjutamine ja nõuetekohane vormistamine

Praktilised tööd:

Eesti keel 9.klass

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Suuline ja kirjalik suhtlus

Teksti vastuvõtt

Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine ning asjakohaste küsimuste esitamine.

Tarbetekstide (elulookirjelduse, juhendi, avalduse, seletuskirja, taotluse) eesmärgid, tunnused, ülesehitus, neist leitav info

Kriitiline lugemine, ilu- ja ajakirjanduslike tekstide analüüs

Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm);

Teabe- ja tarbetekstide, ilu- ja ajakirjanduslike tekstide lugemine ja analüüs.

Teabe- ja tarbetekstide, ilu- ja ajakirjanduslike tekstide lugemine ja analüüs.

Õpitulemused

1. esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid;
2. nimetab peamisi tarbetekste, leiab tekstides nende põhijooni, selgitab tarbetekstide kasutamise võimalusi;
3. suudab teha järeldusi kasutatud keelevahenditest, märkab kujundlikkust.
4. seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli;
5. võrdleb tekste omavahel, selgitab arusaamatuks jäänut, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega;
6. iseloomustab peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutab tekste eesmärgipäraselt;

7. loeb ja kuulab avaliku eluga kursisoleku ja õppimise või töö eesmärkidel ning isiklikust huvist; rakendab lugemise ja kuulamise eri viise ja võimalusi; leiab loetud ja kuulatud tekstidest vajalikku infot, analüüsib loetut ja kuuldut, teeb selle põhjal järeldusi;
8. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel, tekstide seostamisel ja tekstile reageerimisel

Õppesisu

Tekstilooime

Kirjandi teema ja peamõtte leidmine; kirjandi ülesehituse võimalused, teksti liigendamine; tekstilõik ning selle ülesehituse analüüsimine; lõikude järjestamise eri põhimõtete kasutamine; teksti sidususe parandamine. arutleva kirjandi kirjutamine: arutlusteema leidmine ning sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal; teksti pealkirjastamine; jutustava, kirjeldava ja arutleva teksti kirjutamine

Kõne esitamine ja näitlikustamine; ettekande esitamine

Tarbetekstide (elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus, taotlus) koostamine ja vormistamine; arutleva kirjandi kirjutamine. Kõneks valmistumine, kõne koostamine. Ettekande esitamine. Sünonüümia, homonüümia, paronüümia; stiil. Õigekeelsus ja keelehoole Tsitaatsõnade õigekiri; häälikuühendite ortograafia; võõrsõnade õigekiri, võõrnimedede õigekiri; algustäheõigekiri. Tsitaatsõnad; sünonüümid, homonüümid, paronüümid.

Eri liiki tekstide ja esitluste kirjutamine; esitlus.

Teabe- ja tarbetekstide, ilu- ja ajakirjanduslike tekstide erinevus.

Arutleva kirjandi kirjutamine alustekstidele toetudes, kasutades oma teksti rikastamiseks sünonüüme, eri liiki lauseid, sobivat stiili.

Õpitulemused

1. tunneb kirjutamise protsesse ja kohandab neid oma eesmärkidele;
2. kirjutab jutustava, kirjeldava ja arutleva teksti
3. oskab eesmärgipäraselt kirjutada kirjandit; asjalikke kommentaare ja arvamused; oskab kirjutada elulugu, avaldusi, seletuskirju ja taotlusi;
4. oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja/või kõne)
5. tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise protsesse ja kohandab neid oma eesmärkidele;
6. oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande)
7. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid ise tekste luues;
8. järgib eesti õigekirja aluseid ja põhieegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit;
9. kirjutab ja esineb kirjakeele normide järgi;
10. teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust.
11. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid ise tekste luues.

Õppesisu

Õigekeelsus ja keelehoole

Keelesugulus, soome-ugri ja indoeuroopa keelte võrdlemine; eesti keele eripära ning võrdlus teiste keeltega
Sõnaraamatute kasutamine; täheortograafia (i ja j, h sõna algul, sulghäälik sõna alguses; häälikute pikkus), rõhuliited, silbitamine ja poolitamine; lühendid.

Sõnamoodustuse võimalused (liitmine, tuletamine, loomine, laenamine); stiilivärvingud

Kokku- ja lahkukirjutamine; kirjavahemärgistus.

Fraseologismid, sõnavormid, lauseliigid, nende rakendamine tekstiloomes

Õpitulemused

1. väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest; suhestab keeli teadlikult, tajub nende erinevusi; võrdleb eesti keelt teiste keeltega
2. järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit;
3. tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista ja kasutada;
4. järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit;
5. tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab neid tekstis mõista ja kasutada.

Lõimingu võimalused

Vadlkonnasisene lõiming:

Valdkonnaülene lõiming: ajalugu – ajalooline taust ajalookroonikatele, ajaloosündmuste õigekiri, rahvuslik ärkamisaeg, ühiskonnaelu sündmused kaasajal, vabariigi ja kooli aastapäev, taassünd; geograafia (kohanimede õigekiri, keeltekaart, hõimurahvad, teoste tegevuskohad ja autorite päritolu), kirjandus (kirjanike nimede õigekiri ja käänamine); matemaatika (arvsõnade ortograafia, järgarvude märkimine kirjas), ühiskonnaõpetus (ühiskonnakriitika - eluheidikutest tekstid); kodanikuõpetus - tüdrukute ja poiste vahelised suhted, õpetaja-õpilase vahelised suhted; võõrkeeled - sõnavara, laensõnad, võõrsõnad; kunstiõpetus - kultuurivoolud (impressionism, ekspressionism, dadaism jt), fotograafia võimalused; kodukant – murded, vabadusvõitlus, kohanimede õigekiri, tuntud inimesed; karjäär - elukutse valik, vestlus tööandjaga, ametikirjad; meedia - ajakirjanduse areng Eestis; muusikaõpetus - ärkamisaeg, laulupeod, luule viisistamine; geograafia - väliseesti kirjanike elukohad, kultuuriloolised paigad Eestis; meediaõpetus - kuulutuse, teate kirjutamine, ajakirjanduse areng Eestis; karjääriõpetus - elukutse valik, vestlus tööandjaga, ametikirjad, CV koostamine, ameti- ja tarbekirjad

Lõiming AHK plaaniga: 1. septembri aktus, emakeelenädal, mardipäev/kadripäev, jõuluball, vabariigi aastapäev, "Välek", väljasõitude nädala kokkuvõte, kevadpidu.

Kodukoha käsitlemise võimalused: "Välek", Ukukivi muistendid, matkad kodukohas, Padise klooster, Orkjärve maastikukaitseala

IKT ja praktilised tööd: teabekeskond: info leidmine teatmeteosest; loovtöö nõuetekohane vormistamine, kõne koostamine ja arvutis vormistamine, teabe- ja tarbekirjade kirjutamine ja nõuetekohane vormistamine

KIRJANDUSE AINEKAVA

3.1. Õppeaine kirjeldus

Kirjandus on alates 5. klassist eraldi õppeaine, milles õpilane arendab oma lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist ja verbaalset loomevõimet. Ilukirjanduse ja rahvaluule lugemise, 11 analüüsi ja tõlgendamise kaudu kujundab õpilane oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab enda mõtte- ja tundemaailma. Kirjandusõpetus toetab õpilase isiksuse kujunemist, individuaalse ja kogukondliku identiteedi määratlemist, laiemalt aga kultuuri eripära ja mitmekülsuse teadvustamist.

Lugemis- ja tekstitoimingud on kirjandusõpetuse loomulik ja vajalik alus, sest kirjandust saab õppida vaid lugedes. Eesmärgistatud lugemine, eri lugemisviiside ja -mudelite kasutamine, lugemisülesannete täitmine, oma lugemisoskuse hindamine ja lugemiskogemuse jagamine toetab õpilase kujunemist oskuslikuks lugejaks. Põhikooli kirjandusõpetuses loetakse õpilastele lähedasi ja olulisi teemasid käsitlevaid ilukirjandusteoseid, mis aitavad mõista inimestevahelisi suhteid ja arendada empaatiavõimet, kujundada õpilase lugemisharjumusi ning tugevdada tema sisemist motivatsiooni lugeda. Tehnoloogiliselt laienenud lugemisvõimaluste hulgast valib õpilane endale sobivad, tundes paberraamatu kui peamise trükise kõrval ka audio- ja e-raamatute kasutamise ning sisu omandamise spetsiifikat.

Järk-järgult kirjanduse väljendusvahendeid tundma õppides ja muid tekstist arusaamist toetavaid oskusi omandades jõuab õpilane teose kui terviku tähendusvälja mõistmiseni ja selle väärtustamiseni. Eri liiki ilukirjandustekste, nii tervikteoseid kui ka tekstikatkendeid lugedes saab õpilane erinevaid lugemis- ja analüüsikogemusi, arendab oma interpreteerimis- ja sünteesivõimet, täiendab oma keelepädevust, sh sõnavara ja õigekeelsust, suhestab ennast aktuaalsete eluliste teemade ja probleemidega, kujundades seeläbi mina- ja maailmapilti. Tekstianalüüsi ja -tõlgendamise oskus on põhikooli kirjandusõpetuse põhieesmärk, mis on lahutamatu kirjanduse poeetika tundmisest, sealhulgas kujundlikkuse mõistmisest selle mitmetähenduslikkuses ja terviklikkuses. Ilukirjandusteose eritlemiseks peab õpilane valdama metakeelt kui tööriistakasti, mis avaks talle poeetilise teksti väljenduslikud võtted ja tähenduste paljususe.

Kirjandusteoste valiku põhikriteeriumideks on kunstiväärtus, humanistlik suunitlus ning positiivne mõju õpilastele, teoses püstitatud probleemide aktuaalsus õpilaste kõlbelisel kasvatamisel ning sallivuse kujundamisel. Samuti peetakse teoste valikul silmas õpilaste eakohaseid psühholoogilisi ja intellektuaalseid võimeid ning huvisid. Lugemisvara valikul arvestatakse eesti ja maailmakirjanduse, klassikalise ja tänapäeva kirjanduse ning eri žanre esindavate luule-, proosa- ja draamateoste põhjendatud proportsioone, nais- ja meesautorite esindatust ning kooliastmele kohaseid teemavaldkondi. Tervikteoste valikul võib õpetaja jagada soovitusi, arvestades nii õpilaste eelistusi, huvisid kui ka lugemisvõimet. Põhikoolis on kohustuslik lugeda igas klassis vähemalt neli tervikteost, kuid soovitus on lektüürraamatute arvu võimaluse korral suurendada ja õpilasi valikutesse kaasata.

Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust (sh tüvitekste, klassikateoseid), mida käsitletakse ühiselt. II kooliastmes kuuluvad olulise lugemisvara hulka E. Raua „Kalevipoja“ adaptatsioon, E. Bornhöhe „Tasuja“, J. Krossi „Mardileib“, F. R. Kreutzwaldi „Eesti rahva ennemuistsed jutud“ või muud eesti muinasjutu- või muistendikogumikud. III kooliastmes kuuluvad olulise lugemisvara hulka A. Kitzbergi „Libahunt“, E. Vilde „Pisuhänd“, O. Lutsu „Kevade“, A. H. Tammsaare „Kõrboja peremees“ ja A. Kiviräha „Rehepapp“. Eesti luule esindusautorid põhikoolis on L. Koidula, Juhan Liiv, M. Under, H. Runnel ja L. Tungal.

Et toetada paikkondlikku identiteeti ja teadvustada rahvapärimuse rolli kultuuris, pööratakse kirjandusõpetuses tähelepanu regionaalsele kirjandusele ja folklooripärandile. Traditsioonilist folkloorikäsitlust tuleb tänapäevastada, et õpilane mõistaks paremini pärimuskultuuri olemust ja funktsioone, suudaks õpituga paremini suhestuda ning tajuks, et folkloor on elav ja ajas muutuv nähtus. Pärimuskultuuri tundmine õpetab õpilast väärtustama ja hoidma rahvus- ja omakultuuri.

Kirjandustundides tegeleb õpilane ka aimetekstidega, mis on seotud kirjanike ja teiste kultuurilooliselt tähenduslike isikutega (nt elulugu, intervjuu autoriga), ja meediatekstidega, mis vahendavad kirjandusteoste kohta arvustavaid seisukohti (nt raamatututvustus, arvustus, blogi). Kultuuriloolised tekstid avavad identiteeti kujundavaid asjaolusid, aitavad mõista 12 minevikku ja olevikku, kujundavad ajaloo- ja kultuuriteadvust. Ühtlasi õpib õpilane tundma teose kirjanduslikku ja ajaloolist konteksti ning autorist lugejani kulgevat kirjandusprotsessi. Kirjandusteoste üle arutamiseks ja nende sügavuti mõistmiseks peab õpilane tundma kirjandusteaduslikku mõistestikku ja kirjanikega seotud kultuuriloolist tausta. Eelkõige on tähtis, et säiliks lugemishuvi ja areneksid tõlgendusoskused, kuid selleks on tarvis ka faktiteadmisi ja mõistevaramut.

Õppeprotsessis pakutakse õpilasele rohkesti omaloomingulisi, sealhulgas kirjandusteoste, teistele tekstidele ja oma elamustele tuginevaid kirjutamiskogemusi, et ergutada ja väärtustada loovust ning tuua esile oma isikupära ja anne. Eneseväljendusoskuse igakülgse arendamise huvides analüüsib õpilane tekste ja katsetab omaloomingut nii kirjalikult kui ka suuliselt. Suulised sooritusülesanded, sh jutustamine ja esitamine on olulised just jagamis- ja tagasisidekogemuse saamiseks. Loominguline eneseväljendus kirjanduse õppimisel hõlmab muu hulgas suhtlemist veebikeskkondades, info hankimist ja kriitilist hindamist, digitaalse sisu loomist, selle muutmist ja taasesitamist.

Kirjandusõpetuse kaudu suunatakse õpilast mõistma kunstiliikide vahelisi seoseid, avastama viise, kuidas kirjanduslikud süžeed, karakterid, teemad ja motiivid leiavad kasutamist ning edasiarendamist teatris, filmis, muusikas ja kujutavas kunstis. Kirjandus lõimub eeskätt keeleõpetusega, aga ka kõikide teiste õppeainetega ning toetab õppesisu ja õpitulemuste kaudu õppekava üldpädevuste kujundamist ja läbivate teemade käsitlemist. Läbivate teemade käsitlemise iseloom, sügavus ja raskuspunkt on klassiti erinev ning paljuski seotud kirjandustekstide valikuga.

3.2. Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

II kooliastme (5.–6. klass) lõpuks õpilane:

- 1) õpib tundma kirjandust ja pärimust rahvuskultuuri osana, tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga;
- 2) arendab oma loovvõimeid, jutustamis- ja esitamisoskust, kirjutab eakohasel tasemel ja keeleliselt korrektseid kirjeldavas, jutustavas ja arutlevas laadis ning eri žanrites tekste, väljendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 3) leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet;
- 4) õpib tundma ilukirjandusteose poeetikat, iseloomustab ja võrdleb teose tegelasi, kirjeldab süžeed ja olustikku ning sõnastab peamõtte, tõlgendab kujundlikku keelt ja rikastab oma sõnavara;
- 5) loeb, analüüsib ja mõistab jõukohase keerukusega eri žanris laste- ja noortekirjandust nii eesti kui ka maailmakirjandusest, loeb luule-, proosa- ja draamatekste, arendab oma lugemisoskusi;
- 6) rikastab lugedes oma mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda kultuuri- ja kirjandusteadmisi, kujundab esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi.

II kooliastme (5.–6. klass) õpilase õpitulemused:

- 1) loeb laste- ja noortekirjanduse teoseid nii eesti kui ka maailma kirjandusest, sealhulgas vähemalt kaheksa tervikteost;
- 2) loeb ladusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist;
- 3) tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust;
- 4) loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi;
- 5) kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet, eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikad;
- 6) väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri;
- 7) õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri;
- 8) eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;
- 9) nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeoleolu, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust;
- 10) koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte;
- 11) nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte;
- 12) iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist;
- 13) järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut;
- 14) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta;
- 15) kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste;
- 16) osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd;
- 17) esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust;

- 18) mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele;
- 19) jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;
- 20) jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal;
- 21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.

III kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) süvendab oma arusaama kirjandusest kui kultuuri- ja kunstinähtusest, selle rollist identiteedi kujundamisel ja ühiskonna mõtestamisel, tunneb ning väärtustab rahvuskultuuri traditsioone ja pärimust;
- 2) arendab oma loovvõimeid, jutustamis- ja esitamisoskust, kirjutab eakohasel tasemel ja keeleliselt korrektseid kirjeldavas, jutustavas ja arutlevas laadis ning eri žanrites tekste, väljendab ja põhjendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 3) leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;
- 4) õpib mitmekülgsemalt ja sügavamalt tundma ilukirjandusteose poeetikat, analüüsib teose süžeed, tegelasi ja olustikku, märkab kompositsiooni erijooni ning arutleb käsitletud probleemide ja väärtuste üle, tõlgendab kujundlikku keelt ja rikastab oma sõnavara;
- 5) loeb, analüüsib, tõlgendab ja mõistab nii eakohast noortekirjandust kui ka eri žanrites eesti ja maailmakirjanduse klassikat, loeb luule-, proosa- ja draamatekste, arendab oma lugemisoskusi;
- 6) rikastab lugedes oma mõtlemis- ja väljendusoskust, täiendab enda kultuuri- ja kirjandusteadmisi, kujundab esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi.

III kooliastme õpilase õpitulemused:

- 1) loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt kahteteist loetud tervikteost;
- 2) loeb lodusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemiskihte ja -mudeleid, hindab oma lugemisoskust ning juhib oma lugemisprotsessi;
- 3) loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;
- 4) tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust;
- 5) selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast;
- 6) kasutab rahvaluule elemente suuliselt ja kirjalikus tekstiloomes;
- 7) eristab ilukirjanduse põhilike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;
- 8) leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi;

- 9) toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi;
- 10) nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte;
- 11) teeb kokkuvõtte teose süžeeest, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid;
- 12) analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga;
- 13) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta;
- 14) kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujudid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes;
- 15) võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi;
- 16) kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste;
- 17) hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid;
- 18) osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd;
- 19) koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara;
- 20) esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust;
- 21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.

3.3. Õpitulemused ja õppesisu II kooliastmes ning nende jaotumine klassiti

Kirjandus 5.klass

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Koolikirjandus. Lugemistekstide valik põhikoolis

Lugemine - **proosa** (romaan, novell, jutustus), **draama** (tragöödia, komöödia) kui ka **luule** (tervikteosena võiks käsitleda ka vähemalt ühte luulekogu).

Ilukirjanduse põhiliikide ja eri žanride eristamine, nende tunnuste nimetamine ja näidete toomine:

eepika (jutustavas vormis tekstid) - romaan, jutustus, novell, kunstmuinasjutt, kunstmuistend, eepos;

lüürika (sh luulevormis tekstid) - sonett, haiku, ood, hümn, riimiline luuletus, vabavärss jm;
dramaatika (dialoogivormis tekstid - tragöödia, komöödia, draama);
lüroepika (jutustavad tekstid luulevormis) - valm, poeem, ballaad.

Eri žanride põhjal loovkirjutamine (pidades silmas žanrile iseloomulikke elemente).

Erinevate eakohaste raamatute näitamine ja tutvustamine (katkendite ettelugemine, lugemissoovituste andmine, lugemiskogemuste vahendamine).

Erinevate kirjanike ja teiste kirjandusvaldkondade inimeste (tõlkijad, kirjastajad, kriitikud jne) kooli kutsumine või õpilaste kirjandusüritustele ja kirjandusasutustesse viimine, kaasates nad lugemisüritustesse.

Koolis lugemishuvi ja -oskusi kujundavate ürituste korraldamine (nt mälumäng, luulehommik), klassis oma kirjandustraditsioonide loomine (nt valida nädala luuletus, teha raamatute edetabel, koostada raamatute reklaamvaatmik). Raamatukogu külastamine.

Õppekäik kirjaniku, teose, teema või ajastuga seotud paika.

Teosele oma illustratsiooni või raamatu kaane loomine arvutis.

Õpitulemused

1. Loeb laste- ja noortekirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt neli tervikteost.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming:

- Õpilase isiksuse kujundamine, tema huvide, võimete ja vajadustega arvestamine. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase lugemisharjumusi, -oskusi ja -vilumust, seeläbi ka tema identiteeti ja maailmapilti.
- Tegelemine väärtuskasvatusega. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab tema mõtte- ja tundemaailma.
- Suhtlemis- ja väljendusoskuse arendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase sotsiaalseid ja kommunikatiivseid oskusi, suulist ja kirjalikku väljendusoskust.
- (Kirjandus)tekstide sisu, väljenduse ja vormivõtete analüüsimine, tõlgendamine ja mõistmine. Keele- ja kirjandusõpetus aitab õpilasel mitmekülgsemalt ja sügavamalt tundma õppida (kirjandus)tekstide ehitust ja tähendust, mõista kujundlikku keelekasutust ja väärtustada sõna- ja tekstiloomet.

- Loominguline eneseväljendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase loovvõimeid ja loomingulist eneseväljendust nii suulises kui ka kirjalikus vormis eri laadis ja žanris tekstide kaudu.
- Kultuuripärandi väärtustamine, keele- ja kirjandusteadmiste omandamine. Keele- ja kirjandusõpetus võimaldab tundma õppida rahvuskultuuri, aga ka teiste kultuuride pärandit ning omandada elulistes praktikates vajalikke keele- ja kirjandusteadmisi.

Aineteülene lõiming:

Võõrkeelte grammatilist süsteemi tundma õppides on toeks emakeeletundides omandatud keelemõisted, võõrsõnade õppimine soodustab võõrkeelte õppimist. Väliskirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu, õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi õpitava keele maa, kultuuri ning kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika õppetextide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Samas eeldab heade õpitulemuste ja korrektse keelekasutuse saavutamise, et ka matemaatikatundides töötataks tekstiga õppesisu või - ülesande mõistmise nimel ning nõutaks elementaarsete õigekirjanõuete järgimist kirjalikes töödes.

Loodusainete õppe- ja teabetextide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd. Õpilane peab õppima õigesti kirjutama kohanimedid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. Loodusalased tekstid eesti keele õppekirjanduses ning loetavas ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatudsõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist, kujutluspiltide teket ja emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajalooüldmõistete ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Samaaegu toetavad sotsiaallaineid õppides omandatud teadmised ajaloo, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimesest kirjandusteostes kajastatud ühiskonnaelu probleemide ja inimsuhete mõistmist. Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajalooüldmõistete nimetuste õigekirja norme; ajaloo- ja ühiskonnatundides tuleks neid teadmisi konkreetsete näidete toel kinnistada. Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi on tarvis ning arendatakse nii ainevaldkonna kui ka sotsiaalainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades.

Kunstiainetes õpet toetab eeskätt kirjanduse kui kunstiaine õppimine. Kirjandusteoste analüüs seostatuna illustratsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami terviklik käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete komponentide eritlemist ja analüüsi, mida võiks teha koostöös kunstiopetajaga.

Kirjandusteoste käsitlemise illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitamine.

Lõiming AHK plaaniga: 1. septembri aktus, mardi-/kadripäev, kooli sünnipäev, jõulupidu, Eesti Vabariigi aastapäev, emakeelenädal, väljasõitude nädal, kevadpidu. Loetud teoste teatrietenduste külastamine.

Kodukoha käsitlemise võimalused: kohalikud kirjanikud ja luuletajad Leelo Tungal, Maarja Kangro.

IKT ja praktilised tööd:

Praktilised tööd: raamatukokkuvõtted ja esitlused arvutis, luuletuste loomine tähtpäevadeks , esinemised kooli jõulupeol.

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Lugemishuvi kujundamine ja lugemisoskuse arendamine põhikooli kirjandusõpetuses

Kirjandustekstidega töötamise meetodite mitmekesistamine (nt kasutada teoste käsitlemisel draamaõpetuse võtteid, muusikat, mängu ja meediat, ka digitehnoloogilisi võimalusi).

Audioraamatute kuulamine, e-raamatute valikutega tutvumine veebis. Kirjandusteoste vahendamine paralleelselt kas filmi või lavastustena, kirjandusteose ja selle põhjal valminud ekraniseeringu võrdlemine.

Rühmatööna vabalt valitud raamatu reklaami ((nt kaanetekst, vaatmik, trailer) koostamine.

Uuema aja laste- ja noortekirjanduse käsitlemine.

Loovtöö (nt arvustus, lugemispäevik, koomiks) kirjutamine kirjanduses (valik) ja loovtöö esitlemine.

Kirjandusliku omaloomingu kirjutamine eri stiilis ja žanris (nt haiku, piltluuletus, regi- ja räppluule, reisikiri, päevik, miniatuur, dramatiseering).

Algklassiõpilastele jutu- või luuleraamatu kirjutamine.

Ülekoolilise lugemistunni korraldamine.

Lugemisvilumuse edendamine (näiteks ettelugemine, kooslugemine, peastlugemine, ennekõike aga iseseisev ja vabatahtlik lugemine):

valiklugemine (scanning)

üldlugemine (skimming)

süvalugemine (intensive reading)

lähilugemine (close reading)

loovlugemine (extensive reading)

Loovlugemise arendamine:

- 1) tekstile uue pealkirja mõtlemine;
- 2) tekstile edasiarenduse või uue lõpplahenduse kirjutamine;
- 3) jutu sündmustikku uue tegelase lisamine;
- 4) tegelastevahelise dialoogi edasiarendamine;
- 5) autorile või tegelasele kirja kirjutamine;
- 6) kirja kirjutamine tegelase vaatepunktist;
- 7) tegelase sisekõne, soovide, unistuste või unenäo väljamõtlemine;
- 8) tegelase päeviku või sotsiaalmeediaprofiili loomine;
- 9) tegelaste käitumisele hinnangu andmine või alternatiivi otsimine;

Loetud raamatu, kas proosa-, luule- või draamateose suuline või kirjalik tutvustus, näiteks ettekanne klassis, mida toetavad lisamaterjalid (nt lugemismärkmed, slaidid, trükised), või veebipäevik, millega kaasõpilasedki saavad tutvuda.

Õpitulemused

1. Loeb ladusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist;
2. Tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming: Eesti keele ja kirjanduse õpetamist seob tekstikeskne lähenemisviis ja keeleliste osaoskuste, nagu kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisoskuste arendamine.

- Õpilase isiksuse kujundamine, tema huvide, võimete ja vajadustega arvestamine. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase lugemisharjumusi, -oskusi ja -vilumust, seeläbi ka tema identiteeti ja maailmapilti.
- Tegelemine väärtuskasvatusega. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab tema mõtte- ja tundemaailma.
- Suhtlemis- ja väljendusoskuse arendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase sotsiaalseid ja kommunikatiivseid oskusi, suulist ja kirjalikku väljendusoskust.
- (Kirjandus)tekstide sisu, väljenduse ja vormivõtete analüüsimine, tõlgendamine ja mõistmine. Keele- ja kirjandusõpetus aitab õpilasel mitmekülgsemalt ja sügavamalt tundma õppida (kirjandus)tekstide ehitust ja tähendust, mõista kujundlikku keelekasutust ja väärtustada sõna- ja tekstiloomet.
- Loominguline eneseväljendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase loovvõimeid ja loomingulist eneseväljendust nii suulises kui ka kirjalikus vormis eri laadis ja žanris tekstide kaudu.
- Kultuuripärandi väärtustamine, keele- ja kirjandusteadmiste omandamine. Keele- ja kirjandusõpetus võimaldab tundma õppida rahvuskultuuri, aga ka teiste kultuuride pärandit ning omandada elulistes praktikates vajalikke keele- ja kirjandusteadmisi.

Aineteülene lõiming:

Võõrkeelte grammatilist süsteemi tundma õppides on toeks emakeeletundides omandatud keelemõisted, võõrsõnade õppimine soodustab võõrkeelte õppimist. Väliskirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu, õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi õpitava keele maa, kultuuri ning kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Samas eeldab heade õpitulemuste ja korrektse keelekasutuse saavutamist, et ka matemaatikatundides töötataks tekstiga õppesisu või - ülesande mõistmise nimel ning nõutaks elementaarsete õigekirjanõuete järgimist kirjalikes töödes.

Loodusainete õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd. Õpilane peab õppima õigesti kirjutama kohanimesid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. Loodusalased tekstid eesti keele õppekirjanduses ning loetavas ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatudsõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist, kujutluspiltide teket ja emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloo- ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Samaaegu toetavad sotsiaalseid õppides omandatud teadmised ajaloo, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimesest kirjandusteostes kajastatud ühiskonnaelus probleemide ja inimsuhete mõistmist. Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajaloo- ja ühiskonnatundides tuleks neid teadmisi konkreetsete näidete toel kinnistada. Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi on tarvis ning arendatakse nii ainevaldkonna kui ka sotsiaalainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades.

Kunstiainete õpet toetab eeskätt kirjanduse kui kunstiaine õppimine. Kirjandusteose analüüs seostatuna illustatsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami terviklik käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete komponentide eritlemist ja analüüsi, mida võiks teha koostöös kunstiopetajaga.

Kirjandusteose käsitlemise illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitamine.

Lõiming AHK plaaniga: 1. septembri aktus, mardi-/kadripäev, kooli sünnipäev, jõulupidu, Eesti Vabariigi aastapäev, emakeelenädal, väljasõitide nädal, kevadpidu. Loetud teoste teatrietenduste külastamine.

Kodukoha käsitluse võimalused: kohalikud kirjanikud ja luuletajad Leelo Tungal, Maarja Kangro.

IKT ja praktilised tööd:

Praktilised tööd: raamatukokkuvõtted ja esitlused arvutis, luuletuste loomine tähtpäevadeks, esinemised kooli jõulupeol.

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Proosatekstide käsitlemine põhikooli kirjandusõpetuses

Lugemissoovituse kirjutamine (nt arvustus). Hinnangu andmine loetud teosele.

Raamatut tutvustava reklaampostri (vaatmik) või videoklipi (õrriti) loomine.

Lugeja kirja kirjutamine autorile, kirjastajale või isegi tarbijakaitse ametnikule.

Klassis raamatulaada korraldamine.

Lugemispäeviku (veebis) pidamine. Õpilane täidab raamatu lugemise ajal ja järel õpetaja juhiste järgi lugemispäevikut (kas paberil või veebis), leiab veebist materjali teose ja autori kohta, lisab sellele allikaviite, tutvustab teose sündmustikku, tegelasi ja olustikku, nimetab teoses käsitletud teemasid ja probleeme, paneb kirja tsitaate teosest, vahendab oma lugemismuljeid ja -elamusi, kujundab oma lugemispäeviku (nt joonistab).

Pimekohtingu korraldamine raamatuga - õpetaja paneb raamatud lauale, kaaned alaspidi. Iga õpilane valib raamatu selle autorit, pealkirja ja sisu teadmata, loeb seda 20 minutit iseseisvalt, seejärel tutvustab ühe minuti jooksul teistele ja otsustab, kas loeb raamatu lõpuni või valib uue teose. Õpilane põhjendab oma otsust.

Fotoromaani koostamine. Õpilased koostavad loetud teose põhjal paaris- või rühmatööna piltidest slaidiseeria ehk fotoromaani. Selleks valitakse teosest sobivad katkendid, leitakse või tehakse nende põhjal ise sobivad fotod, kirjutatakse tekst või kasutatakse teose tsitaate, lisatakse muusika.

Ettekande tegemine. Õpilane tutvustab loetud raamatut klassikaaslastele, vahendab oma lugemiskogemust ja -muljeid, koostab slaidiesitluse.

Lugemistunni läbiviimine. Õpilane võtab tundi kaasa pooleli oleva raamatu ja loeb seda tunnis. Võimalusel võib loetut tutvustada ka kaaslastele.

Tunnis võib ka teha järgmisi tegevusi:

- iseenda võrdlemine mõne tegelasega;
- kirjandustekstile tuginedes rolli esitamine;
- teksti kohta märksõnaskeemi või ideekaardi koostamine;
- tekstis mainitud ajastu, kombe või fakti kohta lisamaterjali hankimine;

- teema ja probleemide avardamine küsimuste, väidete ja näidetega;
- tegelaste või tegevuspaikade joonistamine;
- loetud tekstiga seoses oma tunnete ja elamuste kirjeldamine;
- loetu seostamine tänapäeva elunähtuste ja probleemidega, iseenda eluga;
- proosapala põhjal luuletuse kirjutamine ja vastupidi;
- teksti dramatiseerimine või filmistsenaariumiks kirjutamine;
- tekstist inspireeritud omaloomingu kirjutamine;
- autori loomingu või loetud teose kohta lühiuurimuse koostamine;

Näidendi või proosateksti lugemine rollide kaupa intonatsiooni ja ilmekuse harjutamiseks.

Kuulamisülesannete tegemine (näiteks lünktekstid või valikvastustega ülesanded).

Teose sündmustiku kaardistamine. Õpetaja selgitab esmalt sündmuste omavahelist seotust, palub õpilastel järjest välja tuua raamatu olulisemad sündmused kuni kulminatsioonini ja sealt lõpplahenduseni, k.a teose eri tähenduste sõnastamine. Õpilased panevad pinge kasvamise järjekorras raamatu sündmused kirja, selgitavad, mis on nende arvates sündmuste haripunkt ja mida nad arvavad teose/teksti lõpplahendusest.

Õpitulemused

1. Nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte.
2. Iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist.
3. Järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming: Eesti keele ja kirjanduse õpetamist seob tekstikeskne lähenemisviis ja keeleliste osaoskuste, nagu kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisoskuste arendamine.

- Õpilase isiksuse kujundamine, tema huvide, võimete ja vajadustega arvestamine. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase lugemisharjumusi, -oskusi ja -vilumust, seeläbi ka tema identiteeti ja maailmapilti.
- Tegelemine väärtuskasvatusega. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab tema mõtte- ja tundemaailma.
- Suhtlemis- ja väljendusoskuse arendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase sotsiaalseid ja kommunikatiivseid oskusi, suulist ja kirjalikku väljendusoskust.

- (Kirjandus)tekstide sisu, väljenduse ja vormivõtete analüüsimine, tõlgendamine ja mõistmine. Keele- ja kirjandusõpetus aitab õpilasel mitmekülgsemalt ja sügavamalt tundma õppida (kirjandus)tekstide ehitust ja tähendust, mõista kujundlikku keelekasutust ja väärtustada sõna- ja tekstiloomet.
- Loominguline eneseväljendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase loovvõimeid ja loomingulist eneseväljendust nii suulises kui ka kirjalikus vormis eri laadis ja žanris tekstide kaudu.
- Kultuuripärandi väärtustamine, keele- ja kirjandusteadmiste omandamine. Keele- ja kirjandusõpetus võimaldab tundma õppida rahvuskultuuri, aga ka teiste kultuuride pärandit ning omandada elulistes praktikates vajalikke keele- ja kirjandusteadmisi.

Aineteülene lõiming:

Võõrkeelte grammatilist süsteemi tundma õppides on toeks emakeeletundides omandatud keelemõisted, võõrsõnade õppimine soodustab võõrkeelte õppimist. Väliskirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu, õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi õpitava keele maa, kultuuri ning kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Samas eeldab heade õpitulemuste ja korrektse keelekasutuse saavutamise, et ka matemaatikatundides töötataks tekstiga õppesisu või - ülesande mõistmise nimel ning nõutaks elementaarsete õigekirjanõuete järgimist kirjalikes töödes.

Loodusainete õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd. Õpilane peab õppima õigesti kirjutama kohanimesid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. Loodusalased tekstid eesti keele õppekirjanduses ning loetavas ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatudsõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist, kujutluspiltide teket ja emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloo- ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Samaaegu toetavad sotsiaalseid õppides omandatud teadmised ajaloo, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimesest kirjandusteostes kajastatud ühiskonnaelus probleemide ja inimsuhete mõistmist. Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajaloo- ja ühiskonnatundides tuleks neid teadmisi konkreetsete näidete toel kinnistada. Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi on tarvis ning arendatakse nii ainevaldkonna kui ka sotsiaalainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades.

Kunstiainetes õpet toetab eeskätt kirjanduse kui kunstiaine õppimine. Kirjandusteose analüüs seostatuna illustratsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami terviklik käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete komponentide eritlemist ja analüüsi, mida võiks teha koostöös kunstiopetajaga.

Kirjandusteose käsitlemise illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitamine.

Lõiming AHK plaaniga: 1. septembri aktus, mardi-/kadripäev, kooli sünnipäev, jõulupidu, Eesti Vabariigi aastapäev, emakeelenädal, väljasõitude nädal, kevadpidu. Loetud teoste teatrietenduste külastamine.

Kodukoha käsitluse võimalused: kohalikud kirjanikud ja luuletajad Leelo Tungal, Maarja Kangro.

IKT ja praktilised tööd:

Praktilised tööd: raamatukokkuvõtted ja esitlused arvutis, luuletuste loomine tähtpäevadeks, esinemised kooli jõulupeol.

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Teabetekstide käsitlemine põhikooli kirjandusõpetuses

Infootsingu õppimine. Õpetaja juhendab õpilasi veebiinfo otsimisel, nt raamatu autori ja tema loomingu kohta, ning teeb selle põhjal mõistekaardi, mille keskel on autori nimi ja/või pilt. Edastab oma töö e-formaadis.

Autorit tutvustava tunni läbiviimine - õpetaja tutvustab autori elu ja loomingu. Rühmatööna koostavad õpilased vaatmiku kirjaniku elu ja loomingu kohta. Kinnistava ülesandena täidetakse tööleht tunnis õpitu kohta.

Teabetekstide lugemise õppimine:

- 1) Määra teksti liik ja žanr. Tutvu pealkirja, illustratsioonide, pilttekstide, teksti alguse ja lõpuga.
- 2) Põgus pilguheit tekstile. Vaata üle kogu tekst, pööra tähelepanu pealkirjale, alapealkirjale, illustratsioonidele, graafikutele, skeemidele, kirjastiilile jne.
- 3) Ennustamine. Ennusta saadud info põhjal, mida tekst võiks sisaldada. Mida tead nähtusest või probleemist enne lugemist?
- 4) Loe tekst läbi ja tee märkmeid. Ole märkmete tegemisel täpne ja loov. Kirjuta välja tundmatud sõnad ja otsi neile seletus.
- 5) Vestle tekstiga. Väitle, ole poolt või vaidle teksti mõtetele vastu. Esita erinevaid argumente, heuristilisi küsimusi.
- 6) Tee visuaalne kokkuvõte. Koosta teksti põhjal graafik, ideekaart, teeskava. Leia teksti tähtsaim mõte, tsitaat, probleem, tegevus või mõiste. Lisa oma mõtted.
- 7) Refereeri. Anna edasi teksti sisu oma sõnadega, autori mõtet moonutamata. Esita kõik olulised seisukohad, jäta kõrvale ebaoluline.
- 8) Resümeeri. Koosta lühike kokkuvõte kogu teksti või selle osade, peamõtte ja oluliste probleemide kohta. Jälgi teksti sisemist loogikat, näiteks sündmuste olemust, põhjust, arengut, tagajärgi.
- 9) Võrdle. Otsi sarnasusi ja erinevusi samalaadsetes ja erilaadsetes nähtustes, ideedes, olukordades, sündmustes, teooriates. Jälgi kaasõpilaste mõtteid ja võrdle neid enda omadega.
- 10) Rühmita tervikmõtted ja nendega seotud üksikasjad. Koosta pingerida tekstiga seotud probleemidest ja mõistetest. Jälgi kirjutatu loogikat.

11) Kokkuvõttev hinnang tekstile. Mõttele, kuidas vastas tekst su ootustele: kas tekkinud küsimused said vastuse, kas midagi jäi ebaselgeks, mis ja miks; millest tahaksid rohkem teada; kus võiks saadud infot kasutada, milliseid mõtteid tekst tekitas, mil moel puudutab loetu sind ja su elu?

Tekstianalüüsi tegemine - arvustuse kirjutamine, suulise hinnangu andmine loetud teosele, teksti põhjal kavapunktide koostamine, teksti ülesehituse uuring, näiteks novelli või näidendi puhul, aga ka suunatud eesmärkidega analüüs.

Lihtsama aime- ja meediatestide lugemine, mis seostuvad käsitletava kirjandusliku teemaga. Erinevate trükiste (nt raamat, ajaleht, ajakiri) ja veebiallikate (nt mitmesugused andmekogud, Vikipeedia) tutvumine ja nendes orienteerumine ning neist vajaliku teabe leidmine.

Teabe hankimine ja selle korrastamine (nt Vikipeedia, Eesti Kirjandusmuuseumi ja Eesti Kirjanike Muuseumide Ühingu koduleht).

Raamatukogude infosüsteemide kasutamine. Viitamine ja autoriõiguste tähenduse avamine.

Õpitulemused

1. Loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi.
2. Kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet, eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikad.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming: Eesti keele ja kirjanduse õpetamist seob tekstikeskne lähenemisviis ja keeleliste osaoskuste, nagu kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisoskuste arendamine.

- Õpilase isiksuse kujundamine, tema huvide, võimete ja vajadustega arvestamine. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase lugemisharjumusi, -oskusi ja -vilumust, seeläbi ka tema identiteeti ja maailmapilti.
- Tegelemine väärtuskasvatusega. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab tema mõtte- ja tundemaailma.
- Suhtlemis- ja väljendusoskuse arendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase sotsiaalseid ja kommunikatiivseid oskusi, suulist ja kirjalikku väljendusoskust.
- (Kirjandus)tekstide sisu, väljenduse ja vormivõtete analüüsimine, tõlgendamine ja mõistmine. Keele- ja kirjandusõpetus aitab õpilasel mitmekülgsemalt ja sügavamalt tundma õppida (kirjandus)tekstide ehitust ja tähendust, mõista kujundlikku keelekasutust ja väärtustada sõna- ja tekstiloomet.
- Loominguline eneseväljendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase loovvõimeid ja loomingulist eneseväljendust nii suulises kui ka kirjalikus vormis eri laadis ja žanris tekstide kaudu.
- Kultuuripärandi väärtustamine, keele- ja kirjandusteadmiste omandamine. Keele- ja kirjandusõpetus võimaldab tundma õppida rahvuskultuuri, aga ka teiste kultuuride pärandit ning omandada elulistes praktikates vajalikke keele- ja kirjandusteadmisi.

Aineteülene lõiming:

Võõrkeelte grammatilist süsteemi tundma õppides on toeks emakeeletundides omandatud keelemõisted, võõrsõnade õppimine soodustab võõrkeelte õppimist. Väliskirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu, õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi õpitava keele maa, kultuuri ning kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Samas eeldab heade õpitulemuste ja korrektse keelekasutuse saavutamise, et ka matemaatikatundides töötataks tekstiga õppesisu või - ülesande mõistmise nimel ning nõutaks elementaarsete õigekirjanõuete järgimist kirjalikes töödes.

Loodusainete õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd. Õpilane peab õppima õigesti kirjutama kohanimedid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. Loodusalased tekstid eesti keele õppekirjanduses ning loetavas ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist, kujutluspiltide teket ja emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloo- ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Samaaegu toetavad sotsiaalseid õppides omandatud teadmised ajaloo, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimesest kirjandusteostes kajastatud ühiskonnaelus probleemide ja inimsuhete mõistmist. Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajaloo- ja ühiskonnatundides tuleks neid teadmisi konkreetsete näidete toel kinnistada. Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi on tarvis ning arendatakse nii ainevaldkonna kui ka sotsiaalainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades.

Kunstiainete õpet toetab eeskätt kirjanduse kui kunstiaine õppimine. Kirjandusteose analüüs seostatuna illustatsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami terviklik käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete komponentide eritlemist ja analüüsi, mida võiks teha koostöös kunstiopetajaga.

Kirjandusteose käsitlemise illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitamine.

Lõiming AHK plaaniga: 1. septembri aktus, mardi-/kadripäev, kooli sünnipäev, jõulupidu, Eesti Vabariigi aastapäev, emakeelenädal, väljasõitide nädal, kevadpidu. Loetud teoste teatrietenduste külastamine.

Kodukoha käsitluse võimalused: kohalikud kirjanikud ja luuletajad Leelo Tungal, Maarja Kangro.

IKT ja praktilised tööd:

Praktilised tööd: raamatukokkuvõtted ja esitlused arvutis, luuletuste loomine tähtpäevadeks, esinemised kooli jõulupeol.

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Sõnavaratöö ja kirjandusmõistete käsitlemine põhikooli kirjandusõpetuses

Loovkirjutamine. Õpilased kirjutavad teose tegelasele kirja, teosele jätku, arendavad edasi mõnda stseeni, lisavad uue tegelase või teisendavad teost muul loominguilisel moel.

Mängulised ülesanded - õpilane osaleb rühmatöös, koostab koos teistega teose ainetel ristsõna, viktoriini, laua- või kaardimängu.

Sõnavaratöö tegemine - loetud tekstist tsitaatide, põnevate või tundmatute sõnade ja väljendite, võõrsõnade, arhaismide, kõne- ja lausekujundite otsimine. Tundmatute sõnade tekstist väljakirjutamine ja nende tähenduse leidmine ja kasutamine jutustava või kirjeldava teksti loomisel.

Tegelasanalüüsi koostamine - tegelaste iseloomustamine (sh päritolu, välimus, mõtted, tunded, iseloom ja käitumine), aga ka nendevaheliste suhete (nt konflikti, selle põhjuste ja lahenduste) kirjeldamine, tegelaste omavaheline võrdlemine (nt sarnasuste ja erinevuste märkamine), neile lugejapoolse hinnangu andmine (nt tegelase valikutele, käitumisele, väärtushoiakutele) ning järelduste tegemine (nt tegelase eesmärkide või rolli kohta).

Teose pea- ja kõrvaltegelaste määramine ning tegelaste ja nendevaheliste suhete muutumise jälgimine sündmuste käigus. Proosateose (nt romaani, jutustuse, novelli, jutu) sündmustikku jälgides määratleb õpilane sündmuste toimumise aja ja koha, järjestab loo sündmused (nt ülesehituslikult või ajaliselt), näitab põhjuse ja tagajärje seoseid sündmustiku arengus. Õpilane leiab teosest sobivaid näiteid ja tsitaate, samuti võib ta loetut seostada isikliku kogemuse ja tänapäeva maailmaga.

Õpitulemused

1. Rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta.
2. Kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming: Eesti keele ja kirjanduse õpetamist seob tekstikeskne lähenemisviis ja keeleliste osaoskuste, nagu kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisoskuste arendamine.

- Õpilase isiksuse kujundamine, tema huvide, võimete ja vajadustega arvestamine. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase lugemisharjumusi, -oskusi ja -vilumust, seeläbi ka tema identiteeti ja maailmapilti.
- Tegelemine väärtuskasvatusega. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab tema mõtte- ja tundemaailma.

- Suhtlemis- ja väljendusoskuse arendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase sotsiaalseid ja kommunikatiivseid oskusi, suulist ja kirjalikku väljendusoskust.
- (Kirjandus)tekstide sisu, väljenduse ja vormivõtete analüüsimine, tõlgendamine ja mõistmine. Keele- ja kirjandusõpetus aitab õpilasel mitmekülgsemalt ja sügavamalt tunda õppida (kirjandus)tekstide ehitust ja tähendust, mõista kujundlikku keelekasutust ja väärtustada sõna- ja tekstiloomet.
- Loominguline eneseväljendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase loovvõimeid ja loomingulist eneseväljendust nii suuliselt kui ka kirjalikus vormis eri laadis ja žanris tekstide kaudu.
- Kultuuripärandi väärtustamine, keele- ja kirjandusteadmiste omandamine. Keele- ja kirjandusõpetus võimaldab tunda õppida rahvuskultuuri, aga ka teiste kultuuride pärandit ning omandada elulistes praktikates vajalikke keele- ja kirjandusteadmisi.

Aineteülene lõiming:

Võõrkeelte grammatilist süsteemi tunda õppides on toeks emakeeletundides omandatud keelemõisted, võõrsõnade õppimine soodustab võõrkeelte õppimist. Väliskirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu, õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi õpitava keele maa, kultuuri ning kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Samas eeldab heade õpitulemuste ja korrektse keelekasutuse saavutamist, et ka matemaatikatundides töötataks tekstiga õppesisu või - ülesande mõistmise nimel ning nõutaks elementaarsete õigekirjanõuete järgimist kirjalikes töodes.

Loodusainete õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd. Õpilane peab õppima õigesti kirjutama kohanimedid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. Loodusalased tekstid eesti keele õppekirjanduses ning loetavas ilukirjanduses aitavad loodust tunda õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist, kujutuspiltide teket ja emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajalooüldiste ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Samaaegu toetavad sotsiaalseid õppides omandatud teadmised ajaloo, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimesest kirjandusteostes kajastatud ühiskonnaelus probleemide ja inimsuhete mõistmist. Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajalooüldiste nimetuste õigekirja norme; ajaloo- ja ühiskonnatundides tuleks neid teadmisi konkreetsete näidete toel kinnistada. Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi on tarvis ning arendatakse nii ainevaldkonna kui ka sotsiaalainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades.

Kunstiainete õpet toetab eeskätt kirjanduse kui kunstiaine õppimine. Kirjandusteoste analüüs seostatuna illustatsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami terviklik käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete komponentide eritlemist ja analüüsi, mida võiks teha koostöös kunstiopetajaga.

Kirjandusteose käsitluse illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitamine.

Lõiming AHK plaaniga: 1.septembri aktus, mardi-/kadripäev, kooli sünnipäev, jõulupidu, Eesti Vabariigi aastapäev, emakeelenädal, väljasõitude nädal, kevadpidu. Loetud teoste teatrietenduste külastamine.

Kodukoha käsitluse võimalused: kohalikud kirjanikud ja luuletajad Leelo Tungal, Maarja Kangro.

IKT ja praktilised tööd:

Praktilised tööd: raamatukokkuvõtted ja esitlused arvutis, luuletuste loomine tähtpäevadeks, esinemised kooli jõulupeol.

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Kirjutamisoskuse ja loovkirjutamise arendamine põhikooli kirjandusõpetuses

Teemapark - õpilased töötavad rühmas ja koostavad loetud teose põhjal teemapargi või kalendri kavandi ja tutvustavad seda klassile.

Ajatelg - õpilane koostab loetud teose põhjal tegevuse arengut kujutava ajatelje kas süžee või faabulana.

Koomiks - õpilane joonistab teose sündmuste põhjal koomiksi, illustreerib teose katkendi.

Rollimänguna raamatutegelase nimel päeviku- või blogisissekannete koostamine, kirja panna tema mõtteid ja tundeid või arendada tegelastevahelist dialoogi. Loetud teost võib ka illustreerida (lõiming kunstiga), näiteks joonistada teose tegelast, tegevuskohta või sündmustiku stseeni, põhjendades seejuures oma valikuid.

Loetu kohta eri tüüpi küsimuste koostamine, seejärel vastamine klassikaaslase koostatud küsimustele eri moel: tsitaadiga, teksti toel oma sõnade või arvamusega, tekstile toetumata.

Proosateose sündmustikku kavastamine (näiteks kava liikidega tutvumine ja teksti kohta kas märksõnade või küsimuste vormis kava koostamine).

Õpilane kirjutab kas raamatu sisu või tegelast tutvustava teksti, milles esineb kokkulepitud arv vigu. Õpilane kirjutab teisele lehele õiged vastused ja vigadega lehe annab klassikaaslasele parandada. Ülesannet võib kasutada ka lugemiskontrollina.

E-kirja kirjutamine teose tegelasele või lugemissoovituse sõnastamine sõbrale.

Õpitulemused

1. Koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte.
2. Kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming: Eesti keele ja kirjanduse õpetamist seob tekstikeskne lähenemisviis ja keeleliste osaoskuste, nagu kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisoskuste arendamine.

- Õpilase isiksuse kujundamine, tema huvide, võimete ja vajadustega arvestamine. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase lugemisharjumusi, -oskusi ja -vilumust, seeläbi ka tema identiteeti ja maailmapilti.
- Tegelemine väärtuskasvatusega. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab tema mõtte- ja tundemaailma.
- Suhtlemis- ja väljendusoskuse arendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase sotsiaalseid ja kommunikatiivseid oskusi, suulist ja kirjalikku väljendusoskust.
- (Kirjandus)tekstide sisu, väljenduse ja vormivõtete analüüsimine, tõlgendamine ja mõistmine. Keele- ja kirjandusõpetus aitab õpilasel mitmekülgsemalt ja sügavamalt tundma õppida (kirjandus)tekstide ehitust ja tähendust, mõista kujundlikku keelekasutust ja väärtustada sõna- ja tekstiloomet.
- Loominguline eneseväljendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase loovvõimeid ja loomingulist eneseväljendust nii suulises kui ka kirjalikus vormis eri laadis ja žanris tekstide kaudu.
- Kultuuripärandi väärtustamine, keele- ja kirjandusteadmiste omandamine. Keele- ja kirjandusõpetus võimaldab tundma õppida rahvuskultuuri, aga ka teiste kultuuride pärandit ning omandada elulistes praktikates vajalikke keele- ja kirjandusteadmisi.

Aineteülene lõiming:

Võõrkeelte grammatilist süsteemi tundma õppides on toeks emakeeletundides omandatud keelemõisted, võõrsõnade õppimine soodustab võõrkeelte õppimist. Väliskirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu, õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi õpitava keele maa, kultuuri ning kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Samas eeldab heade õpitulemuste ja korrektse keelekasutuse saavutamist, et ka matemaatikatundides töötataks tekstiga õppesisu või - ülesande mõistmise nimel ning nõutaks elementaarsete õigekirjanõuete järgimist kirjalikes töodes.

Loodusainete õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd. Õpilane peab õppima õigesti kirjutama kohanimedid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. Loodusalased tekstid eesti keele õppekirjanduses ning loetavas ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist, kujutluspiltide teket ja emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Samaaegu toetavad sotsiaallaineid õppides omandatud teadmised ajaloost, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimesest kirjandusteostes kajastatud ühiskonnaelu probleemide ja inimsuhete mõistmist. Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajaloosündmuste nimetuste õigekirja norme; ajaloo- ja ühiskonnatundides tuleks neid teadmisi konkreetsete näidete toel kinnistada. Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi on tarvis ning arendatakse nii ainevaldkonna kui ka sotsiaalainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades.

Kunstiainete õpet toetab eeskätt kirjanduse kui kunstiaine õppimine. Kirjandusteose analüüs seostatuna illustratsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami terviklik käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete komponentide eritlemist ja analüüsi, mida võiks teha koostöös kunstiopetajaga.

Kirjandusteose käsitlemise illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitamine.

Lõiming AHK plaaniga: 1.septembri aktus, mardi-/kadripäev, kooli sünnipäev, jõulupidu, Eesti Vabariigi aastapäev, emakeelenädal, väljasõitude nädal, kevadpidu. Loetud teoste teatrietenduste külastamine.

Kodukoha käsitlemise võimalused: kohalikud kirjanikud ja luuletajad Leelo Tungal, Maarja Kangro.

IKT ja praktilised tööd:

Praktilised tööd: raamatukokkuvõtted ja esitlused arvutis, luuletuste loomine tähtpäevadeks, esinemised kooli jõulupeol.

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Suulised tegevused põhikooli kirjandusõpetuses

Raamatututvuse loomine videona.

Loetud proosateose teema sõnastamine ning tekstis käsitletud probleemide arutlemine.

Loetud proosateksti kohta hinnangu andmine, oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine.

Arutlemine, miks kirjandust saab mitmeti tõlgendada. Õpetaja esitab väiteid, millele õpilased saavad lugedes leida tsitaate, mis väidet toetaks või sellele vastu vaidleks.

Loetu põhjal pressikonverentsi korraldamine, kus õpilased jagunevad ajakirjanikeks ja raamatu tegelasteks: ajakirjaniku rollis olevad õpilased mõtlevad koos küsimused ning raamatu tegelase positsioonile asuvad õpilased koostavad tegelase iseloomustuse (CV või FB profiili, sh panevad kirja tegelase nime, iseloomu, välimuse, põhimõtted, olulisemad tsitaadid).

Õpilane valib ja õpib pähe talle meeldiva luuletuse, proosateksti või rolliteksti (ta võib teksti ka ise kirjutada).

Jutustamisoskuse arendamine:

tekstilähedane jutustamine;

Aheljutustamine;

kava põhjal jutustamine;

Ümbersõnastamine;

vaatepunkti muutmine;

loo täiendamine;

oma lugude jutustamine;

visuaalse materjali põhjal jutustamine.

Tekstide esitamise harjutamine nii individuaalselt kui ka rühmas:

- erineva tempoga lugemine;
- tekstist võimalike pausikohtade leidmine;
- erinevate sõnade rõhutamine;
- häälekasutuse kontroll - näiteks vaikselt, valjult, aeglaselt, kiiresti, pidulikult, murelikult, kahtlevalt jne.
- Esitust saab salvestada ning erinevaid esitusi võrrelda. Valitud tekste saab esitada ka nii, et esineja kujutab ennast ette erinevates situatsioonides, näiteks koolipeol või telesaates jne.

Pressikonverentsi korraldamine klassis.

Õpitulemused

1. Osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd.
2. Esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust.
3. Mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele.
4. Jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale.
5. Jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming: Eesti keele ja kirjanduse õpetamist seob tekstikeskne lähenemisviis ja keeleliste osaoskuste, nagu kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisoskuste arendamine.

- Õpilase isiksuse kujundamine, tema huvide, võimete ja vajadustega arvestamine. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase lugemisharjumusi, -oskusi ja -vilumust, seeläbi ka tema identiteeti ja maailmapilti.
- Tegelemine väärtuskasvatusega. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab tema mõtte- ja tundemaailma.
- Suhtlemis- ja väljendusoskuse arendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase sotsiaalseid ja kommunikatiivseid oskusi, suulist ja kirjalikku väljendusoskust.
- (Kirjandus)tekstide sisu, väljenduse ja vormivõtete analüüsimine, tõlgendamine ja mõistmine. Keele- ja kirjandusõpetus aitab õpilasel mitmekülgsemalt ja sügavamalt tundma õppida (kirjandus)tekstide ehitust ja tähendust, mõista kujundlikku keelekasutust ja väärtustada sõna- ja tekstiloomet.
- Loominguline eneseväljendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase loovvõimeid ja loomingulist eneseväljendust nii suulises kui ka kirjalikus vormis eri laadis ja žanris tekstide kaudu.
- Kultuuripärandi väärtustamine, keele- ja kirjandusteadmiste omandamine. Keele- ja kirjandusõpetus võimaldab tundma õppida rahvuskultuuri, aga ka teiste kultuuride pärandit ning omandada elulistes praktikates vajalikke keele- ja kirjandusteadmisi.

Aineteülene lõiming:

Võõrkeelte grammatilist süsteemi tundma õppides on toeks emakeeletundides omandatud keelemõisted, võõrsõnade õppimine soodustab võõrkeelte õppimist. Väliskirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu, õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi õpitava keele maa, kultuuri ning kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Samas eeldab heade õpitulemuste ja korrektse keelekasutuse saavutamist, et ka matemaatikatundides töötataks tekstiga õppesisu või - ülesande mõistmise nimel ning nõutaks elementaarsete õigekirjanõuete järgimist kirjalikes töodes.

Loodusainete õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd. Õpilane peab õppima õigesti kirjutama kohanimedid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. Loodusalased tekstid eesti keele õppekirjanduses ning loetavas ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatudsõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist, kujutluspiltide teket ja emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajalooüldmõistete ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Samaaegu toetavad sotsiaalaineid õppides omandatud teadmised ajaloost, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimesest

kirjandusteostes kajastatud ühiskonnaelu probleemide ja inimsuhete mõistmist. Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajaloosündmuste nimetuste õigekirja norme; ajaloo- ja ühiskonnatundides tuleks neid teadmisi konkreetsete näidete toel kinnistada. Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi on tarvis ning arendatakse nii ainevaldkonna kui ka sotsiaalanete õppes sisult erinevate tekstidega töötades.

Kunstiainete õpet toetab eeskätt kirjanduse kui kunstiaine õppimine. Kirjandusteose analüüs seostatuna illustatsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami terviklik käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete komponentide eritlemist ja analüüsi, mida võiks teha koostöös kunstiõpetajaga.

Kirjandusteose käsitlemise illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitamine.

Lõiming AHK plaaniga: 1.septembri aktus, mardi-/kadripäev, kooli sünnipäev, jõulupidu, Eesti Vabariigi aastapäev, emakeelenädal, väljasõitude nädal, kevadpidu. Loetud teoste teatrietenduste külastamine.

Kodukoha käsitlemise võimalused: kohalikud kirjanikud ja luuletajad Leelo Tungal, Maarja Kangro.

IKT ja praktilised tööd:

Praktilised tööd: raamatukokkuvõtted ja esitlused arvutis, luuletuste loomine tähtpäevadeks, esinemised kooli jõulupeol.

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Draamatekstide käsitlemine ja draamaõpetuse võtted põhikooli kirjandusõpetuses

Dramatiseeringu koostamine ja esitamine või õpilaste enda kirjutatud näidendi (nt sotsiodraama stseeni, tegelastevahelise dialoogi) esitamine. Esitamiseks võivad õpilased õpetaja juhendamisel valida ka mõne näidendi või selle katkendi.

Lavastamine - õpilased töötavad rühmas, dramatiseerivad teose või selle katkendi, kavandavad tegelaste kostüümid, visandavad lavakujunduse, esitlevad oma tööd klassikaaslastele.

Klassis (või koolis) tekstide esitamise võistluse korraldamine (anekdoodid, muistendid, luuletused jne).

Ennast tegelase rolli mõtlemine ja loo sündmuse/probleemi analüüs või juhtunu jutustamine oma vaatepunktist.

Rollimängude ja lavastatud stseenide loomine teose põhjal (olukordade ja meeleolu loomine, inimsuhete esitamine).

Ühe etenduse vaatamine ja selle analüüs.

Õpitulemused

1. Loeb lodusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist.
2. Õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri.
3. Koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte.
4. Nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte.
5. Iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist.
6. Järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut.
7. Osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd.
8. Esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust.
9. Mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming: Eesti keele ja kirjanduse õpetamist seob tekstikeskne lähenemisviis ja keeleliste osaoskuste, nagu kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisoskuste arendamine.

- Õpilase isiksuse kujundamine, tema huvide, võimete ja vajadustega arvestamine. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase lugemisharjumusi, -oskusi ja -vilumust, seeläbi ka tema identiteeti ja maailmapilti.
- Tegelemine väärtuskasvatusega. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab tema mõtte- ja tundemaailma.
- Suhtlemis- ja väljendusoskuse arendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase sotsiaalseid ja kommunikatiivseid oskusi, suulist ja kirjalikku väljendusoskust.
- (Kirjandus)tekstide sisu, väljenduse ja vormivõtete analüüsimine, tõlgendamine ja mõistmine. Keele- ja kirjandusõpetus aitab õpilasel mitmekülgsemalt ja sügavamalt tundma õppida (kirjandus)tekstide ehitust ja tähendust, mõista kujundlikku keelekasutust ja väärtustada sõna- ja tekstiloomet.
- Loominguline eneseväljendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase loovvõimeid ja loomingulist eneseväljendust nii suulises kui ka kirjalikus vormis eri laadis ja žanris tekstide kaudu.
- Kultuuripärandi väärtustamine, keele- ja kirjandusteadmiste omandamine. Keele- ja kirjandusõpetus võimaldab tundma õppida rahvuskultuuri, aga ka teiste kultuuride pärandit ning omandada elulistes praktikates vajalikke keele- ja kirjandusteadmisi.

Aineteülene lõiming:

Võõrkeelte grammatilist süsteemi tundma õppides on toeks emakeeletundides omandatud keelemõisted, võõrsõnade õppimine soodustab võõrkeelte õppimist. Väliskirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu, õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi õpitava keele maa, kultuuri ning kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika õppetextide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Samas eeldab heade õpitulemuste ja korrektse keelekasutuse saavutamise, et ka matemaatikatundides töötataks tekstiga õppesisu või - ülesande mõistmise nimel ning nõutaks elementaarsete õigekirjanõuete järgimist kirjalikes töödes.

Loodusainete õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd. Õpilane peab õppima õigesti kirjutama kohanimedid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. Loodusalased tekstid eesti keele õppekirjanduses ning loetavas ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatudsõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist, kujutluspiltide teket ja emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloo- ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Samaaegu toetavad sotsiaalseid õppides omandatud teadmised ajaloo, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimesest kirjandusteostes kajastatud ühiskonnaelu probleemide ja inimsuhete mõistmist. Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajaloo- ja ühiskonnatundides tuleks neid teadmisi konkreetsete näidete toel kinnistada. Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi on tarvis ning arendatakse nii ainevaldkonna kui ka sotsiaalainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades.

Kunstiainete õpet toetab eeskätt kirjanduse kui kunstiaine õppimine. Kirjandusteoste analüüs seostatuna illustatsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami terviklik käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete komponentide eritlemist ja analüüsi, mida võiks teha koostöös kunstipeetajaga.

Kirjandusteoste käsitlemise illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitamine.

Lõiming AHK plaaniga: 1. Septembri aktus, mardi-/kadripäev, kooli sünnipäev, jõulupidu, Eesti Vabariigi aastapäev, emakeelenädal, väljasõitude nädal, kevadpidu. Loetud teoste teatrietenduste külastamine.

Kodukoha käsitlemise võimalused: kohalikud kirjanikud ja luuletajad Leelo Tungal, Maarja Kangro.

IKT ja praktilised tööd:

Praktilised tööd: raamatukokkuvõtted ja esitlused arvutis, luuletuste loomine tähtpäevadeks, esinemised kooli jõulupeol.

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Rahvaluule žanrite ja tänapäeva pärimuse käsitlemine

Muinasjutu, muistendi või päevikusissekande kirjutamine, teades žanri tunnuseid.

Õpitulemused

1. Eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming: Eesti keele ja kirjanduse õpetamist seob tekstikeskne lähenemisviis ja keeleliste osaoskuste, nagu kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisoskuste arendamine.

- Õpilase isiksuse kujundamine, tema huvide, võimete ja vajadustega arvestamine. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase lugemisharjumusi, -oskusi ja -vilumust, seeläbi ka tema identiteeti ja maailmapilti.
- Tegelemine väärtuskasvatusega. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab tema mõtte- ja tundemaailma.
- Suhtlemis- ja väljendusoskuse arendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase sotsiaalseid ja kommunikatiivseid oskusi, suulist ja kirjalikku väljendusoskust.
- (Kirjandus)tekstide sisu, väljenduse ja vormivõtete analüüsimine, tõlgendamine ja mõistmine. Keele- ja kirjandusõpetus aitab õpilasel mitmekülgsemalt ja sügavamalt tundma õppida (kirjandus)tekstide ehitust ja tähendust, mõista kujundlikku keelekasutust ja väärtustada sõna- ja tekstiloomet.
- Loominguline eneseväljendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase loovvõimeid ja loomingulist eneseväljendust nii suulises kui ka kirjalikus vormis eri laadis ja žanris tekstide kaudu.
- Kultuuripärandi väärtustamine, keele- ja kirjandusteadmiste omandamine. Keele- ja kirjandusõpetus võimaldab tundma õppida rahvuskultuuri, aga ka teiste kultuuride pärandit ning omandada elulistes praktikates vajalikke keele- ja kirjandusteadmisi.

Aineteülene lõiming:

Võõrkeelte grammatilist süsteemi tundma õppides on toeks emakeeletundides omandatud keelemõisted, võõrsõnade õppimine soodustab võõrkeelte õppimist. Väliskirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu, õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi õpitava keele maa, kultuuri ning kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Samas eeldab heade õpitulemuste ja korrektse keelekasutuse saavutamise, et ka matemaatikatundides töötataks tekstiga õppesisu või - ülesande mõistmise nimel ning nõutaks elementaarsete õigekirjanõuete järgimist kirjalikes töodes.

Loodusainete õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd. Õpilane peab õppima õigesti kirjutama kohanimedid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. Loodusalased tekstid eesti keele õppekirjanduses ning loetavas ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist, kujutluspiltide teket ja emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas

ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Samaaegu toetavad sotsiaalseid õppides omandatud teadmised ajaloo, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimesest kirjandusteostes kajastatud ühiskonnaelu probleemide ja inimsuhete mõistmist. Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajaloosündmuste nimetuste õigekirja norme; ajaloo- ja ühiskonnatundides tuleks neid teadmisi konkreetsete näidete toel kinnistada. Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi on tarvis ning arendatakse nii ainevaldkonna kui ka sotsiaalainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades.

Kunstiainete õpet toetab eeskätt kirjanduse kui kunstiaine õppimine. Kirjandusteose analüüs seostatuna illustatsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami terviklik käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete komponentide eritlemist ja analüüsi, mida võiks teha koostöös kunstiopetajaga.

Kirjandusteose käsitlemise illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitamine.

Lõiming AHK plaaniga: 1.septembri aktus, mardi-/kadripäev, kooli sünnipäev, jõulupidu, Eesti Vabariigi aastapäev, emakeelenädal, väljasõitude nädal, kevadpidu. Loetud teoste teatrietenduste külastamine.

Kodukoha käsitlemise võimalused: kohalikud kirjanikud ja luuletajad Leelo Tungal, Maarja Kangro.

IKT ja praktilised tööd:

Praktilised tööd: raamatukokkuvõtted ja esitlused arvutis, luuletuste loomine tähtpäevadeks, esinemised kooli jõulupeol.

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Luuleteksti käsitlemine põhikoolis

Rühmatöö vormis võivad õpilased koostada näiteks luulekava, millesse valivad ühe või mitme luuletaja samal teemal luuletusi, valides oma kavale ka taustamuusika, ning esitavad selle klassile tunnis või mõnel kooliüritusel. Kava võib ka salvestada ning seda hiljem koos analüüsida.

Õpitulemused

1. Toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming: Eesti keele ja kirjanduse õpetamist seob tekstikeskne lähenemisviis ja keeleliste osaoskuste, nagu kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisoskuste arendamine.

- Õpilase isiksuse kujundamine, tema huvide, võimete ja vajadustega arvestamine. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase lugemisharjumusi, -oskusi ja -vilumust, seeläbi ka tema identiteeti ja maailmapilti.

- Tegelemine väärtuskasvatusega. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab tema mõtte- ja tundemaailma.
- Suhtlemis- ja väljendusoskuse arendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase sotsiaalseid ja kommunikatiivseid oskusi, suulist ja kirjalikku väljendusoskust.
- (Kirjandus)tekstide sisu, väljenduse ja vormivõtete analüüsimine, tõlgendamine ja mõistmine. Keele- ja kirjandusõpetus aitab õpilasel mitmekülgsemalt ja sügavamalt tunda õppida (kirjandus)tekstide ehitust ja tähendust, mõista kujundlikku keelekasutust ja väärtustada sõna- ja tekstiloomet.
- Loominguline eneseväljendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase loovvõimeid ja loomingulist eneseväljendust nii suulises kui ka kirjalikus vormis eri laadis ja žanris tekstide kaudu.
- Kultuuripärandi väärtustamine, keele- ja kirjandusteadmiste omandamine. Keele- ja kirjandusõpetus võimaldab tunda õppida rahvuskultuuri, aga ka teiste kultuuride pärandit ning omandada elulistes praktikates vajalikke keele- ja kirjandusteadmisi.

Aineteülene lõiming:

Võõrkeelte grammatilist süsteemi tundma õppides on toeks emakeeletundides omandatud keelemõisted, võõrsõnade õppimine soodustab võõrkeelte õppimist. Väliskirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu, õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi õpitava keele maa, kultuuri ning kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Samas eeldab heade õpitulemuste ja korrektse keelekasutuse saavutamise, et ka matemaatikatundides töötataks tekstiga õppesisu või - ülesande mõistmise nimel ning nõutaks elementaarsete õigekirjanõuete järgimist kirjalikes töödes.

Loodusainete õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd. Õpilane peab õppima õigesti kirjutama kohanimedid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. Loodusalased tekstid eesti keele õppekirjanduses ning loetavas ilukirjanduses aitavad loodust tunda õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatudsõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist, kujutluspiltide teket ja emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloo- ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Samaaegu toetavad sotsiaalseid õppides omandatud teadmised ajaloo, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimesest kirjandusteostes kajastatud ühiskonnaelu probleemide ja inimsuhete mõistmist. Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajaloo- ja ühiskonnatundides tuleks neid teadmisi konkreetsete näidete toel kinnistada. Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi on tarvis ning arendatakse nii ainevaldkonna kui ka sotsiaalainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades.

Kunstiainete õpet toetab eeskätt kirjanduse kui kunstiaine õppimine. Kirjandusteose analüüs seostatuna illustratsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami terviklik käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete komponentide eritlemist ja analüüsi, mida võiks teha koostöös kunstiopetajaga.

Kirjandusteose käsitlemise illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitamine.

Lõiming AHK plaaniga: 1.septembri aktus, mardi-/kadripäev, kooli sünnipäev, jõulupidu, Eesti Vabariigi aastapäev, emakeelenädal, väljasõitude nädal, kevadpidu. Loetud teoste teatrietenduste külastamine.

Kodukoha käsitlemise võimalused: kohalikud kirjanikud ja luuletajad Leelo Tungal, Maarja Kangro.

IKT ja praktilised tööd:

Praktilised tööd: raamatukokkuvõtted ja esitlused arvutis, luuletuste loomine tähtpäevadeks, esinemised kooli jõulupeol.

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Kirjandus- ja kultuuriloo käsitlemine põhikoolis

1. Väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri.

Õpitulemused

Ilukirjandusteoste analüüsimine ja tõlgendamine, rõhuasetusega lugejakesksel käsitlusel.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming: Eesti keele ja kirjanduse õpetamist seob tekstikeskne lähenemisviis ja keeleliste osaoskuste, nagu kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisoskuste arendamine.

- Õpilase isiksuse kujundamine, tema huvide, võimete ja vajadustega arvestamine. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase lugemisharjumusi, -oskusi ja -vilumust, seeläbi ka tema identiteeti ja maailmapilti.
- Tegelemine väärtuskasvatusega. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab tema mõtte- ja tundemaailma.
- Suhtlemis- ja väljendusoskuse arendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase sotsiaalseid ja kommunikatiivseid oskusi, suulist ja kirjalikku väljendusoskust.
- (Kirjandus)tekstide sisu, väljenduse ja vormivõtete analüüsimine, tõlgendamine ja mõistmine. Keele- ja kirjandusõpetus aitab õpilasel mitmekülgsemalt ja sügavamalt tunda õppida (kirjandus)tekstide ehitust ja tähendust, mõista kujundlikku keelekasutust ja väärtustada sõna- ja tekstiloomet.

- Loominguline eneseväljendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase loovvõimeid ja loomingulist eneseväljendust nii suulises kui ka kirjalikus vormis eri laadis ja žanris tekstide kaudu.
- Kultuuripärandi väärtustamine, keele- ja kirjandusteadmiste omandamine. Keele- ja kirjandusõpetus võimaldab tundma õppida rahvuskultuuri, aga ka teiste kultuuride pärandit ning omandada elulistes praktikates vajalikke keele- ja kirjandusteadmisi.

Aineteülene lõiming:

Võõrkeelte grammatilist süsteemi tundma õppides on toeks emakeeletundides omandatud keelemõisted, võõrsõnade õppimine soodustab võõrkeelte õppimist. Väliskirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu, õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi õpitava keele maa, kultuuri ning kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika õppetextide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Samas eeldab heade õpitulemuste ja korrektse keelekasutuse saavutamise, et ka matemaatikatundides töötataks tekstiga õppesisu või - ülesande mõistmise nimel ning nõutaks elementaarsete õigekirjanõuete järgimist kirjalikes töödes.

Loodusainete õppe- ja teabetextide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd. Õpilane peab õppima õigesti kirjutama kohanimesid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. Loodusalased tekstid eesti keele õppekirjanduses ning loetavas ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatudsõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist, kujutluspiltide teket ja emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajalooksündmuste ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Samaaegu toetavad sotsiaalseid õppides omandatud teadmised ajaloo, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimesest kirjandusteostes kajastatud ühiskonnaelu probleemide ja inimsuhete mõistmist. Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajalooksündmuste nimetuste õigekirja norme; ajaloo- ja ühiskonnatundides tuleks neid teadmisi konkreetsete näidete toel kinnistada. Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi on tarvis ning arendatakse nii ainevaldkonna kui ka sotsiaalainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades. Kodukandilugu

Kunstiainete õpet toetab eeskätt kirjanduse kui kunstiaine õppimine. Kirjandusteose analüüs seostatuna illustatsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami terviklik käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete komponentide eritlemist ja analüüsi, mida võiks teha koostöös kunstiopetajaga.

Kirjandusteose käsitlemise illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitamine.

Lõiming AHK plaaniga: 1. Septembri aktus, mardi-/kadripäev, kooli sünnipäev, jõulupidu, Eesti Vabariigi aastapäev, emakeelenädal, väljasõitude nädal, kevadpidu. Loetud teoste teatrietenduste külastamine.

Kodukoha käsitlemise võimalused: kohalikud kirjanikud ja luuletajad Leelo Tungal, Maarja Kangro. Kodukandipärimus.

IKT ja praktilised tööd:

Praktilised tööd: raamatukokkuvõtted ja esitlused arvutis, luuletuste loomine tähtpäevadeks, esinemised kooli jõulupeol.

Kirjandus 6.klass

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Koolikirjandus. Lugemistekstide valik põhikoolis

Lugemine - **proosa** (romaan, novell, jutustus), **draama** (tragöödia, komöödia) kui ka **luule** (tervikteosena võiks käsitleda ka vähemalt ühte luulekogut).

Ilukirjanduse põhiliikide ja eri žanride eristamine, nende tunnuste nimetamine ja näidete toomine:

eepika (jutustavas vormis tekstid) - romaan, jutustus, novell, kunstmuinasjutt, kunstmuistend, eepos;

lüürika (sh luulevormis tekstid) - sonett, haiku, ood, hümn, riimiline luuletus, vabavärss jm;

dramaatika (dialoogivormis tekstid - tragöödia, komöödia, draama);

lüroepika (jutustavad tekstid luulevormis) - valm, poeem, ballaad.

Eri žanride põhjal loovkirjutamine (pidades silmas žanrile iseloomulikke elemente).

Erinevate eakohaste raamatute näitamine ja tutvustamine (katkendite ettelugemine, lugemissoovituste andmine, lugemiskogemuste vahendamine).

Erinevate kirjanike ja teiste kirjandusvaldkondade inimeste (tõlkijad, kirjastajad, kriitikud jne) kooli kutsumine või õpilaste kirjandusüritustele ja kirjandusasutustesse viimine, kaasates nad lugemisüritustesse.

Koolis lugemishuvi ja -oskusi kujundavate ürituste korraldamine (nt mälumäng, luulehommik), klassis oma kirjandustraditsioonide loomine (nt valida nädala luuletus, teha raamatute edetabel, koostada raamatute reklaamvaatmik). Raamatukogu küllastamine.

Õppekäik kirjaniku, teose, teema või ajastuga seotud paika.

Teosele oma illustratsiooni või raamatu kaane loomine arvutis.

Õpitulemused

1. Loeb laste- ja noortekirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt neli tervikteost.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming: Eesti keele ja kirjanduse õpetamist seob näiteks tekstikeskne lähenemisviis ja keeleliste osaoskuste, nagu kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisoskuste arendamine.

Aineteülene lõiming: informaatika (digipädevus) - raamatukaane loomine; raamatu kokkuvõtte kirjutamine arvutis

Lõiming AHK plaaniga: sügisene raamatulaat

Kodukoha käsitluse võimalused: kohalikud kirjanikud ja luuletajad Leelo Tungal, Maarja Kangro.

IKT ja praktilised tööd: Tundmatule teosele katkendi põhjal oma raamatukaane loomine arvutis.
Loovkirjutamine. Raamatu kokkuvõtte kirjutamine arvutis.

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Lugemishuvi kujundamine ja lugemisoskuse arendamine põhikooli kirjandusõpetuses

Kirjandustekstidega töötamise meetodite mitmekesistamine (nt kasutada teoste käsitlemisel draamaõpetuse võtteid, muusikat, mängu ja meediat, ka digitehnoloogilisi võimalusi).

Audioraamatute kuulamine, e-raamatute valikutega tutvumine veebis. Kirjandusteoste vahendamine paralleelselt kas filmi või lavastustena, kirjandusteose ja selle põhjal valminud ekraniseeringu võrdlemine.

Rühmatööna vabalt valitud raamatu reklaami (nt kaanetekst, vaatmik, trailer) koostamine.

Uuema aja laste- ja noortekirjanduse käsitlemine.

Loovtöö (nt arvustus, lugemispäevik, koomiks) kirjutamine kirjanduses (valik) ja loovtöö esitlemine.

Kirjandusliku omaloomingu kirjutamine eri stiilis ja žanris (nt haiku, piltluuletus, regi- ja räppluule, reisikiri, päevik, miniatuur, dramatiseering).

Algklassiõpilastele jutu- või luuleraamatu kirjutamine.

Ülekoolilise lugemistunni korraldamine.

Lugemisvilumuse edendamine (näiteks ettelugemine, kooslugemine, peastlugemine, ennekõike aga iseseisev ja vabatahtlik lugemine):
valiklugemine (scanning)
üldlugemine (skimming)
süvalugemine (intensive reading)
lähilugemine (close reading)
loovlugemine (extensive reading)

Loovlugemise arendamine:

tekstile uue pealkirja mõtlemine;
tekstile edasiarenduse või uue lõpplahenduse kirjutamine;
jutu sündmustikku uue tegelase lisamine;
tegelastevahelise dialoogi edasiarendamine;
autorile või tegelasele kirja kirjutamine;
kirja kirjutamine tegelase vaatepunktist;
tegelase sisekõne, soovide, unistuste või unenäo väljamõtlemine;
tegelase päeviku või sotsiaalmeediaprofiili loomine;
tegelaste käitumisele hinnangu andmine või alternatiivi otsimine;

Loetud raamatu, kas proosa-, luule- või draamateose suuline või kirjalik tutvustus, näiteks ettekanne klassis, mida toetavad lisamaterjalid (nt lugemismärkmed, slaidid, trükised), või veebipäevik, millega kaasõpilasedki saavad tutvuda.

Õpitulemused

1. Loeb lususalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist;
2. Tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming: Eesti keele ja kirjanduse õpetamist seob näiteks tekstikeskne lähenemisviis ja keeleliste osaoskuste, nagu kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisoskuste arendamine.

Üldpädevuste, sealhulgas **õpipädevuse** (sh lugemise vajalikkuse teadvustamine, iseenda lugemisoskuse hindamine, lugemistekstide valimine ja oma lugemistegevuse kavandamine, motivatsiooni ja enesekindluse tugevdamine) ning **suhtluspädevuse** (sh ilukirjanduse, teabe- ja tarbetekstide lugemine, tekstide eristamine, loetu põhjal vestlemine ja arutlemine) kujundamist.

Lugemisoskuse arendamine on otseselt seotud mitmete õppekava läbivate teemadega, sealhulgas **elukestva õppe ja karjääri planeerimisega** (sh teadlikud ja suunatud lugemisvalikud, lugemine kui vaimse elukeskkonna kujundamine), **teabekeskonnaga** (sh lugemine kui eneseharimine, tekstide kriitiline hindamine), **väärtuste ja kõlblusega** (sh väärtushoiakute kujundamine lugemise kaudu). Lugemisoskuse arendamine pole üksnes emakeeleõpetajate kohustus, seda peaks tegema kõikides õppeainetes.

Aineteülene lõiming: informaatika - rühmatööna raamatule reklaami loomine
kunstiõpetus - kooli sünnipäevaks mingi kirjandusliku loominguga illustreerimine

Lõiming AHK plaaniga: kooli sünnipäev

Kodukoha käsitluse võimalused: kooli sünnipäev

IKT ja praktilised tööd: audioraamatu kuulamine, e-raamatutega tutvumine veebis

Praktilised tööd: rühmatööna vabalt valitud raamatu reklaami loomine

Kirjandusliku omaloomingu kirjutamine, selle kogumine ja kokkupanek teoseks algklassiõpilastele.

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Proosatekstide käsitlemine põhikooli kirjandusõpetuses

Lugemissoovituse kirjutamine (nt arvustus). Hinnangu andmine loetud teosele.

Raamatut tutvustava reklaampostri (vaatmik) või videoklipi (õrriti) loomine.

Lugeja kirja kirjutamine autorile, kirjastajale või isegi tarbijakaitse ametnikule.

Lugemispäeviku (veebis) pidamine. Õpilane täidab raamatu lugemise ajal ja järel õpetaja juhiste järgi lugemispäevikut (kas paberil või veebis), leiab veebist materjali teose ja autori kohta, lisab sellele allikaviite, tutvustab teose sündmustikku, tegelasi ja olustikku, nimetab teoses käsitletud teemasid ja probleeme, paneb kirja tsitaate teosest, vahendab oma lugemismuljeid ja -elamusi, kujundab oma lugemispäeviku (nt joonistab).

Pimekohtingu korraldamine raamatuga - õpetaja paneb raamatud lauale, kaaned alaspidi. Iga õpilane valib raamatu selle autorit, pealkirja ja sisu teadmata, loeb seda 20 minutit iseseisvalt, seejärel tutvustab ühe minuti jooksul teistele ja otsustab, kas loeb raamatu lõpuni või valib uue teose. Õpilane põhjendab oma otsust.

Fotoromaani koostamine. Õpilased koostavad loetud teose põhjal paaris- või rühmatööna piltidest slaidiseeria ehk fotoromaani. Selleks valitakse teosest sobivad katkendid, leitakse või tehakse nende põhjal ise sobivad fotod, kirjutatakse tekst või kasutatakse teose tsitaate, lisatakse muusika.

Ettekande tegemine. Õpilane tutvustab loetud raamatut klassikaaslastele, vahendab oma lugemiskogemust ja -muljeid, koostab slaidiesitluse.

Lugemistunni läbiviimine. Õpilane võtab tundi kaasa pooleli oleva raamatu ja loeb seda tunnis. Võimalusel võib loetut tutvustada ka kaaslastele.

Tunnis võib ka teha järgmisi tegevusi:
iseenda võrdlemine mõne tegelasega;
kirjandustekstile tuginedes rolli esitamine;
teksti kohta märksõnaskeemi või ideekaardi koostamine;
tekstis mainitud ajastu, kombe või fakti kohta lisamaterjali hankimine;
teema ja probleemide avardamine küsimuste, väidete ja näidetega;
tegelaste või tegevuspaikade joonistamine;
loetud tekstiga seoses oma tunnete ja elamuste kirjeldamine;
loetu seostamine tänapäeva elunähtustega ja probleemidega, iseenda eluga;
proosapala põhjal luuletuse kirjutamine ja vastupidi;
teksti dramatiseerimine või filmistsenaariumiks kirjutamine;
tekstist inspireeritud omaloomingu kirjutamine;
autori loomingu või loetud teose kohta lühiuurimuse koostamine;

Kuulamisülesannete tegemine (näiteks lünktekstid või valikvastustega ülesanded).

Teose sündmustiku kaardistamine. Õpetaja selgitab esmalt sündmuste omavahelist seotust, palub õpilastel järjest välja tuua raamatu olulisemad sündmused kuni kulminatsioonini ja sealt lõpplahenduseni, k.a teose eri tähenduste sõnastamine. Õpilased panevad pinge kasvamise järjekorras raamatu sündmused kirja, selgitavad, mis on nende arvates sündmuste haripunkt ja mida nad arvavad teose/teksti lõpplahendusest.

Õpitulemused

1. Nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte.
2. Iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist.
3. Järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming: Eesti keele ja kirjanduse õpetamist seob näiteks tekstikeskne lähenemisviis ja keeleliste osaoskuste, nagu kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisoskuste arendamine.

Proosatekstide käsitlemine aitab kaasa õppekava üldpädevuste kujundamisele, millest kesksel kohal on **kultuuri- ja väärtuspädevus** (sh inimsuhte analüüs, moraalnormide teadvustamine ja järgimine, üldinimlike ja ühiskondlike väärtuste teadvustamine, kultuuripärand eri ajastutel ja eri rahvustel), **sotsiaalne ja kodanikupädevus** (sh inimese soov ja võimalused ennast teostada, väärtushinnangute ja -hoiakute mitmekesisus ja erinevus, ühiskondlikud normid ja reeglid, rahvuste eripära), **suhtluspädevus** (sh enda seisukohtade esitamine ja põhjendamine, loetust vestlemine ja selle üle arutlemine) ning **ettevõtlikkuspädevus** (sh konfliktide ja probleemide märkamine ja neile lahenduste leidmine). Kirjandusteoste temaatika kaudu saab käsitleda kõiki läbivaid teemasid, olgu selleks elukestev õpe või tehnoloogia ja innovatsioon.

Aineteülene lõiming: informaatika - fotoromaani loomine

Lõiming AHK plaaniga: kodukoha traditsioonid ja kultuur (rahvakalendri tähtpäevad)

Kodukoha käsitlemise võimalused: kodukoha traditsioonid ja kultuur (rahvakalendri tähtpäevad)

IKT ja praktilised tööd: Paaristööna fotoromaani loomine
Raamatu kokkuvõtte kirjutamine + kokkuvõtte tegemine klassile (paaristööna)

Praktilised tööd: arvustuse kirjutamine loetud teosele
Lugejajirja kirjutamine autorile

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Teabetekstide käsitlemine põhikooli kirjandusõpetuses

Infootsingu õppimine. Õpetaja juhendab õpilasi veebiinfo otsimisel, nt raamatu autori ja tema loomingu kohta, ning teeb selle põhjal mõistekaardi, mille keskel on autori nimi ja/või pilt. Edastab oma töö e-formaadis.

Autorit tutvustava tunni läbiviimine - õpetaja tutvustab autori elu ja loomingut. Rühmatööna koostavad õpilased vaatmiku kirjaniku elu ja loomingu kohta. Kinnitava ülesandena täidetakse tööleht tunnis õpitu kohta.

Teabetekstide lugemise õppimine:

Määra teksti liik ja žanr. Tutvu pealkirja, illustratsioonide, pilttekstide, teksti alguse ja lõpuga.

Põgus pilguheit tekstile. Vaata üle kogu tekst, pööra tähelepanu pealkirjale, alapealkirjale, illustratsioonidele, graafikutele, skeemidele, kirjastiilile jne.

Ennustamine. Ennusta saadud info põhjal, mida tekst võiks sisaldada. Mida tead nähtusest või probleemist enne lugemist? Loe tekst läbi ja tee märkmeid. Ole märkmete tegemisel täpne ja loov. Kirjuta välja tundmatud sõnad ja otsi neile seletus. Vestle tekstiga. Väitle, ole poolt või vaidle teksti mõtetele vastu. Esita erinevaid argumente, heuristilisi küsimusi. Tee visuaalne kokkuvõte. Koosta teksti põhjal graafik, ideekaart, teeskava. Leia teksti tähtsaim mõte, tsitaat, probleem, tegevus või mõiste. Lisa oma mõtted.

Refereeri. Anna edasi teksti sisu oma sõnadega, autori mõtet moonutamata. Esita kõik olulised seisukohad, jäta kõrvale ebaoluline.

Resümeeri. Koosta lühike kokkuvõte kogu teksti või selle osade, peamõtte ja oluliste probleemide kohta. Jälgi teksti sisemist loogikat, näiteks sündmuste olemust, põhjusi, arengut, tagajärgi.

Võrdle. Otsi sarnasusi ja erinevusi samalaadsetes ja erilaadsetes nähtustes, ideedes, olukordades, sündmustes, teooriates. Jälgi kaasõpilaste mõtteid ja võrdle neid enda omadega.

Rühmita tervikmõtted ja nendega seotud üksikasjad. Koosta pingerida tekstiga seotud probleemidest ja mõistetest. Jälgi kirjutatu loogikat.

Kokkuvõttev hinnang tekstile. Mõttele, kuidas vastas tekst su ootustele: kas tekkinud küsimused said vastuse, kas midagi jäi ebaselgeks, mis ja miks; millest tahaksid rohkem teada; kus võiks saadud infot kasutada, milliseid mõtteid tekst tekitab, mil moel puudutab loetu sind ja su elu?

Tekstianalüüsi tegemine - arvustuse kirjutamine, suulise hinnangu andmine loetud teosele, teksti põhjal kavapunktide koostamine, teksti ülesehituse uuring, näiteks novelli või näidendi puhul, aga ka suunatud eesmärkidega analüüs.

Lihtsama aime- ja meediatestide lugemine, mis seostuvad käsitletava kirjandusliku teemaga. Erinevate trükiste (nt raamat, ajaleht, ajakiri) ja veebiallikate (nt mitmesugused andmekogud, Vikipeedia) tutvumine ja nendes orienteerumine ning neist vajaliku teabe leidmine.

Teabe hankimine ja selle korrastamine (nt Vikipeedia, Eesti Kirjandusmuuseumi ja Eesti Kirjanike Muuseumide Ühingu koduleht).

Raamatukogude infosüsteemide kasutamine. Viitamine ja autoriõiguste tähenduse avamine.

Õpitulemused

1. Loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi.
2. Kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet, eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikad.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming: Eesti keele ja kirjanduse õpetamist seob näiteks tekstikeskne lähenemisviis ja keeleliste osaoskuste, nagu kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisoskuste arendamine.

II kooliastmes toetab infokirjaoskuse õpitulemus **digipädevust**, aga ka **kultuuri- ja väärtuspädevust**.

Aineteülene lõiming: informaatika - mõistekaardi tegemine arvutis ja selle saatmine

Lõiming AHK plaaniga: emakeelenädal

Kodukoha käsitluse võimalused: kodukoha raamatukogu külastamine

IKT ja praktilised tööd: mõistekaardi tegemine arvutis ühe kirjaniku kohta

Praktilised tööd: rühmatööna ühe kirjaniku eluloo vaatmik

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Sõnavaratöö ja kirjandusmõistete käsitlemine põhikooli kirjandusõpetuses

Loovkirjutamine. Õpilased kirjutavad teose tegelasele kirja, teosele jätku, arendavad edasi mõnda stseeni, lisavad uue tegelase või teisendavad teost muul loominguilisel moel.

Mängulised ülesanded - õpilane osaleb rühmatöös, koostab koos teistega teose ainetel ristsõna, viktoriini, laua- või kaardimängu.

Sõnavaratöö tegemine - loetud tekstist tsitaatide, põnevate või tundmatute sõnade ja väljendite, võõrsõnade, arhaismide, kõne- ja lausekujundite otsimine. Tundmatute sõnade tekstist väljakirjutamine ja nende tähenduse leidmine ja kasutamine jutustava või kirjeldava teksti loomisel.

Tegelasanalüüsi koostamine - tegelaste iseloomustamine (sh päritolu, välimus, mõtted, tunded, iseloom ja käitumine), aga ka nendevaheliste suhete (nt konflikti, selle põhjuste ja lahenduste) kirjeldamine, tegelaste omavaheline võrdlemine (nt sarnasuste ja erinevuste märkamine), neile lugejapoolse hinnangu andmine (nt tegelase valikutele, käitumisele, väärtushoiakutele) ning järelduste tegemine (nt tegelase eesmärkide või rolli kohta).

Teose pea- ja kõrvaltegelaste määramine ning tegelaste ja nendevaheliste suhete muutumise jälgimine sündmuste käigus. Proosateose (nt romaani, jutustuse, novelli, jutu) sündmustikku jälgides määratleb õpilane sündmuste toimumise aja ja koha, järjestab loo sündmused (nt ülesehituslikult või ajaliselt), näitab põhjuse ja tagajärje seoseid sündmustiku arengus. Õpilane leiab teosest sobivaid näiteid ja tsitaate, samuti võib ta loetut seostada isikliku kogemuse ja tänapäeva maailmaga.

Õpitulemused

1. Rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta.
2. Kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming: Eesti keele ja kirjanduse õpetamist seob näiteks tekstikeskne lähenemisviis ja keeleliste osaoskuste, nagu kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisoskuste arendamine.

Aineteülene lõiming: kirjandus- ja ajalooõpetusel on arvestatav mõisteline ühisosa, nagu narratiiv (lugu), aeg ja koht, sündmus, konflikt, peategelane / juhtfiguur, olustik. Nii kirjandus kui ka ajalugu kaaluvad fakte (nt biograafia, reisikiri, ajalooline romaan), kuid tõlgendavad neid erinevalt. Sellele kirjanduse ja ajaloo mõistelisele ühisosale tuleks juhtida õpilaste tähelepanu.

Informaatika - viktoriini, ristsõna, laua-või kaardimängu vormistamine

Lõiming AHK plaaniga: emakeelenädal

Kodukoha käsitluse võimalused:

IKT ja praktilised tööd: Rühmatööna ristsõna, viktoriini, laua- või kaardimängu loomine + selle vormistamine arvutis

Raamatu kokkuvõtte kirjutamine

Praktilised tööd: loovkirjutamine

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Kirjutamisoskuse ja loovkirjutamise arendamine põhikooli kirjandusõpetuses

Teemapark - õpilased töötavad rühmas ja koostavad loetud teose põhjal teemapargi või kalendri kavandi ja tutvustavad seda klassile.

Ajatelg - õpilane koostab loetud teose põhjal tegevuse arengut kujutava ajatelje kas süžee või faabulana.

Koomiks - õpilane joonistab teose sündmuste põhjal koomiksi, illustreerib teose katkendi.

Rollimänguna raamatutegelase nimel päeviku- või blogisissekannete koostamine, kirja panna tema mõtteid ja tundeid või arendada tegelastevahelist dialoogi. Loetud teost võib ka illustreerida (lõiming kunstiga), näiteks joonistada teose tegelast, tegevuskohta või sündmustiku stseeni, põhjendades seejuures oma valikuid.

Loetu kohta eri tüüpi küsimuste koostamine, seejärel vastamine klassikaaslase koostatud küsimustele eri moel: tsitaadiga, teksti toel oma sõnade või arvamusega, tekstile toetumata.

Proosateose sündmustikku kavastamine (näiteks kava liikidega tutvumine ja teksti kohta kas märksõnade või küsimuste vormis kava koostamine).

Õpilane kirjutab kas raamatu sisu või tegelast tutvustava teksti, milles esineb kokkulepitud arv vigu. Õpilane kirjutab teisele lehele õiged vastused ja vigadega lehe annab klassikaaslasele parandada. Ülesannet võib kasutada ka lugemiskontrollina.

E-kirja kirjutamine teose tegelasele või lugemissoovituse sõnastamine sõbrale.

Õpitulemused

1. Koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte.
2. Kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming: Eesti keele ja kirjanduse õpetamist seob näiteks tekstikeskne lähenemisviis ja keeleliste osaoskuste, nagu kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisoskuste arendamine. Oskus kirjutada omasõnalist kokkuvõtet, mis omakorda eeldab refereerimisoskust, teenib referaadi või lühiaurimuse kirjutamise eesmärki, millega õpilane puutub kokku paljudes õppeainetes.

Interdistsiplinaarselt ehk aineteüleselt on tekstide kirjutamise oskus oluline õpipädevuse tahk, mida tuleb arendada kõikides õppeainetes ning seda tuleb harjutada eri tüüpi ja eri žanris tekstide lugemise ja kirjutamise kaudu.

Aineteülene lõiming: Kunstiõpetus - koomiksi joonistamine teose sündmuste põhjal

Ajalugu – ajatelg

Inimeseõpetus - rollimängus ennast teise inimese asemele panemine

Lõiming AHK plaaniga: Eesti Vabariigi aastapäev või emakeelenädal

Kodukoha käsitluse võimalused:

IKT ja praktilised tööd: raamatu kokkuvõtte kirjutamine

Blogipostituse kirjutamine

Praktilised tööd: teemapargi (või kalendri) kavandi loomine

Koomiksi joonistamine

Rollimäng

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Suulised tegevused põhikooli kirjandusõpetuses

Raamatututvuse loomine videona.

Loetud proosateose teema sõnastamine ning tekstis käsitletud probleemide arutlemine.

Loetud proosateksti kohta hinnangu andmine, oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine.

Arutlemine, miks kirjandust saab mitmeti tõlgendada. Õpetaja esitab väiteid, millele õpilased saavad lugedes leida tsitaate, mis väidet toetaks või sellele vastu vaidleks.

Loetu põhjal pressikonverentsi korraldamine, kus õpilased jagunevad ajakirjanikeks ja raamatu tegelasteks: ajakirjaniku rollis olevad õpilased mõtleavad koos küsimused ning raamatu tegelase positsioonile asuvad õpilased koostavad tegelase iseloomustuse (CV või FB profiili, sh panevad kirja tegelase nime, iseloomu, välimuse, põhimõtted, olulisemad tsitaadid).

Õpilane valib ja õpib pähe talle meeldiva luuletuse, proosateksti või rolliteksti (ta võib teksti ka ise kirjutada).

Jutustamisoskuse arendamine:

tekstilähedane jutustamine;

Aheljutustamine;

kava põhjal jutustamine;

Ümbersõnastamine;

vaatepunkti muutmine;

loo täiendamine;

oma lugude jutustamine;

visuaalse materjali põhjal jutustamine.

Tekstide esitamise harjutamine nii individuaalselt kui ka rühmas:

erineva tempoga lugemine;

tekstist võimalike pausikohtade leidmine;

erinevate sõnade rõhutamine;

häälekasutuse kontroll - näiteks vaikselt, valjult, aeglaselt, kiiresti, pidulikult, murelikult, kahtlevalt jne.

Esitust saab salvestada ning erinevaid esitusi võrrelda. Valitud tekste saab esitada ka nii, et esineja kujutab ennast ette erinevates situatsioonides, näiteks koolipeol või telesaates jne.

Pressikonverentsi korraldamine klassis.

Õpitulemused

1. Osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd.

2. Esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust.
3. Mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele.
4. Jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale.
5. Jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming: Eesti keele ja kirjanduse õpetamist seob näiteks tekstikeskne lähenemisviis ja keeleliste osaoskuste, nagu kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisoskuste arendamine.

Aineteülene lõiming: muusika – erinevad luuletused ja laulusõnad

Informaatika - videotutvustuse loomine loetud raamatule

Esinemisõpetus - luuletuse lugemine vastavalt nõuetele

Lõiming AHK plaaniga: mardi-/kadripäev, kooli sünnipäev, jõulupidu, Eesti Vabariigi aastapäev, emakeelenädal, kevadpidu.

Huviliste õpilaste ettevalmistamine etluskonkurssideks.

Kodukoha käsitluse võimalused: esinemine kogukondlikel üritustel

IKT ja praktilised tööd: videotutvustuse loomine loetud raamatule

Praktilised tööd: pressikonverentsi korraldamine

Luuletuse, proosateose jms päheõppimine

Luuletuse loomine tähtpäevaks (kui sellel on tol aastal fookus).

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Draamatekstide käsitlemine ja draamaõpetuse võtted põhikooli kirjandusõpetuses

Dramatiseeringu koostamine ja esitamine või õpilaste enda kirjutatud näidendi (nt sotsiodraama stseeni, tegelastevahelise dialoogi) esitamine. Esitamiseks võivad õpilased õpetaja juhendamisel valida ka mõne näidendi või selle katkendi.

Lavastamine - õpilased töötavad rühmas, dramatiseerivad teose või selle katkendi, kavandavad tegelaste kostüümid, visandavad lavakujunduse, esitlevad oma tööd klassikaaslastele.

Klassis (või koolis) tekstide esitamise võistluse korraldamine (anekdoodid, muistendid, luuletused jne).

Ennast tegelase rolli mõtlemine ja loo sündmuse/probleemi analüüs või juhtunu jutustamine oma vaatepunktist.

Rollimängude ja lavastatud stseenide loomine teose põhjal (olukordade ja meeleolu loomine, inimsuhete esitamine).

Ühe etenduse vaatamine ja selle analüüs.

Õpitulemused

1. Loeb ladusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist.
2. Õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri.
3. Koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte.
4. Nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte.
5. Iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist.
6. Järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut.
7. Osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd.
8. Esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust.
9. Mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming: Eesti keele ja kirjanduse õpetamist seob näiteks tekstikeskne lähenemisviis ja keeleliste osaoskuste, nagu kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisoskuste arendamine.

Draamameetoditega arendatakse eelkõige **enesemääratluspädevust** – suutlikkust mõista ja hinnata adekvaatselt oma nõrku ja tugevaid külgi ning arvestada oma võimeid ja võimalusi. Ühtlasi arendatakse **kultuuri- ja väärtuspädevust** – suutlikkust hinnata inimsuhteid, teadvustada oma väärtushinnanguid ja arvestada nendega otsuste langetamisel; olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse. Kuna teater on alati kollektiivne kunst, siis toetab draamametoodika tugevalt **sotsiaalset ja kodanikupädevust** – oskust teha koostööd teiste inimestega, aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada nendega koostöö tegemisel.

Aineteülene lõiming: kunstiõpetus - lavakujunduse visandamine, kostüümide kavandamine

Inimeseõpetus - oskus teha koostööd, teistega arvestamine

Lõiming AHK plaaniga: mardi-/kadripäev, kooli sünnipäev, jõulupidu, Eesti Vabariigi aastapäev, kevadpidu. Teatrietenduse külastamine.

Kodukoha käsitlemise võimalused: esinemine kogukondlikel üritustel

IKT ja praktilised tööd: raamatu kokkuvõtte kirjutamine

Praktilised tööd: õpilased töötavad rühmas, dramatiseerivad teose või selle katkendi, kavandavad tegelaste kostüümid, visandavad lavakujunduse, esitlevad oma tööd klassikaaslastele.

Ühe etenduse külastamine ja selle analüüs.

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht
Õppesisu Rahvaluule žanrite ja tänapäeva pärimuse käsitlemine
Muinasjutu, muistendi või päevikusissekande kirjutamine, teades žanri tunnuseid.
Õpitulemused
1. Eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhilike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid.
Lõimingu võimalused Valdkonnasisene lõiming: Eesti keele ja kirjanduse õpetamist seob näiteks tekstikeskne lähenemisviis ja keeleliste osaoskuste, nagu kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisoskuste arendamine. Aineteülene lõiming: ajalugu – kodukoha ajalugu Muusika - pärimusmuusika Tants - pärimustantsud Loodusõpetus - muistendid pinnamoodide tekkest Informaatika - raamatu kokkuvõtte kirjutamine
Lõiming AHK plaaniga: 1. septembri aktus, mardi-/kadripäev, kooli sünnipäev, jõulupidu, Eesti Vabariigi aastapäev, emakeelenädal, kevadpidu.
Kodukoha käsitlemise võimalused: kodukoha ajalugu
IKT ja praktilised tööd: raamatu kokkuvõtte kirjutamine Praktilised tööd: muinasjutu, muistendi või päevikusissekande kirjutamine
Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht
Õppesisu Luuleteksti käsitlemine põhikoolis
Rühmatöö vormis võivad õpilased koostada näiteks luulekava, millesse valivad ühe või mitme luuletaja samal teemal luuletusi, valides oma kavale ka taustamuusika, ning esitavad selle klassile tunnis või mõnel kooliüritusel. Kava võib ka salvestada ning seda hiljem koos analüüsida.
Õpitulemused
1. Toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming: Eesti keele ja kirjanduse õpetamist seob näiteks tekstikeskne lähenemisviis ja keeleliste osaoskuste, nagu kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisoskuste arendamine.

Eesti keel: iga luuletus sisaldab lõputult keelelist informatsiooni, ei leidu ühtegi keeleteemat, mida ei saaks luuletuste abil käsitleda.

Luule käsitlemise abil arendatakse ennekõike **enesemääratluspädevust:** luule eritlemisel on oluline lugeja mina, identiteet ja selle mõtestamine, iseenda käitumise, reflekteerimine. Keskkel kohal on ka **kultuuri- ja väärtuspädevus:** luule võimaldab isiklikult läbi tunnetada kultuurilooliselt olulisi perioode, kujundada üldinimlikke väärtusi, väärtushinnanguid kujundada ja põlistada, samuti rikastab luuleõpetus esteetilist meelt ning loodustaju. Kindlasti arendab luuleõpetus ka **sotsiaalset ja kodanikupädevust:** luule annab võimaluse sügavamalt mõista teist inimest, näha varjundeid eri arusaamades ja väärtushoiakutes, arvestada teistega, austada eri maailmavaateid, religioosseid ja rahvuslikke eripärasid.. Nüüdisaegse luulepilti on oluliselt mõjutanud tehnoloogiline areng, mistõttu võiks luuleõpetuses rõhutatult tähelepanu pöörata ka **digipädevusele:** luule käsitlemine aitab mõista eri digikeskkondade kasutamist ning selle seoseid väärtuspõhimõtetega, eritleda ja luua eri digivahendite abil eri žanris tekste, omandada multimodaalsete ja -meedialiste tekstide eriteluks tarvilikku tööriistu.

Aineteülene lõiming: kunstiõpetuse ja muusika - luuletuse visualiseerimine, joonistamine, illustratsioonid, performatiivsed etteasted, fotod, skulptuurid on kõik osa luule käsitlemisest.

Informaatika - luulekava salvestamine digitaalselt

Lõiming AHK plaaniga: 1. septembri aktus, mardi-/kadripäev, kooli sünnipäev, jõulupidu, Eesti Vabariigi aastapäev, emakeelenädal, kevadpidu.

Kodukoha käsitlemise võimalused: kohalikud kirjanikud ja luuletajad Leelo Tungal, Maarja Kangro.

IKT ja praktilised tööd: luulekava salvestamine

Praktilised tööd: luulekava loomine

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Kirjandus- ja kultuuriloo käsitlemine põhikoolis

Õppesisu

Ilukirjandusteoste analüüsimine ja tõlgendamine, rõhuasetusega lugejakesksel käsitlusel.

Õpitulemused

1. Väärtustab nii piirkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming: Eesti keele ja kirjanduse õpetamist seob näiteks tekstikeskne lähenemisviis ja keeleliste osaoskuste, nagu kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisoskuste arendamine.

Aineteülene lõiming: informaatika - raamatu kokkuvõtte kirjutamine

Lõiming AHK plaaniga: 1. septembri aktus, mardi-/kadripäev, kooli sünnipäev, jõulupidu, Eesti Vabariigi aastapäev, emakeelenädal

Kodukoha käsitluse võimalused: kodukoha ajalugu (luuletused/liisusalmid vanemate/vanavanemate lapsepõlvest)

IKT ja praktilised tööd: raamatu kokkuvõtte kirjutamine

Praktilised tööd: luuletuste/liisusalmide kogumine

3.4. Õpitulemused ja õppesisu III kooliastmes ning nende jaotumine klassiti

Kirjandus 7.klass

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Lugemise iseseisev eesmärgistamine. Kiire ja aeglane lugemine, süvenenud lugemine. Eesmärgistatud ülelugemine. Erinevate lugemistehnikate valdamine.

Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine.

Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine.

Lugemisrõõm. Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.

Teksti põhjal küsimuste koostamine.

3 viisil kavapunktide moodustamine.

Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ning tekstinäidete varal. Illustratiivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine, tähenduse kommenteerimine ning valiku põhjendamine. Probleemi olemuse-põhjuse-tagajärjelahenduse seoste üle arutlemine.

Loetu põhjal järelduste tegemine.

Erinevate teoste peategelaste võrdlemine. Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Kirjanduse tüüptegelasi.

Fantaasiakirjanduse ning naljandite tüüptegelasi.

Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Miljöö kirjeldamine. Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine. Sündmuste põhjuse-tagajärje seoste leidmine.

Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatute seostamine. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Eesti aja- ja kultuuriloo seostamine.

Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seletamine. Võrdlus ja metafoor kõnekäändudes. Mõistatuse kui sõnalise peitepildi äraarvamine ja loomine. Mõttekorduste leidmine regilaulust.

Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise, korduse, retoorilise küsimuse ja hüüatuse tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine. Allegooria ning allteksti mõistmine.

Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine.

Luuleteksti tõlgendamine. Autori keelekasutuse omapära leidmine.

Rahvaluule liigid ja alaliigid. Regilaul ja riimiline rahvalaul. Muinasjutu tunnused (kujund, sümbol, sõnum). Muinasjutu vormitunnused, kompositsioon ja rändmotiivid. Koha- ja ajaloolise muistendi tunnused. Kõnekäänu ja vanasõna olemus. Mõistatuse olemus. Naljandi ja anekdoodi tunnused.

Puändi olemus. Tänapäeva folkloor ehk poploor.

Luule vorm: värss, stroof, erinevad riimiskeemid. Oodi, ballaadi, soneti, haiku ja vabavärsilise luule tunnused.

Piltluule. Motiivi olemus.

Komöödia, tragöödia ning draama tunnused. Lavastus. Dramaatika mõisted: monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Kirjandusteose dramatiseering.

Filmikunsti väljendusvahendid: pilt ja sõna, kaader filmis. Kirjandusteose ekraniseering. Arvustuse olemus.

Kirjutamine: kirjutab koha- või ajaloolise muistendi, valmi või allegoorilise loo, rahvalaulu, naljandi, mõistatuse, kõnekäändude põhjal naljaloo, seiklusjutu, piltluuletuse, kirja ühelt tegelaselt teisele, tegelasele tegevusjuhendi, tekstis toimunud sündmuste eelloo, loo muudetud vaatepunktiga, puänteeritud loo, erinevate teoste peategelaste võrdluse, vaadatud filmi põhjal arvustuse.

Õpitulemused

- 1) loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt nelja loetud tervikteost;
- 2) loeb ladusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisostkust ning juhib oma lugemisprotsessi;
- 3) loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;
- 4) tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust;
- 5) selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast;
- 6) kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes;
- 7) eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;
- 8) leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi;
- 9) toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi;

- 10) nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte;
- 11) teeb kokkuvõtte teose süžeesst, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid;
- 12) analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga;
- 13) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta;
- 14) kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes;
- 15) võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi;
- 16) kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste;
- 17) hindab suulisest ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid;
- 18) osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd;
- 19) koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara;
- 20) esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust;
- 21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming: eesti rahvausund ja uskumused (kultuuriline identiteet), tegelaskujude tegelaste väärtuste üle arutlemine (väärtused ja kõlblus), tarbekirjad (CV, avaldus, volitus, iseloomustus)

Aineteülene lõiming: filmiõpetus - võrdlus filmiga, tegelaste analüüs (iseloomustamine, kirjeldamine), luule analüüs, arutlus, loovkirjutamine, luuletuse ja kujundluuletuse kirjutamine, keeleõpetus - funktsionaalne kirjutamine (infovoldik), pereliikmete elulugude kirjutamine, geograafia - lauamäng Eestist, inimeseõp – eneseanalüüsi kirjutamine, kaaslaste iseloomustamine, kunstiõp – „pildi sisse minek“ (pildi põhjal fantaseerimine), võõrkeeled - keele konstrueerimine, tõlkimine

Lõiming AHK plaaniga: klassi- ja klassiväliste ürituste korraldamine, luulekavad, etluskonkurss, kõne kirjutamine, kõnevõistlus

Kodukoha käsitluse võimalused: kodukohaainelised legendid ja muistendid (“Laitse legendid”)

IKT ja praktilised tööd: koduõppepäevade referaatide vormistamine, tarbekirjad

Kirjandus 8.klass

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht
Õppesisu
Suuline ja kirjalik suhtlus Teksti vastuvõtt ja jutustamine
Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Loo jutustamine: jutustamine teksti kompositsioonist lähtuvalt, jutustades tegevuse aja ja koha muutmine. Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Loo jutustamine: jutustamine teksti kompositsioonist lähtuvalt, jutustades tegevuse aja ja koha muutmine, uute tegelaste ja sündmuste ja/või erinevat liiki lõppude lisamine, eri vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi. Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspildist jutustamine.
Õpitulemused
1. loeb eesmärgistatult 2. valdab erinevaid lugemistehnikaid 3. oskab hinnata oma lugemist 4. oskab ettelooetavat teksti jälgida eesmärgistatult 5. vastab ülesannete küsimustele vastamine 6. jutustab loetud/kuulatud teksti, muudab vaatepunkti 7. räägib pildi põhjal
Õppesisu
Teskiiloome
Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, fantaasia-, analüüsi- ja hindamisküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega või oma arvamusega, toetumata tekstile. Teksti kavastamine: kavapunktid väitlausetega ja märksõnadena. Teksti kesksete mõtete leidmine. Teose teema ja peamõtte sõnastamine. Kokkuvõtte kirjutamine. Konspekti koostamine. Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Autori hoiaku ja teose sõnumi mõistmine ning sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ning tekstinäidete varal. Illustratiivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine, tähenduse kommenteerimine ning valiku põhjendamine. Probleemi olemuse-põhjuse-tagajärjelahenduse seoste üle arutlemine. Loetu põhjal järelduste tegemine.
Õpitulemused
1. moodustab fakti-, järeldamis-, fantaasia-, analüüsi- ja hindamisküsimusi 2. vastab küsimustele oma arvamuse põhjal või tsiteerides teksti põhjal

3. tunneb kirjutamise protsesse ja kohandab neid oma eesmärkidele;
4. kirjutab teksti kava, kokkuvõtte, konspekti;
5. kirjutab jutustava, kirjeldava ja arutleva teksti
6. oskab eesmärgipäraselt kirjutada kirjandit; asjalikke kommentaare ja arvamusalvaidusi; oskab kirjutada elulugu, avaldusi, seletuskirju ja taotlusi;
7. oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja/või kõne)
8. tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise protsesse ja kohandab neid oma eesmärkidele;
9. oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande)
10. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid ise tekste luues;
11. järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit;
12. kirjutab ja esineb kirjakeele normide järgi;
13. teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust.
14. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid ise tekste luues

Õppesisu

Teksti mõistmine

Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt. Muutuv ja muutumatu tegelane. Teose käigus tegelasega toimunud muutuste leidmine. Lihtne ja keeruline tegelane. Tegelase suhe iseendaga, teiste tegelastega ning ümbritseva maailmaga. Tegelase sisekonflikti äratundmine. Tegelastevahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine ning suhete analüüs. Tegelaste tegevusmotiivide selgitamine, käitumise põhjuste analüüsimine. Tegelasrühmade vaheline konflikt ja konflikti gradatsioon.

Erinevate teoste peategelaste võrdlemine. Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Kirjanduse tüüptegelasi. Fantaasiakirjanduse ning naljandite tüüptegelasi.

Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Miljö kirjeldamine. Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine. Teose rütm: ellipsi täitmine. Sündmuste põhjuse-tagajärje seoste leidmine.

Õpitulemused

1. väärtustab eesti kirjandust teiste maade kirjanduse kõrval
2. järgib eesti kirjutamisel õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit;
3. oskab analüüsida tegelaste suhteid, kõnepruuki, leiab konflikti teoses, võrdleb tegelaskujusid;
4. tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista ja kasutada;

5. järgib kirjutamisel eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit;
6. tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab neid tekstis mõista ja kasutada;
7. oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit
8. kirjutab ja esineb kirjakeele normide järgi;
9. tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista ja kasutada stiilivärvingud
10. teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust
11. teab eesti kirjakeele arengu etappe.
12. järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit
13. kirjutab ja esineb kirjakeele normide järgi
14. tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista ja kasutada õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni
15. kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust
16. tunneb eesti kirjakeele ajalugu ja murde erinevusi
17. teab soome-ugri ja läänemeresoome keeli

Õppesisu

Keelekasutus ja sõnavaraõpetus

Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seletamine. Võrdlus ja metafoor kõnekäändudes. Mõistatuse kui sõnalise peitepildi äraarvamine ja loomine. Mõttekorduste ja algriimi leidmine regilaulust.

Õpitulemused

1. tunneb ja oskab kasutada kõnekäände ja mõistatusi
2. leiab regilaulust mõttekorduse ja algriimi
3. tunneb võrdluse, epiteedi, metafoori ja isikustamise mõistet

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming: kõnetehnika, kõne koostamine, eneseanalüüsi kirjutamine, kaaslase iseloomustamine

Aineteülene lõiming: kodukandi ajalugu (muistendid ja pärimused), karjääriõpetus (tarbekirjad), matemaatika (arvsõnade ortograafia, järgarvude märkimine kirjas), ühiskonnaõpetus (ühiskonnakriitika - eluheidikutest tekstid); kodanikuõpetus - tüdrukute ja poiste vahelised suhted, õpetaja-õpilase vahelised suhted; võõrkeeled - sõnavara, laensõnad, võõrsõnad;

Lõiming AHK plaaniga: klassi- ja klassiväliste ürituste korraldamine, luulekavad, tekstid kooli kroonikaraamatutest, rahvakalendritähtpäevad ja üritused

Kodukoha käsitluse võimalused: Ukukivi muistendid, Padise klooster, Rummu karjäär

IKT ja praktilised tööd: loovtöö materjalide kogumine, loovtöö vormistamine, referaadid, koduõppepäevade materjalide kogumine, kodulugemine

Kirjandus 9.klass

Õppesisu ja taotletavate õpitulemuste vahelised seosed ning õppega seotud tegevuste orienteeruv maht

Õppesisu

Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine ning asjakohaste küsimuste esitamine.

Tarbetekstide (elulookirjelduse, juhendi, avalduse, seletuskirja, taotluse) eesmärgid, tunnused, ülesehitus, neist leitav info

Kriitiline lugemine, ilu- ja ajakirjanduslike tekstide analüüs

Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm);

Teabe- ja tarbetekstide, ilu- ja ajakirjanduslike tekstide lugemine ja analüüs.

Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, telefonivestlus. Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmatöö ajal arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Diskussioon. Kompromissi leidmine ning kaaslaste öeldu/tehtu täiendamine ja parandamine. Kaaslaste tööle põhjendatud hinnangu andmine. Suulise arutelu tulemuste kirjalik talletamine.

Väitlus, väitluse reeglid. Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine ning asjakohaste küsimuste esitamine.

Tarbetekstide (elulookirjelduse, juhendi, avalduse, seletuskirja, taotluse) eesmärgid, tunnused, ülesehitus, neist leitav info

Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediažanrid), nende eesmärgid ning keelekasutus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine.

Veebipõhiste suhtluskanalite võrdlus: jututoad, blogid, kommentaarid; veebis kommenteerimine; keeleviisakus ja -vääriskus

Kriitiline lugemine, ilu- ja ajakirjanduslike tekstide analüüs

Tarbetekstide tunnuste ja ülesehituse võrdlemine

Teemakohaste tekstide lugemine; alustekstide lugemine ja analüüs

Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm); pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine

Teabe- ja tarbetekstide, ilu- ja ajakirjanduslike tekstide lugemine ja analüüs

Kõne kuulamine ning märkmete tegemine. Konspekterimine. Kõne põhjal küsimuste esitamine. Kõnest olulisema teabe ja probleemide leidmine ning kokkuvõtte tegemine.

Õpitulemused

1. esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid;
2. nimetab peamisi tarbetekste, leiab tekstides nende põhijooni, selgitab tarbetekstide kasutamise võimalusi;
3. suudab teha järeldusi kasutatud keelevahenditest, märkab kujundlikkust.
4. seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli;
5. võrdleb tekste omavahel, selgitab arusaamatuks jäänut, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega;
6. iseloomustab peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutab tekste eesmärgipäraselt;
7. loeb ja kuulab avaliku eluga kursisoleku ja õppimise või töö eesmärkidel ning isiklikust huvist; rakendab lugemise ja kuulamise eri viise ja võimalusi; leiab loetud ja kuulatud tekstidest vajalikku infot, analüüsib loetut ja kuuldut, teeb selle põhjal järeldusi;
8. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel, tekstide seostamisel ja tekstile reageerimisel;
9. nimetab peamisi tarbetekste, leiab tekstides nende põhijooni, *selgitab tarbetekstide kasutamise võimalusi leiab loetud ja kuulatud tekstidest vajalikku infot, analüüsib loetut ja kuuldut, teeb selle põhjal järeldusi
10. teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist
11. suudab teha järeldusi kasutatud keelevahenditest,
12. märkab kujundlikkust võrdleb tekste omavahel,
13. selgitab arusaamatuks jäänut, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi
14. seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega
15. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel, tekstide seostamisel ja tekstile reageerimisel
16. leiab loetud ja kuulatud tekstidest vajalikku infot, analüüsib loetut ja kuuldut, teeb selle põhjal järeldusi; seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli võrdleb tekste omavahel, selgitab arusaamatuks jäänut, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega

17. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel, tekstide seostamisel ja tekstile reageerimisel

Õppesisu

Tesktiloome

Kirjandi teema ja peamõtte leidmine; kirjandi ülesehituse võimalused, teksti liigendamine; tekstilõik ning selle ülesehituse analüüsimine; lõikude järjestamise eri põhimõtete kasutamine; teksti sidususe parandamine. arutleva kirjandi kirjutamine: arutlusteema leidmine ning sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal; teksti pealkirjastamine; jutustava, kirjeldava ja arutleva teksti kirjutamine

Kõne esitamine ja näitlikustamine; ettekande esitamine

Tarbetekstide (elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus, taotlus) koostamine ja vormistamine; arutleva kirjandi kirjutamine. Kõneks valmistumine, kõne koostamine. Ettekande esitamine. Sünonüümia, homonüümia, paronüümia; stiil. Õigekeelsus ja keelehoole Tsitaatsõnade õigekiri; häälikuühendite ortograafia; võõrsõnade õigekiri, võörnimedede õigekiri; algustäheõigekiri. Tsitaatsõnad; sünonüümid, homonüümid, paronüümid.

Eri liiki tekstide ja esitluste kirjutamine; esitlus.

Teabe- ja tarbetekstide, ilu- ja ajakirjanduslike tekstide erinevus.

Arutleva kirjandi kirjutamine alustekstidele toetudes, kasutades oma teksti rikastamiseks sünonüüme, eri liiki lauseid, sobivat stiili.

Õpitulemused

1. tunneb kirjutamise protsesse ja kohandab neid oma eesmärkidele;
2. kirjutab jutustava, kirjeldava ja arutleva teksti
3. oskab eesmärgipäraselt kirjutada kirjandit; asjalikke kommentaare ja arvamused; oskab kirjutada elulugu, avaldusi, seletuskirju ja taotlusi;
4. oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja/või kõne)
5. tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise protsesse ja kohandab neid oma eesmärkidele;
6. oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande)
7. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid ise tekste luues;
8. järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit;
9. kirjutab ja esineb kirjakeele normide järgi;
10. teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust.

11. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid ise tekste luues.

Õppesisu

Õigekeelsus ja keelehoole

Keelesugulus, soome-ugri ja indoeuroopa keelte võrdlemine; eesti keele eripära ning võrdlus teiste keeltega

Sõnaraamatute kasutamine; täheortograafia (i ja j, h sõna algul, sulghäälik sõna alguses; häälikute pikkus), rõhuliited, silbitamine ja poolitamine; lühendid.

Sõnamoodustuse võimalused (liitmine, tuletamine, loomine, laenamine); stiilivärvingud

Kokku- ja lahkukirjutamine; kirjavahemärgistus.

Fraseologismid, sõnavormid, lauseliigid, nende rakendamine tekstiloomes

Keelesugulus, soome-ugri ja indoeuroopa keelte võrdlemine; eesti keele eripära ning võrdlus teiste keeltega.

Sõnaraamatute kasutamine; täheortograafia (i ja j, h sõna algul, sulghäälik sõna alguses; häälikute pikkus), rõhuliited, silbitamine ja poolitamine; lühendid.

Eri liiki tekstide ja esitluste kirjutamine; esitlus

Sõnamoodustuse võimalused (liitmine, tuletamine, loomine, laenamine)

Tarbetekstide tunnuste ja ülesehituse võrdlemine; tekstide loomine

Eesti kirjakeele kujunemine 19. sajandil; keeleuuendus; kirjakeele areng tänapäeval

Tsitaatsõnade õigekiri; häälikuühendite ortograafia; võõrsõnade õigekiri, võõrnimedede õigekiri; algustäheõigekiri. Eri liiki tekstide ja esitluste kirjutamine; esitlus

Sünonüümid, homonüümid, paronüümid.

Teabe- ja tarbetekstide, ilu- ja ajakirjanduslike tekstide lugemine ja analüüs

Kirjakeel ja argikeel. Eesti keele murded. Eesti kirjakeele kujunemine 19. sajandil. Keeleuuendus. Kirjakeele areng tänapäeval: võimalused ja ohud. Keelesugulus, soome-ugri ja indoeuroopa keeled. Eesti keele eripära ning võrdlus teiste keeltega.

Õpitulemused

1. väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest; suhestab keeli teadlikult, tajub nende erinevusi; võrdleb eesti keelt teiste keeltega
2. järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit; tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista ja kasutada;
3. järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit;
4. tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab neid tekstis mõista ja kasutada;
5. väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest; suhestab keeli teadlikult, tajub nende erinevusi;
6. võrdleb eesti keelt teiste keeltega; *järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit
7. kirjutab ja esineb kirjakeele normide järgi;
8. tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista ja kasutada stiilivärvingud
9. teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust
10. teab eesti kirjakeele arengu etappe.
11. järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit
12. kirjutab ja esineb kirjakeele normide järgi
13. tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista ja kasutab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni
14. kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust
15. tunneb eesti kirjakeele ajalugu ja muredeerinevusi
16. teab soome-ugri ja läänemeresoome keeli

Õppesisu

Sõnavaraõpetus

Sõna ja tähendus. Sõnastuse rikastamine, sünonüümide tähendusvarjundid. Homonüümid ning veahtlikud paronüümid. Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid. Fraseologismid, nende stiilivärving.

Eesti keele olulisemad sõna- ja käsiraamatud, keelealased veebiallikad. Sõnaraamatute kasutamine sõnade tähenduse ning stiilivärvingu leidmiseks

Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine, liitmine, laenamine teistest keeltest ja sõnade loomine.

Sagedamini esinevad tuletusliited ja nende tähendus.

Õpitulemused

1. tunneb laensõnu
2. teab sünonüümi, antonüümi, paronüümi ja homonüümi mõistet, toob näiteid
3. orienteerub erinevates sõnaraamatutes, leiab infot
4. teab sõnade saamise võimalusi (tuletamine, liitmine, laenamine, uudissõnad)

Lõimingu võimalused

Valdkonnasisene lõiming: rahvuslik ärkamisaeg, kaasaja ühiskond, isamaaluule

Aineteülene lõiming: geograafia (sugulasrahvad), kodanikuõpetus (e-kiri, ajakirjandustekstid), eesti keel (kirjakeele uuendus, arhaismid), kunstiõpetus - kultuurivoolud (impressionism, ekspressionism, dadaism jt), fotograafia võimalused; kodukant – murded, vabadusvõitlus, kohanimede õigekiri, tuntud inimesed; karjäär - elukutse valik, vestlus tööandjaga, ametikirjad; meedia - ajakirjanduse areng Eestis; muusikaõpetus - ärkamisaeg, laulupeod, luule viisistamine; geograafia - väliseesti kirjanike elukohad, kultuuriloolised paigad Eestis; meediaõpetus - kuulutuse, teate kirjutamine, ajakirjanduse areng Eestis

Lõiming AHK plaaniga: kooliüritused ja traditsioonid (etteasted), kooli ja vabariigi aastapäev, õpetajate päev

Kodukoha käsitluse võimalused: Ukukivi muistendid, kodukohta käsitlevad loovtööd

IKT ja praktilised tööd: referaatide vormistamine, EIS-is testid

